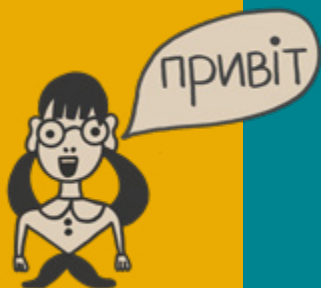

PRZEWODNIK PO POLSKIM SYSTEMIE EDUKACJI DLA UCZNIÓW I RODZICÓW/OPIEKUNÓW Z DOŚWIADCZENIEM MIGRACYJNYM

IBE

INSTYTUT
BADAŃ
EDUKACYJNYCH

Ministerstwo
Edukacji Narodowej

unicef

dla każdego dziecka

Autorzy: **Sylwia Antonowicz, Anna Dzięgiel, Izabella Kucharczyk,**

Katarzyna Rodziewicz, Janusz Samarow

Redakcja językowa i korekta: **Studio DTP Academicon**

Projekt okładki, layout, skład i ilustracje: **Marta Ignerska**

ISBN **978-83-67385-82-4**

Copyright © **Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa 2024**

Wydawca **Instytut Badań Edukacyjnych, ul. Górczewska 8, 01-180 Warszawa,**

tel. (22) 24 17 100, www.ibe.edu.pl

Wzór cytowania:

Antonowicz, S., Dzięgiel, A., Kucharczyk, I., Rodziewicz, K., Samarow, J. (2024).

Przewodnik po polskim systemie edukacji dla uczniów i rodziców/opiekunów

z doświadczeniem migracyjnym. Instytut Badań Edukacyjnych.

Egzemplarz bezpłatny

Warszawa 2024

Zrealizowane przez Instytut Badań Edukacyjnych w partnerstwie z Funduszem Narodów Zjednoczonych na Rzecz Dzieci (UNICEF) i Ministerstwem Edukacji Narodowej w ramach projektu „Szkola dostępna dla wszystkich”.

Informacja o projekcie:

Celem projektu „Szkola dostępna dla wszystkich” jest wzmocnienie kompetencji nauczycieli specjalistów w zakresie udzielania adekwatnego wsparcia dzieciom i uczniom z uwzględnieniem zróżnicowania ich potrzeb rozwojowych i edukacyjnych, w tym dzieciom i uczniom będącym uchodźcami z Ukrainy, a także integrowania zróżnicowanego środowiska w klasie/szkole. W projekcie opracowano szereg narzędzi pomocnych w prowadzeniu zajęć wychowawczo-specjalistycznych, w tym integracyjnych, zapewniających poczucie wspólnoty wśród dzieci i uczniów, oraz dbałość o budowanie przyjaznego klimatu w klasie/szkole w ramach ochrony zdrowia psychicznego dzieci i uczniów.

Spis treści

8	Wstęp
15	Czy edukacja w Polsce jest obowiązkowa?
21	Struktura systemu edukacji w Polsce
24	Wczesna edukacja i system opieki
25	Dziecko do trzeciego roku życia
28	Zadania, funkcje i rodzaje przedszkoli
34	Rekrutacja do przedszkola
37	Wczesne Wspomaganie Rozwoju Dziecka (WWRD)
42	Zerówka (decyzja o przejściu do szkoły)
45	Szkolnictwo podstawowe
46	Rekrutacja do szkoły podstawowej
49	Edukacja wczesnoszkolna – klasy I–III
53	Klasy IV–VIII
57	Oddział przygotowawczy
60	Organizacja i etapy nauki w szkole podstawowej
62	Etapy edukacji w szkole podstawowej
66	Opłaty
68	Organizacja roku szkolnego

71	Świetlica szkolna
73	Stołówka szkolna
75	Ważne dokumenty ucznia
76	Legitymacja szkolna
78	Karta rowerowa
80	Współpraca szkoły z rodzicami/opiekunami
82	Kontakty rodziców/opiekunów ze szkołą
84	Pracownicy szkoły wspierający rodziców/opiekunów
88	Sytuacje trudne
91	Życie codzienne w szkole
94	Wyrażenie zgody
96	Rada rodziców
98	Zmiana szkoły
100	Asystent międzykulturowy
103	Wsparcie psychologiczno-pedagogiczne
105	Wsparcie pedagoga
106	Wsparcie psychologa
107	Wsparcie specjalistów
108	Wsparcie nauczycieli
109	Ocenianie
111	Skala ocen
114	Promowanie do następnej klasy
117	Ocena zachowania
120	Dziennik elektroniczny
122	Świadectwo szkolne
124	Statut szkoły
126	Egzamin ósmoklasisty

131	Szkolnictwo ponadpodstawowe
133	Branżowe szkoły – I i II stopnia
137	Czym są kwalifikacyjne kursy zawodowe (KKZ)?
139	Liceum ogólnokształcące
142	Technikum
145	Egzaminy zawodowe i Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK)
151	Egzamin maturalny
158	Dostosowanie warunków i form przeprowadzania egzaminu maturalnego
162	Rekrutacja do szkół ponadpodstawowych – procedura
170	Szkoły policealne
173	Jakiej pomocy udzieli Ci szkoła ponadpodstawowa?
175	Uczniowie ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi w polskim systemie oświaty
178	Pomoc psychologiczno-pedagogiczna i działalność poradni psychologiczno-pedagogicznych jako forma wsparcia uczniów
181	Struktura i organizacja
184	Dlaczego diagnoza jest ważna?
190	Co zrobić po odebraniu opinii z poradni psychologiczno-pedagogicznej?
192	Co zrobić po odebraniu orzeczenia dziecka z poradni psychologiczno-pedagogicznej?
194	Różnice w systemach oświatowych w Polsce i w Ukrainie
197	Prawa dziecka/ucznia w polskim systemie edukacji
200	Bibliografia
202	Aneks. Wykaz dokumentów

**PRZEWODNIK
PO POLSKIM SYSTEMIE EDUKACJI
DLA UCZNIÓW
I RODZICÓW/OPIEKUNÓW
Z DOŚWIADCZENIEM
MIGRACYJNYM**

Wstęp

Drodzy Uczniowie, Rodzice/Opiekunowie,

mamy świadomość, że rozpoczęcie nauki w nowym systemie edukacji może być sporym wyzwaniem, dlatego oddajemy w Wasze ręce *Przewodnik po polskim systemie edukacji* (dalej w skrócie: *Przewodnik*) – vademecum przeznaczone dla nowych członków polskich szkół i przedszkoli. Dzięki niemu łatwiej będzie zrozumieć zasady funkcjonowania placówek oświatowych w Polsce i w pełni korzystać z ich oferty. Mamy nadzieję, że dzięki temu materiałowi proces rekrutacji do przedszkoli i szkół stanie się zrozumiały, dokumenty takie jak opinia czy orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego staną się bardziej czytelne, a system oceniania – bardziej przejrzysty.

W *Przewodniku* znajdziecie szczegółowe informacje na temat:

- struktury polskiego systemu oświaty,
- procesu rekrutacji do przedszkola, szkoły podstawowej i ponadpodstawowej,
- systemu oceniania i przeprowadzania egzaminów,
- systemu udzielania wsparcia psychologiczno-pedagogicznego.

Liczymy na to, że *Przewodnik* ułatwi zaaklimatyzowanie się w polskim systemie edukacji, dlatego w aneksie zamieszczono najważniejsze wzory dokumentów,

takich jak: oświadczenie o wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych osobowych rodziców/opiekunów prawnych i dziecka, wniosek o przyjęcie do szkoły, karta obiegowa ucznia, karta zgłoszenia do świetlicy szkolnej. Aby ułatwić zrozumienie funkcjonowania polskiego systemu oświaty, zamieszczamy również słowniczek często używanych pojęć.

Słowniczek:

Przedszkole

To placówka edukacyjna dla dzieci w wieku od 3 do 7 lat. Przedszkole jest obowiązkowe dla dzieci, które w danym roku kalendarzowym kończą 7 lat, co ma na celu zapewnienie im odpowiedniego przygotowania do rozpoczęcia edukacji szkolnej.

Szkoła podstawowa

Obejmuje osiem lat nauki, podzielonych na dwa etapy: edukację wczesnoszkolną (klasy 1–3) oraz klasy 4–8. W klasach 1–3 dzieci zdobywają podstawowe umiejętności w zakresie czytania, pisania i liczenia, a także rozwijają swoje zdolności społeczne, emocjonalne i artystyczne. Natomiast w klasach 4–8 uczniowie kształcą się w przedmiotach ogólnokształcących, takich jak matematyka, język polski, przyroda, historia, geografia, języki obce, sztuka, muzyka, wychowanie fizyczne oraz informatyka.

Szkoła ponadpodstawowa po ukończeniu szkoły podstawowej

Jest to kolejny etap edukacji, obejmujący licea, technika, branżowe szkoły I stopnia, szkoły specjalne przysposabiające do pracy, szkoły policealne oraz artystyczne. Uczniowie wybierają ścieżkę kształcenia zgodnie ze swoimi zainteresowaniami i planami zawodowymi.

Liceum ogólnokształcące

Jest to czteroletnia szkoła ponadpodstawowa o profilu ogólnokształcącym, która kończy się egzaminem maturalnym. Absolwenci liceów, po zdaniu matury, mają możliwość kontynuowania nauki na uczelniach.

Technikum

To szkoła ponadpodstawowa, która trwa 5 lat i łączy naukę przedmiotów ogólnokształcących z zawodowymi. Do egzaminów zawodowych przystępują uczniowie technikum w trakcie nauki, a po ich zdaniu oraz ukończeniu szkoły uzyskują tytuł technika w danym zawodzie. Absolwenci techników, po zdaniu matury, mają możliwość kontynuowania nauki na uczelniach

Branżowa szkoła I i II stopnia

Braźnowa szkoła I stopnia trwa 3 lata i przygotowuje uczniów do wykonywania określonego zawodu. Absolwenci mogą kontynuować naukę w branżowej szkole II stopnia, która trwa 2 lata i umożliwia zdobycie tytułu technika oraz przystąpienie do egzaminu maturalnego.

Uczelnie

Oferują kształcenie na poziomie licencjackim, magisterskim oraz doktoranckim. Studenci mogą wybierać spośród różnych kierunków studiów, które przygotowują do pracy w wybranym zawodzie.

Proces rekrutacji

Obejmuje wszystkie kroki związane z zapisaniem dziecka do przedszkola, szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej lub na uczelnię wyższą. W zależności od poziomu edukacji rekrutacja może obejmować wypełnienie formularzy, dostarczenie dokumentów i przystąpienie do egzaminów wstępnych.

Oceny

To system mierzenia postępów uczniów w nauce. W polskim systemie szkolnym oceny wyrażane są w skali od 1 do 6, gdzie 1 oznacza ocenę niedostateczną, a 6 – celującą.

Egzaminy

To formalne sprawdziany wiedzy i umiejętności uczniów, które mają na celu ocenę ich poziomu przygotowania w danym przedmiocie lub zawodzie. W polskim systemie edukacji przeprowadzane są: egzaminy ósmoklasisty, egzamin maturalny oraz egzaminy zawodowe.

Egzamin ósmoklasisty

Odbywa się na koniec 8 klasy szkoły podstawowej. Jest to egzamin obowiązkowy, którego wyniki wpływają na przyjęcie ucznia do szkoły ponadpodstawowej. Uczniowie z Ukrainy w roku szkolnym 2024/25 są zwolnieni z egzaminu z języka polskiego.

Egzamin maturalny

Do egzaminu maturalnego przystępują absolwenci liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia, który umożliwia kontynuowanie nauki na uczelniach. Składa się z części pisemnej i ustnej. Obejmuje m.in.: język polski, matematykę i język obcy.

Egzamin zawodowy

Egzamin zawodowy jest formą oceny poziomu opanowania przez zdających wiadomości i umiejętności z zakresu danej kwalifikacji zawodowej. Przeprowadzany jest na podstawie wymagań określonych w podstawie programowej kształcenia w danym zawodzie szkolnictwa branżowego.

Kursy językowe

To zajęcia dodatkowe mające na celu naukę lub doskonalenie znajomości języków obcych, w tym języka polskiego dla obcokrajowców. Mogą być organizowane przez szkoły, uczelnie lub prywatne instytucje.

Wsparcie psychologiczno-pedagogiczne

Obejmuje pomoc udzielaną uczniom przez psychologów, pedagogów i innych

specjalistów. Ma na celu wspieranie rozwoju emocjonalnego i społecznego oraz pomoc w rozwiązywaniu problemów edukacyjnych i osobistych.

Świetlica szkolna

To miejsce, w którym uczniowie mogą spędzać czas przed lekcjami i po nich. Świetlice oferują zajęcia opiekuńczo-wychowawcze, gry, zabawy oraz pomoc w odrabianiu lekcji.

Dostosowanie programów

Odnosi się do modyfikacji treści i metod nauczania, aby sprostać indywidualnym potrzebom uczniów, w tym uczniów z zagranicy, niepełnosprawnych lub o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

Integracja

To proces włączania uczniów z różnych środowisk, w tym z zagranicy, do polskiego systemu edukacyjnego. Celem jest stworzenie przyjaznego środowiska sprzyjającego nauce i rozwojowi każdego ucznia.

Dyrektor szkoły

To osoba zarządzająca placówką edukacyjną. Dyrektor odpowiada za organizację pracy szkoły, realizację programu nauczania oraz współpracę z nauczycielami, uczniami i rodzicami.

Nauczyciele

To osoby prowadzące zajęcia dydaktyczne i wychowawcze w szkole.

Poradnia psychologiczno-pedagogiczna

To specjalistyczna placówka oświatowa, która oferuje wsparcie psychologiczne, pedagogiczne i logopedyczne dla dzieci, młodzieży, rodziców oraz nauczycieli. Jej głównymi celami są: wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży oraz pomoc w pokonywaniu trudności edukacyjnych, emocjonalnych i społecznych. Działa na poziomie lokalnym i jest dostępna dla wszystkich uczniów, niezależnie od rodzaju szkoły, do której uczęszczają

Obowiązek szkolny

Dotyczy dzieci w wieku od 7 do 15 lat i oznacza konieczność uczęszczania do szkoły podstawowej. Rozpoczyna się w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 7 lat i trwa przez 8 lat nauki, czyli do ukończenia szkoły podstawowej. Rodzice są odpowiedzialni za zapisanie dziecka do szkoły oraz dopilnowanie, aby regularnie uczęszczało na zajęcia.

Obowiązek nauki

Obejmuje szerszy zakres wiekowy i trwa do ukończenia 18. roku życia. Po zakończeniu obowiązku szkolnego młodzież kontynuuje edukację w różnych formach.

Opinia

To dokument wystawiany przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną na wniosek rodziców, nauczycieli lub innych specjalistów. Zawiera ocenę i rekomendacje dotyczące potrzeb edukacyjnych i rozwojowych ucznia. Może dotyczyć takich kwestii jak: trudności w nauce, problemy emocjonalne, wsparcie logopedyczne. Pomaga nauczycielom i rodzicom lepiej zrozumieć potrzeby ucznia oraz podejmować odpowiednie działania wspierające jego rozwój i edukację.

Orzeczenie

To formalny dokument wydawany przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną, który ma moc prawną i określa specyficzne potrzeby edukacyjne ucznia wynikające z jego niepełnosprawności, zaburzeń lub chorób przewlekłych. Orzeczenia mogą dotyczyć m.in.: kształcenia specjalnego. Jest niezbędne do uzyskania specjalistycznej pomocy i wsparcia w ramach systemu edukacyjnego oraz do organizacji nauczania zgodnie z indywidualnymi potrzebami ucznia.

1

**Czy edukacja w Polsce
jest obowiązkowa?**

Drogi Rodzicu/Opiekunie¹,

edukacja w Polsce jest obowiązkowa także dla ukraińskich uczniów przebywających na jej terytorium. Zgodnie z przepisami zawartymi w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 r. Nr 78 poz. 483) każdy ma prawo do nauki, która w przedszkolach i szkołach jest bezpłatna. Warto też podkreślić, że prawo uczniów z doświadczeniem migracji do nauki zostało w Polsce uregulowane w ustawie *Prawo oświatowe*, a uczniowie mogą uczyć się w placówkach publicznych lub niepublicznych. Polskie prawo gwarantuje dzieciom i uczniom ukraińskim przebywającym w Polsce różnorodne formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej, których celem jest ułatwienie procesu nauki i integracji między uczniami. Pomimo wielu wyzwań polski system edukacji stara się zapewnić ukraińskim dzieciom/uczniom możliwość rozwoju i edukacji na równi ze wszystkimi.

Kwestię kształcenia uczniów z Ukrainy reguluje m.in. Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 21 marca 2022 r. w sprawie organizacji kształcenia, wychowania i opieki dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2094, z późn. zm.) oraz Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 26 sierpnia 2024 r.

1 W tym *Przewodniku* opiekun odnosi się do osoby sprawującej prawną opiekę nad osobą niepełnoletnią.

zmieniające rozporządzenie w sprawie organizacji kształcenia, wychowania i opieki dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy (Dz.U. z 2024 r. poz. 1302).

Rodzic/opiekun powinien pamiętać o trzech obowiązkach wynikających z *Prawa oświatowego*:

- obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego: dziecko w wieku 6 lat jest zobowiązane odbyć roczne przygotowanie przedszkolne w przedszkolu, oddziale przedszkolnym w szkole podstawowej lub w innej formie wychowania przedszkolnego. Dzieci posiadające orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego (patrz: rozdział 6) mogą być objęte wychowaniem przedszkolnym w wieku powyżej 7 lat, nie dłużej jednak niż do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym kończą 9 lat. Obowiązek rocznego przygotowania dla tej grupy rozpoczyna się z początkiem roku szkolnego poprzedzającego rok szkolny, w którym dziecko rozpocznie obowiązek szkolny (Dz. U. z 2023 r. poz. 1367),
- obowiązek szkolny: obowiązek szkolny dziecka rozpoczyna się z początkiem roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 7 lat, i trwa do ukończenia szkoły podstawowej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 18. roku życia. Na wniosek rodziców lub opiekunów naukę w szkole podstawowej może rozpocząć dziecko, które w roku kalendarzowym kończy 6 lat (Dz. U. z 2023 r. poz. 1367); więcej na ten temat można przeczytać w rozdziale 4),
- obowiązek nauki: jest powiązany z obowiązkiem szkolnym i wynika z artykułu 35 ust. 1 ustawy *Prawo oświatowe*. Obowiązek ten dotyczy nauki aż do ukończenia 18. roku życia (Dz. U. z 2023 r. poz. 1367).

Od 1 września 2024 r. dzieci i młodzież z Ukrainy mają obowiązek spełniania rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki w szkołach w polskim systemie oświaty

Rodzice i opiekunowie powinni być świadomi tych obowiązków i odpowiednio przygotować się do ich realizacji. Obowiązek szkolny dla dzieci z doświadczeniem

migracji mieszkających w Polsce jest regulowany przez te same przepisy, którym podlegają polskie dzieci. Dlatego też rodzice lub opiekunowie ukraińskich dzieci mają obowiązek zapisania ich do ośmioletniej szkoły podstawowej, a następnie umożliwienia im edukacji w szkole ponadpodstawowej. Uczeń przybywający z zagranicy jest przyjmowany do publicznej szkoły podstawowej właściwej ze względu na miejsce zamieszkania ucznia – z urzędu do klasy I, oraz na podstawie dokumentów do klas II-VIII szkoły podstawowej i szkoły ponadpodstawowej wydanych przez szkołę za granicą, do której uczeń uczęszczał.

Klasę, do której uczeń może zostać przyjęty do szkoły podstawowej lub ponadpodstawowej w Polsce ustala się na podstawie dokumentu potwierdzającego sumę lat nauki szkolnej ucznia lub pisemnego oświadczenia dotyczącego sumy lat nauki szkolnej ucznia, złożonego przez rodzica ucznia lub inną osobę sprawującą opiekę nad uczniem albo pełnoletniego ucznia, jeżeli ustalenie sumy lat nauki szkolnej nie jest możliwe na podstawie świadectwa, zaświadczenia lub innego dokumentu wydanego przez szkołę za granicą.

Uczeń może być kwalifikowany do odpowiedniej klasy także z uwzględnieniem wieku ucznia lub opinii rodzica ucznia lub innej osoby sprawującej opiekę nad uczniem.

Niewywiązanie się z realizacji obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki może skutkować uruchomieniem procedury wyjaśniającej wobec rodziców, nałożeniem na nich kary grzywny, a w niektórych przypadkach nawet odebraniem praw rodzicielskich.

WAŻNE!

Po ukończeniu szkoły podstawowej i zdaniu egzaminu ósmoklasisty uczeń spełnia obowiązek nauki poprzez uczęszczanie do publicznej lub niepublicznej szkoły ponadpodstawowej lub realizuje przygotowanie zawodowe u pracodawcy.

Od 1 września 2017 roku uczeń może wybrać jedną ze szkół**ponadpodstawowych:**

- czteroletnie liceum ogólnokształcące – uzyskanie świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego,
- pięcioletnie technikum – uzyskanie świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego,
- trzyletnią branżową szkołę I stopnia oraz
- dwuletnią branżową szkołę II stopnia – uzyskanie świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego (więcej na temat zasad działania szkół ponadpodstawowych można przeczytać w rozdziale 5).

Zdarza się również, że uczeń ukończy szkołę ponadpodstawową przed ukończeniem 18. roku życia. W takiej sytuacji uczeń może realizować obowiązek nauki, uczęszczając na kwalifikacyjne kursy zawodowe, albo może podjąć naukę w szkole wyższej. Obowiązek szkolny i nauki może być także realizowany za granicą w przedszkolach i szkołach na podstawie zawartych umów międzynarodowych, porozumień lub w ramach realizowania odpowiednich programów edukacyjnych Unii Europejskiej.

Ostatnim, nieobowiązkowym etapem edukacji w systemie polskim jest podjęcie studiów wyższych na uczelniach publicznych lub niepublicznych. Każdy obywatel Ukrainy, który zgodnie z prawem przekroczył granicę po 24 lutego 2022, ma zapewniony legalny pobyt w Polsce przez 18 miesięcy. W tym czasie ma zapewnioną darmową edukację na poziomie wyższym. Po upływie wyżej określonego czasu, chcąc dalej studiować, powinien wyrobić sobie odpowiednie dokumenty, które umożliwią mu kontynuację nauki. Zgodnie z przepisami ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym* każda uczelnia określa własne procedury przyjęć na studia. Nie ma również jednego programu, który zapewniłby przegląd wszystkich kierunków studiów i wymogi rekrutacyjne lub typ placówki (publiczne/

niepubliczne). W związku z powyższym przyszły student musi sprawdzać wytyczne i terminy rekrutacji na stronach internetowych uczelni.

Warto jednak zaznaczyć, że w związku z konfliktem zbrojnym obywatele Ukrainy, którzy studiowali w dniu wybuchu wojny i poświadczą, że byli studentami określonego kierunku na danej uczelni, określonego kierunku mogą liczyć na zaliczenie poszczególnych semestrów studiów (często po zdaniu egzaminów wynikających z różnic programowych), mimo że nie mają żadnego dokumentu ze swojej macierzystej uczelni. W niektórych przypadkach uczelnie same decydują się na weryfikację efektów kształcenia i obligują studenta np. do realizacji w określonym wymiarze.

Natomiast w sytuacji, gdy obywatel Ukrainy nie studiował wcześniej w swoim kraju, a chce rozpocząć studia w Polsce, musi złożyć odpowiednie dokumenty aplikacyjne, w tym zaświadczenie o znajomości języka polskiego (który zwalnia z opłat za kształcenie na uczelniach publicznych²), posiadać również wizę lub zezwolenie na pobyt czasowy w Polsce.

Student z Ukrainy dzięki specustawie z 12 marca 2022 roku może ubiegać się o stypendium socjalne, naukowe, zapomogę i/lub kredyt studencki, stypendium dla osób z niepełnosprawnością.

Warto pamiętać też o Karcie Polaka. Tego rodzaju dokument jest wydawany jedynie tym osobom, które udowodnią przynależność do narodu polskiego. Aby otrzymać Kartę Polaka, należy złożyć: wniosek o przyznanie Karty Polaka, aktualną fotografię, ksero dokumentu tożsamości (z oryginałem do wglądu) oraz dokumenty poświadczające związek z Polską.

2 Aby uzyskać certyfikat (znajomość języka polskiego na poziomie C1), należy przystąpić do płatnego egzaminu państwowego na jednej z 6 uczelni: Uczelnia Łazarskiego w Warszawie, Państwowa Wyższa Szkoła Wschodnioeuropejska w Przemyślu, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Uniwersytet Zielonogórski, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie.

2

Struktura systemu edukacji w Polsce

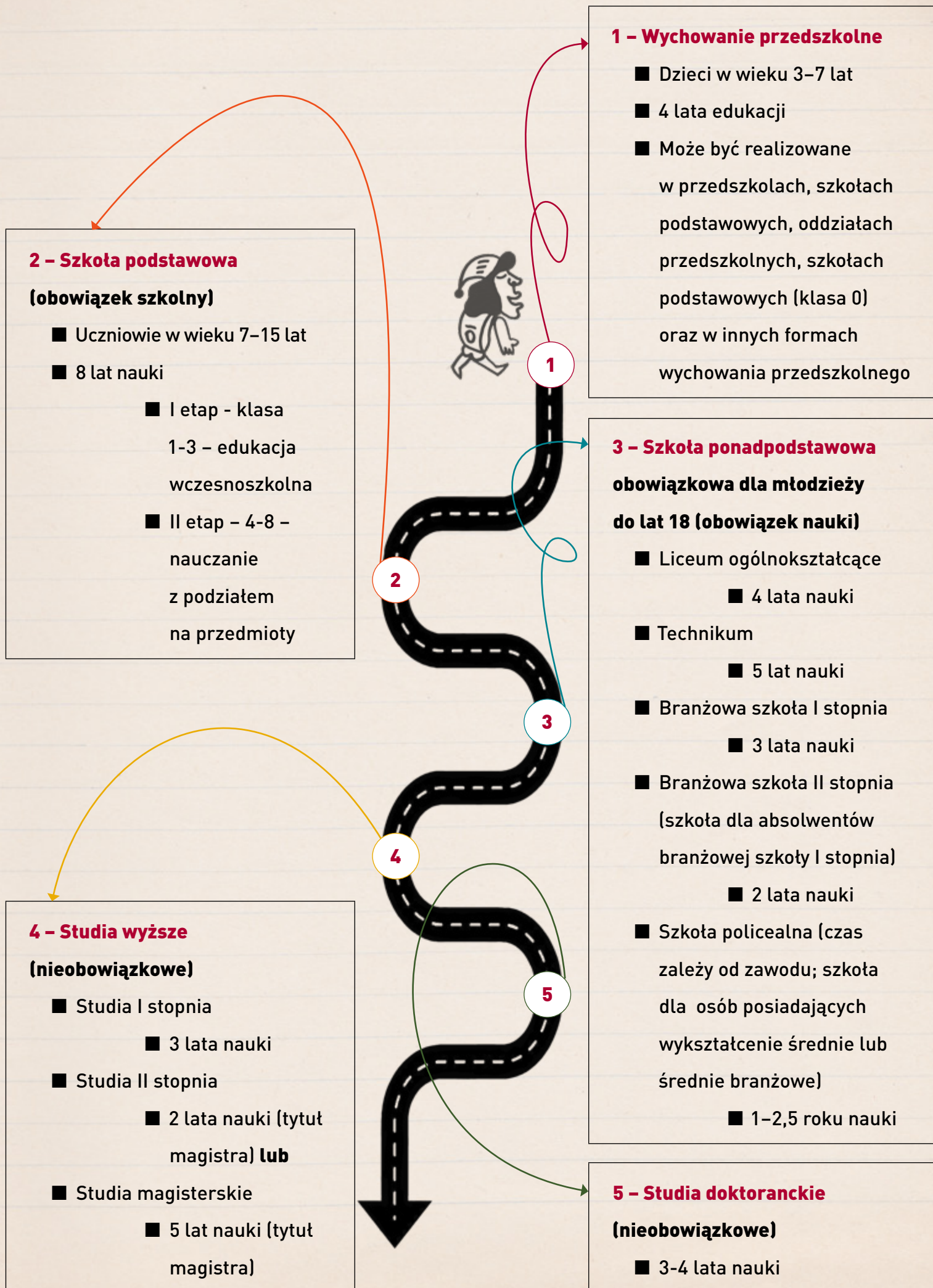
Drogi Rodzicu/Opiekunie ,

przedstawiamy Ci schemat, który ilustruje strukturę systemu edukacji w Polsce. W dalszej części *Przewodnika* przedstawiamy szczegółowy opis systemu edukacji na etapach od przedszkola do szkoły ponadpodstawowej.

Mamy nadzieję, że pomoże Ci to w podjęciu decyzji dotyczącej wyboru placówki edukacyjnej dla Twojego dziecka.

Zarówno obowiązek szkolny, jak i obowiązek nauki dotyczą wszystkich dzieci w Polsce, bez względu na to, skąd pochodzą i jaki jest status migracyjny ich rodziców.

WAŻNE!

3

Wczesna edukacja i system opieki

Dziecko do trzeciego roku życia

Drogi Rodzicu/Opiekunie,

jeśli Twoje dziecko nie ma jeszcze ukończonego 3 roku życia, system edukacji w Polsce przewiduje dla Was kilka rozwiązań, które pozwolą na wszechstronny rozwój malucha i możliwość powrotu do pracy. Formalnie system edukacji w Polsce rozpoczyna się od przedszkola. Poniższa ilustracja pokazuje możliwości opieki nad dziećmi do 3. roku życia. Ważne, abyś wiedział i pamiętał, że w Polsce są żłobki zarówno o charakterze publicznym, jak i niepublicznym¹. W placówkach publicznych opłaty są niższe niż w placówkach niepublicznych. W przeciwieństwie do żłobków, które są najczęściej czynne 10 godzin, kluby malucha czynne są krócej.

Korzyści wynikające z wczesnej edukacji i opieki są następujące:

- rozwój poznawczy i społeczny: wczesne lata życia są kluczowe dla rozwoju poznawczego i społecznego dziecka. Właściwa stymulacja w tym okresie może znacząco wpłynąć na rozwój mowy, umiejętności społecznych oraz zdolności poznawczych (Kowalski, 2018),
- wsparcie dla rodziców: instytucje opiekuńcze odciążają rodziców, umożliwiając im podjęcie pracy zawodowej lub kontynuowanie edukacji.

¹ Jakie są zasady dofinansowania pobytu dzieci w żłobkach znajdziesz na stronie internetowej: www.zus.pl

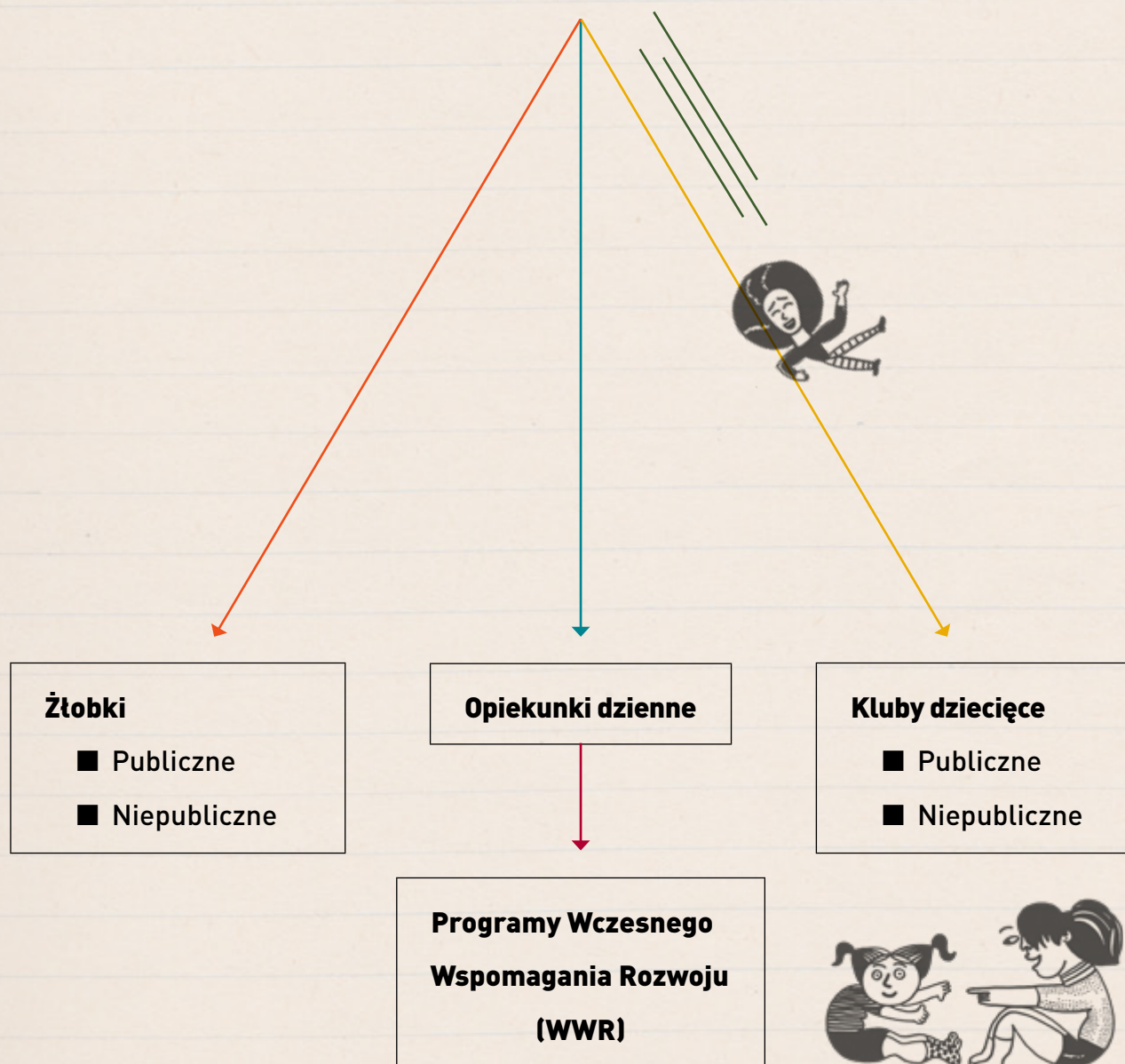

Dodatkowo, placówki te często oferują wsparcie i poradnictwo dla rodziców w zakresie wychowania dzieci (Adamiak, Boryszewska, Malenko, 2018),

- integracja społeczna: udział dzieci w zajęciach grupowych w żłobkach i klubach dziecięcych sprzyja ich integracji społecznej, ucząc współpracy, komunikacji i radzenia sobie z emocjami w grupie rówieśniczej.

Schemat 2. **Opieka nad dziećmi do 3 roku życia w polskim systemie edukacji**

(źródło: opracowanie własne)

Zadania, funkcje i rodzaje przedszkoli

Drogi Rodzicu/Opiekunie,

w Polsce przedszkola pełnią istotną rolę w rozwoju dzieci w wieku od 3 do 7 lat, przygotowując je do rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej.

Do głównych zadań i funkcji przedszkola należą:

- opieka: zapewnienie bezpiecznego i zdrowego środowiska, w którym dzieci mogą się rozwijać fizycznie i emocjonalnie,
- edukacja: wprowadzenie podstawowych umiejętności i wiedzy, takich jak nauka liter, cyfr, podstawowych pojęć matematycznych, przyrody i języka ojczystego; przedszkola realizują programy wychowania przedszkolnego zgodne z podstawą programową określoną przez Ministerstwo Edukacji Narodowej,
- rozwój społeczny: nauka współpracy, dzielenia się, empatii, rozwiązywania konfliktów i budowania relacji z rówieśnikami oraz dorosłymi,
- rozwój emocjonalny: pomoc w rozpoznawaniu i wyrażaniu emocji, radzeniu sobie z frustracjami oraz budowaniu poczucia własnej wartości,
- rozwój fizyczny: zachęcanie do aktywności fizycznej poprzez zabawy ruchowe, zajęcia sportowe i wycieczki na świeżym powietrzu.

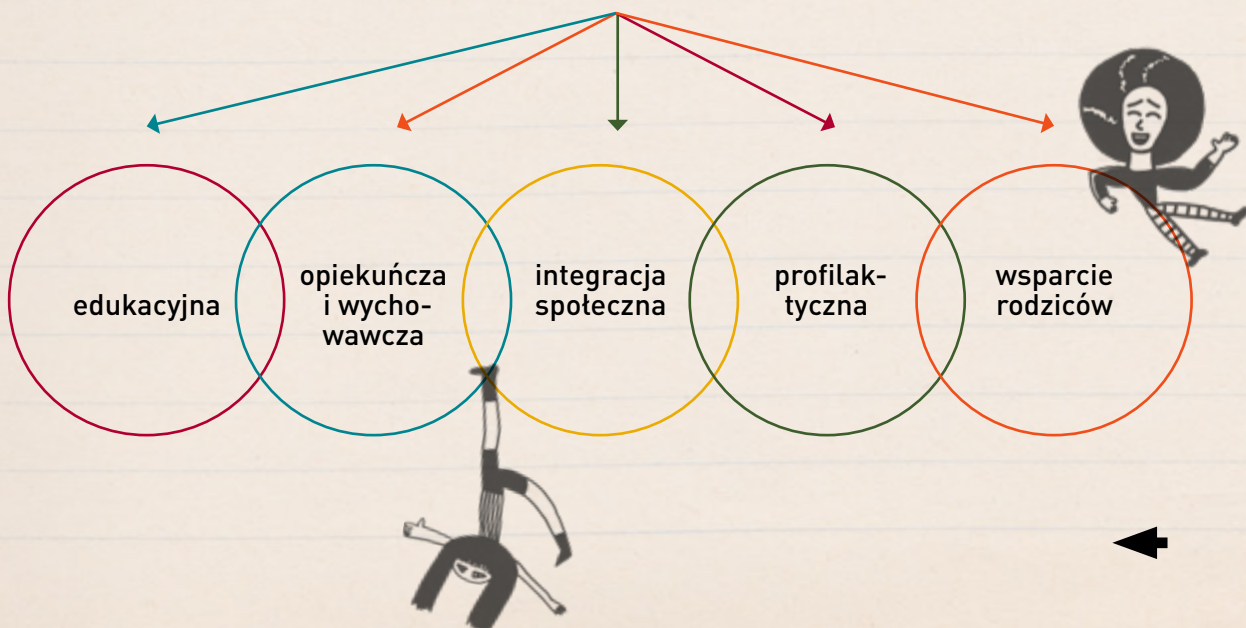
Przedszkola często organizują również zajęcia z gimnastyki i rytmiki,

- rozwój poznawczy: stymulowanie ciekawości świata, rozwijanie umiejętności logicznego myślenia, koncentracji i pamięci; organizacja różnorodnych zajęć tematycznych, eksperymentów i zabaw edukacyjnych,
- rozwój kreatywności: zachęcanie do twórczej ekspresji poprzez zajęcia plastyczne, muzyczne, teatralne i ruchowe,
- współpraca z rodzicami: organizowanie spotkań, warsztatów i konsultacji z rodzicami w celu wspierania rozwoju dziecka oraz wymiany informacji na temat postępów i potrzeb dziecka,
- wsparcie dzieci ze specjalnymi potrzebami: przedszkola zapewniają również wsparcie dla dzieci z różnorodnymi specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i zdrowotnymi, oferując specjalistyczną opiekę i terapię,
- przygotowanie do szkoły: pomoc dzieciom w płynnym przejściu z przedszkola do szkoły poprzez rozwijanie umiejętności niezbędnych w szkole, takich jak: samodzielność, umiejętność pracy w grupie, podstawowe umiejętności szkolne oraz odpowiedzialność za swoje obowiązki.

Te zadania realizowane są przez wykwalifikowaną kadrę pedagogiczną, która dba o wszechstronny rozwój dziecka, uwzględniając indywidualne potrzeby i możliwości każdego malucha.

Schemat 3. **Funkcje przedszkola w polskim systemie oświaty** (źródło: opracowanie własne)

Rodzaje przedszkoli w Polsce

Drogi Rodzicu/Opiekunie,

w Polsce istnieje kilka rodzajów przedszkoli, różniących się formą organizacji, programem oraz podejściem pedagogicznym. Poniżej prezentujemy główne typy przedszkoli.

Przedszkola publiczne – finansowane z budżetu państwa lub samorządów.

Mają określone ramy programowe i są dostępne dla wszystkich dzieci (obowiązuje system rekrutacji patrz punkt 3.3).

Przedszkola integracyjne – przyjmują zarówno dzieci zdrowe, jak i dzieci z różnymi niepełnosprawnościami. Celem jest wspólna edukacja i integracja społeczna (pamiętaj, określone dokumenty uprawniają do pierwszeństwa przyjęcia).

Przedszkola specjalne – przeznaczone dla dzieci z określonymi rodzajami niepełnosprawności. Mają dostosowany program oraz specjalistyczną kadre.

Przedszkola terapeutyczne – skoncentrowane na pracy z dziećmi wymagającymi odpowiednio dobranej terapii i formy wsparcia, np. ze spektrum autyzmu, zaburzeniami emocjonalnymi (zazwyczaj konieczne orzeczenie o kształceniu specjalnym).

Przedszkola niepubliczne (prywatne) – finansowane z opłat rodziców i ewentualnych dotacji. Często oferują dodatkowe zajęcia i mogą mieć różne profile edukacyjne (WAŻNE – opłaty są wyższe niż w przedszkolach publicznych).

Rodzajami przedszkoli niepublicznych mogą być:

- przedszkola alternatywne: oferują programy oparte na alternatywnych metodach pedagogicznych, takich jak metoda Marii Montessori, pedagogika waldorfska Rudolfa Steinera, metoda Reggio Emilia czy plan daltoński,
- przedszkola językowe: skoncentrowane na nauce języków obcych, często z codziennymi zajęciami w obcym języku,
- przedszkola leśne: umożliwiają dzieciom spędzanie większości czasu na świeżym powietrzu i edukację poprzez kontakt z naturą.

Każdy z tych typów przedszkoli ma swoje specyficzne cele i metody pracy, dostosowane do potrzeb i oczekiwań dzieci oraz ich rodziców.

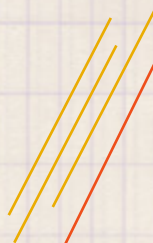
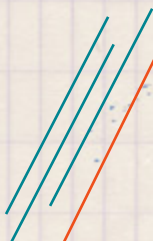
WAŻNE!

Rekrutacja do przedszkola

Drogi Rodzicu/Opiekunie,

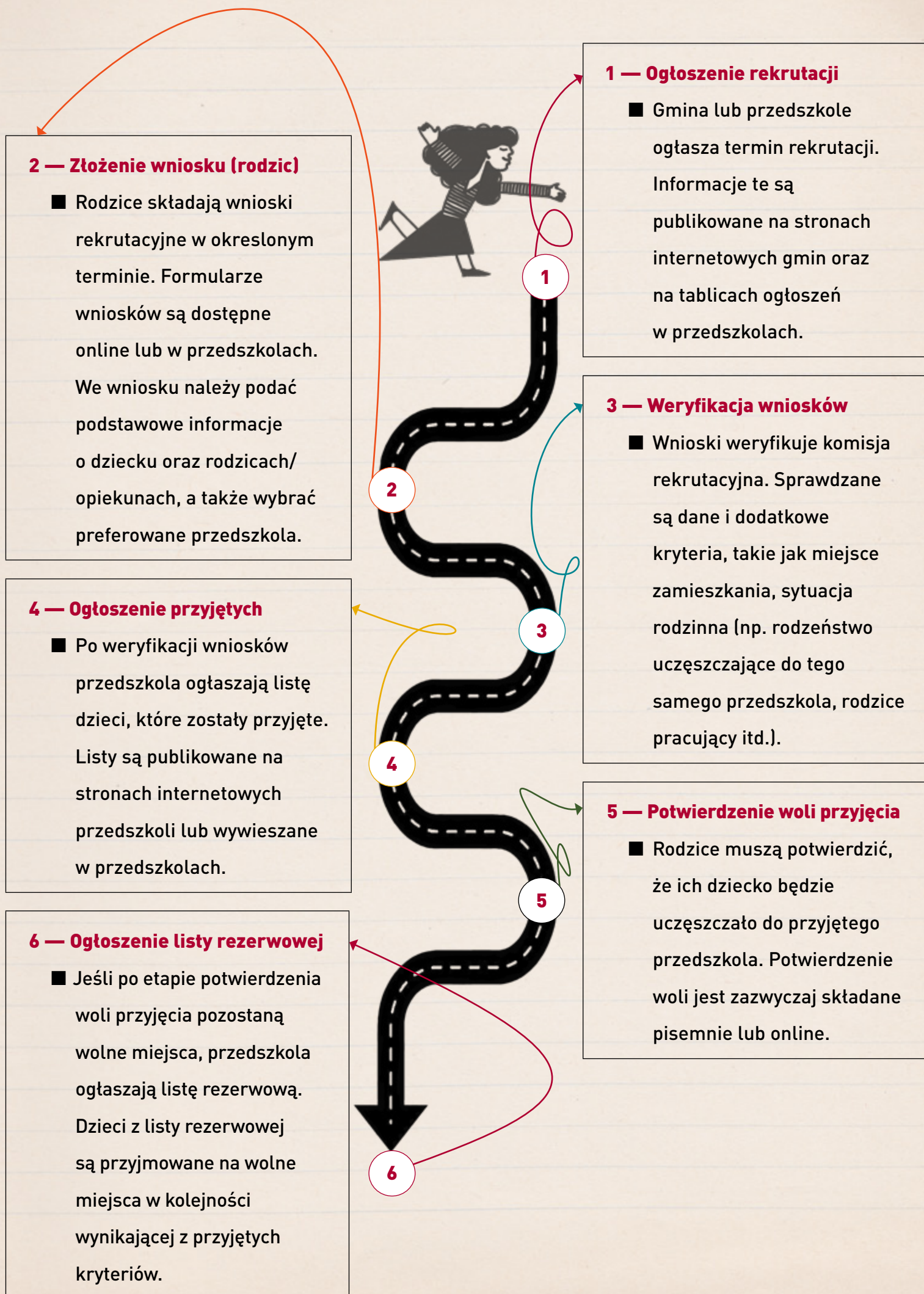
jeżeli masz dziecko między 3. a 7 rokiem życia, możesz zapisać je do publicznego przedszkola. Poniżej przedstawiamy uproszczony schemat rekrutacji do przedszkola w Polsce, aby ułatwić Ci ten proces. Chcielibyśmy, żebyś pamiętał, że kryteria przyjęcia dzieci do przedszkoli ustalają zazwyczaj organy prowadzące przedszkola, dlatego mogą się one różnić w zależności od regionu. Szczegółowe informacje uzyskasz bezpośrednio w placówce, do której chcesz zapisać dziecko.

Odwołania

Rodzice, których dzieci nie zostały przyjęte, mają prawo do odwołania się od decyzji komisji rekrutacyjnej.

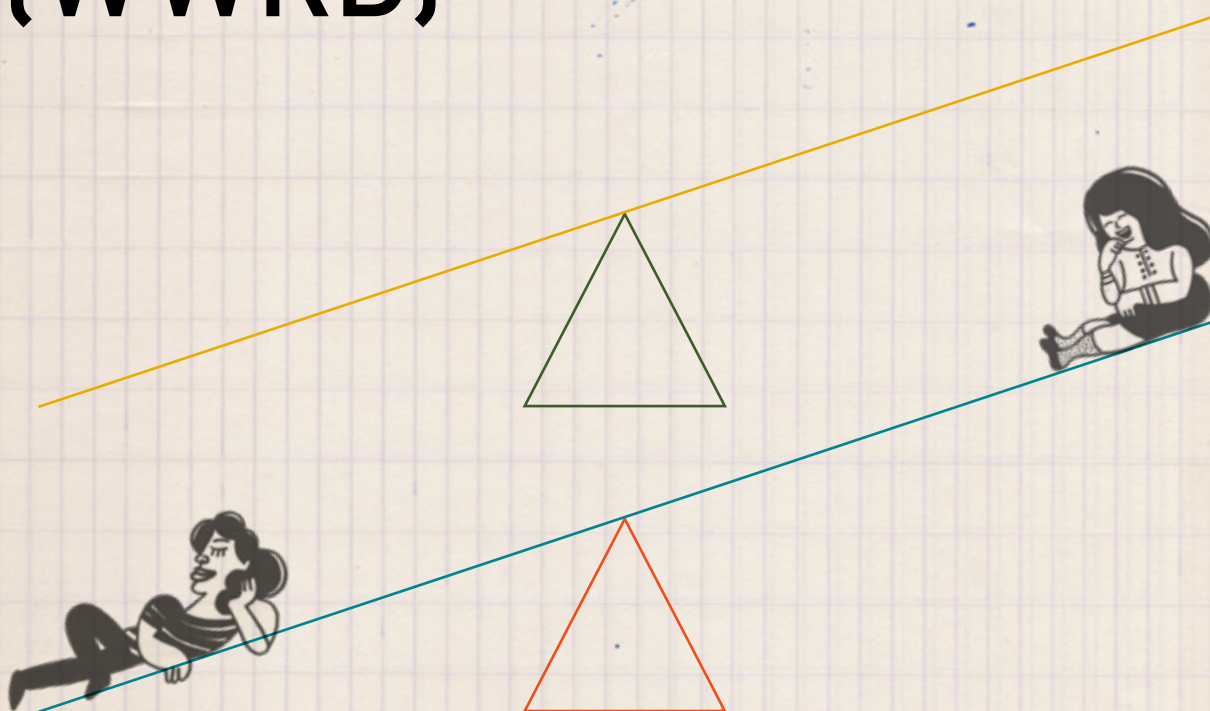
Pamiętaj, w zależności od organu prowadzącego przedszkole możesz być poproszony o różnego typu dokumenty konieczne do procesu rekrutacyjnego (może to być np. umowa najmu mieszkania, rozliczenie finansowe z poprzedniego roku), dlatego **WAŻNE** jest, abyś dokładnie zapoznał się ze szczegółowymi kryteriami obowiązującymi w placówce, do której chcesz zapisać dziecko.

WAŻNE!

Wczesne Wspomaganie Rozwoju Dziecka (WWRD)

Drogi Rodzicu/Opiekunie,

jeżeli Twoje dziecko jest w wieku przedszkolnym lub młodsze, zagadnienia opisywane w tym rozdziale mogą być dla Ciebie niezwykle istotne. Chcielibyśmy zaprezentować tutaj rozwiązanie przyjęte w polskim systemie oświaty, którego zadaniem jest wieloaspektowe wspieranie rozwoju dziecka od urodzenia do momentu rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej. Ważne jest dla nas, abyś był świadomy, że jeśli zauważysz niepokojące Cię symptomy lub trudności w rozwoju Twojego dziecka, możesz skorzystać ze wsparcia w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju. Opisywane poniżej wsparcie ma charakter bezpłatny. Kluczowym aspektem w jego realizacji jest uzyskanie opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju, którą wydaje zespół orzekający w poradni psychologiczno-pedagogicznej. Chcielibyśmy, abyś pamiętał, że opinia o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju jest kluczowym dokumentem, który umożliwia zidentyfikowanie potrzeb dziecka i skierowanie go do odpowiednich form wsparcia. Jest ona fundamentem dla podejmowania skutecznych działań mających na celu wspomaganie rozwoju dziecka oraz wspieranie jego rodziny. Poniżej przedstawiamy Ci skrócony schemat obejmujący definicję, charakterystykę i proces uzyskania opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju.

Opinia o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju to oficjalny dokument wydany przez zespół orzekający działający w publicznych poradniach psychologiczno-

-pedagogicznych, w tym w poradniach specjalistycznych. Opinia ta stwierdza, że dziecko wymaga specjalistycznej pomocy i wsparcia z powodu zidentyfikowanych trudności lub opóźnień w rozwoju. Dokument ten jest podstawą do realizacji różnych form wsparcia mających na celu stymulowanie rozwoju dziecka. Wczesne wspomaganie rozwoju (WWRD) to zorganizowany system wsparcia dla dzieci od momentu urodzenia do rozpoczęcia edukacji szkolnej, które wykazują trudności w rozwoju psychoruchowym lub są narażone na ryzyko ich wystąpienia. WWRD ma na celu wczesne wykrywanie i minimalizowanie opóźnień rozwojowych oraz wspieranie rodziców i opiekunów w pracy z dzieckiem.

Charakterystyka opinii WWRD:

Cele opinii:

- identyfikacja potrzeb dziecka: opinia ma na celu określenie indywidualnych potrzeb rozwojowych dziecka,
- skierowanie do specjalistycznych usług: dokument ten umożliwia skierowanie dziecka do odpowiednich form wsparcia i terapii.

Proces uzyskania opinii:

- identyfikacja potrzeb: pierwszym krokiem jest zidentyfikowanie dzieci wymagających wsparcia; może to być zrobione przez rodziców, lekarzy pediatrów, nauczycieli przedszkolnych lub innych specjalistów,
- zgłoszenie do poradni: rodzice lub opiekunowie mogą zgłosić dziecko do poradni psychologiczno-pedagogicznej, jeśli zauważą trudności w jego rozwoju,
- diagnoza specjalistyczna: specjaliści (psycholodzy, pedagodzy, logopedzi) przeprowadzają kompleksową ocenę stanu dziecka,
- wydanie opinii: na podstawie wyników diagnozy poradnia wydaje opinię, w której szczegółowo opisuje potrzeby dziecka oraz zalecenia dotyczące dalszej pomocy.

Formy wsparcia zalecane w opinii:

- zajęcia terapeutyczne: specjalistyczne zajęcia z logopedą, psychologiem, terapeutą zajęciowym itp.,
- programy wczesnego wspomaganie rozwoju: integracyjne programy wspierające rozwój dziecka w różnych sferach, takich jak: motoryka, mowa, funkcje poznawcze i emocjonalne,
- wsparcie edukacyjne i wychowawcze: rekomendacje dotyczące metod pracy z dzieckiem w domu i w placówkach edukacyjnych.

Znaczenie wczesnego wspomaganie rozwoju:

- wczesna interwencja zapobiega narastaniu problemów: wczesna identyfikacja i interwencja mogą znacząco zmniejszyć lub nawet wyeliminować trudności rozwojowe, zanim staną się one poważnymi przeszkodami w edukacji i życiu społecznym. Dzieci, które otrzymują odpowiednie wsparcie w młodym wieku, mają lepsze wyniki edukacyjne i lepsze funkcjonowanie społeczne,
- indywidualizacja procesu edukacyjnego: WWRD umożliwia dostosowanie metod i form pracy do indywidualnych potrzeb i możliwości dziecka. Dzięki temu dzieci mogą uczyć się w sposób dostosowany do ich tempa rozwoju i stylu uczenia się, co zwiększa efektywność procesu edukacyjnego,
- wsparcie dla rodziców: rodzice dzieci z trudnościami rozwojowymi często potrzebują wsparcia i wskazówek, jak najlepiej wspierać rozwój swoich dzieci. WWRD zapewnia rodzicom nie tylko wiedzę i narzędzia, ale także wsparcie emocjonalne, co jest kluczowe dla skutecznego wspomaganie rozwoju dziecka,
- zmniejszenie kosztów długoterminowych: inwestowanie w wczesne wspomaganie rozwoju jest korzystne również z ekonomicznego punktu widzenia; wczesne wspomaganie może znacząco zmniejszyć przyszłe

koszty związane z edukacją specjalną, opieką zdrowotną i społeczną oraz poprawić ogólne perspektywy zawodowe i życiowe osób z niepełnosprawnościami (Rafał-Łuniewska, 2017).

Przykład zastosowania opinii:

- Indywidualny plan wspomagania rozwoju (IPWR):
 - na podstawie opinii w placówce edukacyjnej (np. w przedszkolu) opracowuje się indywidualny plan wspomagania rozwoju dziecka, który zawiera szczegółowe cele, metody i formy wsparcia,
 - regularne monitorowanie postępów dziecka oraz dostosowywanie działań do jego bieżących potrzeb.
- Współpraca z różnymi specjalistami:
 - opinia umożliwia rodzicom skoordynowanie działań różnych specjalistów (np. logopedy, psychologa, fizjoterapeuty), co pozwala na kompleksowe wsparcie dziecka.

Zerówka (decyzja o przejściu do szkoły)

Drogi Rodzicu/Opiekunie,

jeżeli Twoje dziecko w danym roku kalendarzowym kończy 6 lat, musisz je zapisać do „zerówki”. W polskim systemie oświaty jest to forma obowiązkowa i ma na celu przygotowanie dzieci do rozpoczęcia nauki w pierwszej klasie szkoły podstawowej. Twoje dziecko będzie w niej rozwijać umiejętności społeczne, emocjonalne, motoryczne i intelektualne. Zerówka może być realizowana zarówno w przedszkolach, jak i w szkołach podstawowych.

Chcielibyśmy, żebyś wiedział o dwóch rozwiązaniach dostępnych dla dzieci do 7 roku życia.

Pierwszym z nich jest możliwość wcześniejszego pójścia do szkoły. W Polsce dzieci rozpoczynają obowiązek szkolny w wieku 7 lat. Rodzice/opiekunowie mają możliwość zapisania dziecka do pierwszej klasy szkoły podstawowej wcześniej, w wieku 6 lat. Aby Twoje dziecko mogło pójść wcześniej do szkoły, musi odbyć roczne przygotowanie przedszkolne tzn. ukończyć zerówkę. Ty, jako rodzic/opiekun, musisz złożyć wniosek do poradni psychologiczno-pedagogicznej, aby uzyskać opinię o gotowości dziecka do rozpoczęcia wcześniejszej nauki w klasie pierwszej.

Drugim z nich jest możliwość odroczenia obowiązku szkolnego, czyli opóźnienie rozpoczęcia nauki w pierwszej klasie. Rodzice/opiekunowie mogą ubiegać się

o odroczenie, jeśli uważają, że ich dziecko nie jest jeszcze gotowe na rozpoczęcie nauki w szkole. Aby uzyskać odroczenie, musisz złożyć wniosek do poradni psychologiczno-pedagogicznej i uzyskać opinię o odroczeniu obowiązku szkolnego. Kiedy poradnia psychologiczno-pedagogiczna wyda Ci taki dokument, musisz dostarczyć go do dyrektora szkoły, do której powinno uczęszczać Twoje dziecko.

Decyzje te mają na celu zapewnienie, że każde dziecko rozpoczyna naukę w odpowiednim dla siebie momencie, co sprzyja jego dalszemu rozwojowi i osiągnięciu sukcesów edukacyjnych.

W przypadku dzieci posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wychowaniem przedszkolnym może być objęte dziecko w wieku powyżej 7 lat, nie dłużej jednak niż do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 9 lat, w związku z odroczeniem obowiązku szkolnego tych dzieci

-
- Zerówka w Polsce jest obowiązkowa – dziecko w wieku 6. lat musi zostać do niej zapisane, nawet jeśli do tego wieku nie korzystało z przedszkola.
 - Współpraca z poradnią psychologiczno-pedagogiczną – zarówno w przypadku wcześniejszego rozpoczęcia nauki, jak i odroczenia kluczowa jest współpraca z poradnią psychologiczno-pedagogiczną, która ocenia gotowość dziecka do podjęcia nauki.
 - Rola rodziców/opiekunów: rodzice/opiekunowie podejmują decyzję o wcześniejszym rozpoczęciu nauki lub odroczeniu obowiązku szkolnego.
-

WAŻNE!

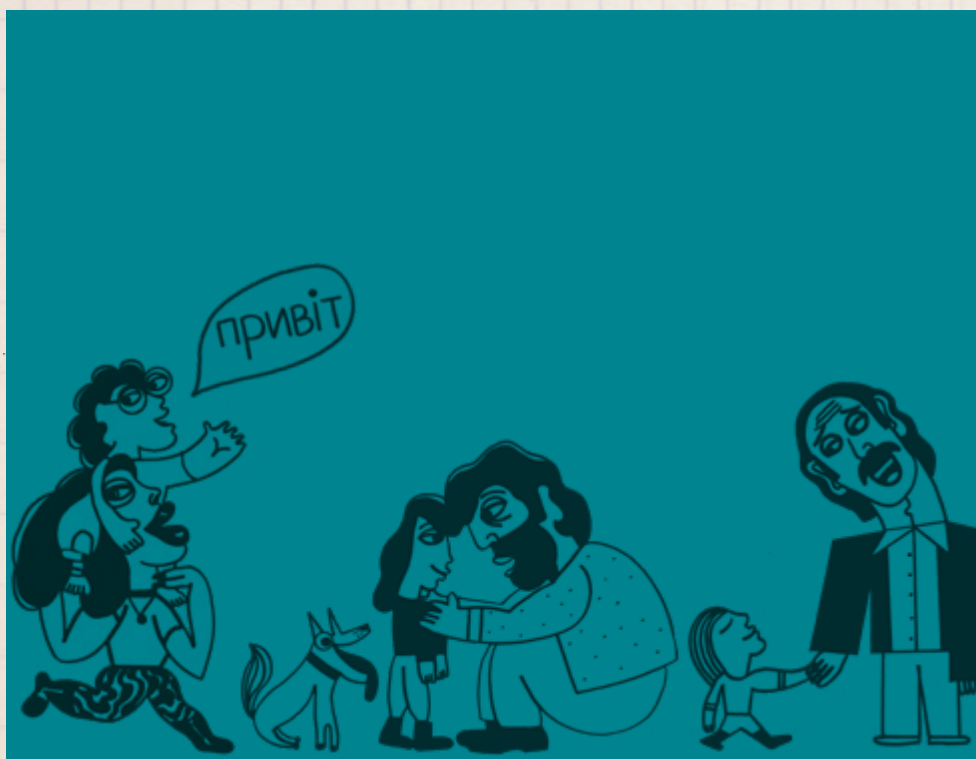
4

Szkolnictwo podstawowe

Rekrutacja do szkoły podstawowej

Drogi Rodzicu/Opiekunie,

dowiedziałeś się już, że nauka w Polsce jest obowiązkowa dla dzieci i młodzieży w wieku 7–18 lat. Każde dziecko od 7. do 15. roku życia objęte jest obowiązkiem szkolnym, czyli musi uczęszczać do szkoły podstawowej. Jeżeli Twoje dziecko mieści się w tym przedziale wiekowym, powinieneś zapisać je do szkoły.

Na etapie szkoły podstawowej sprawa jest prosta, ponieważ Twoje dziecko musi zostać przyjęte do szkoły, która znajduje się najbliżej miejsca Twojego zamieszkania. Publiczna szkoła podstawowa ma ustalony obwód/rejon (wykaz miejscowości, dzielnic, ulic, osiedli). Oznacza to, że ma obowiązek przyjąć każdego ucznia mieszkającego w jej obwodzie, bez względu na to, skąd pochodzi.

Może się jednak zdarzyć, że w szkole rejonowej nie będzie miejsc. W takiej sytuacji dyrektor zobowiązany jest do wskazania najbliższej szkoły, w której dziecko może się uczyć. Nie są to przypadki częste, jednak mogą się zdarzyć.

Dyrektor szkoły może zażądać od Ciebie dokumentu potwierdzającego miejsce zamieszkania w danym rejonie (umowa najmu, umowa kupna mieszkania, oświadczenie osoby, u której mieszka rodzina dziecka). Zadbaj o to, aby mieć taki dokument.

Jeśli nie wiesz, która szkoła jest placówką rejonową dla Twojego dziecka, możesz to sprawdzić w Biuletynie Informacji Publicznej (BIP) na stronie internetowej swojego miasta lub gminy. Tę samą informację otrzymasz również w wydziale edukacji w urzędzie miasta lub gminy, a także w każdej szkole podstawowej w swojej miejscowości. Możesz również zapisać dziecko do szkoły znajdującej się poza obwodem miejsca Twojego zamieszkania. Wtedy jednak o przyjęciu decyduje dyrektor szkoły.

Aby zapisać dziecko do szkoły, przygotuj:**WAŻNE!**

- świadectwo, zaświadczenie lub inny dokument stwierdzający ukończenie szkoły lub kolejnego etapu edukacji za granicą,
albo
- świadectwo, zaświadczenie lub inny dokument wskazujący klasę lub etap edukacji, który Twoje dziecko ukończyło za granicą, oraz dokument potwierdzający sumę lat nauki szkolnej ucznia,
albo
- pisemne oświadczenie dotyczące sumy lat nauki szkolnej dziecka, jeśli nie możesz przedstawić żadnego z wyżej wymienionych dokumentów.

W miarę możliwości przetłumacz dokumenty dziecka na język polski.

To usprawni proces rekrutacji. Prawo nie wymaga, aby te dokumenty były przetłumaczone przez tłumacza przysięgłego.

Jeżeli nie możesz przedłożyć dokumentów, Twoje dziecko zostanie przydzielone do odpowiedniej klasy oraz przyjęte do publicznej szkoły na podstawie rozmowy kwalifikacyjnej, wieku dziecka oraz Twojej opinii.

Edukacja wczesnoszkolna – klasy I-III

Klasa I

Jeżeli Twoje dziecko ukończyło lub ukończy w tym roku 7 lat, powinieneś zapisać je do szkoły. Możesz również zapisać do szkoły dziecko, które ukończyło 6 lat, jeżeli w poprzednim roku szkolnym chodziło do przedszkola i/albo posiada opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej o możliwości rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej.

Jak to zrobić?

Aby zapisać dziecko do klasy pierwszej szkoły podstawowej, należy udać się do swojej szkoły obwodowej i złożyć w niej podanie oraz oświadczenie o miejscu zamieszkania rodziców i dziecka.

Jeśli wybierzesz dla swojego dziecka klasę pierwszą w szkole innej niż obwodowa, musisz wziąć udział w postępowaniu rekrutacyjnym ogłoszonym na dany rok szkolny w Biuletynie Informacji Publicznej (BIP) na stronie internetowej swojego miasta lub gminy albo na stronie internetowej wybranej szkoły. W takim przypadku Twoje dziecko zostanie przyjęte, jeżeli w szkole innej niż obwodowa będą miejsca wolne dla dzieci spoza rejonu.

Niezależnie od tego, do jakiej szkoły chcesz zapisać dziecko:**WAŻNE!**

- przygotuj 2 egzemplarze podania o przyjęcie do szkoły podstawowej (wzór podania możesz znaleźć na stronie internetowej wybranej szkoły, ale możesz także napisać je odręcznie, możesz również wykorzystać wzór zamieszczony na końcu *Przewodnika*),
- pamiętaj, żeby wpisać dane zgodne z tymi, które znajdują się w paszporcie, oraz aktualny adres i numer telefonu,
- pamiętaj o dokumencie potwierdzającym zamieszkanie w rejonie szkoły,
- złóż podanie w sekretariacie wybranej szkoły – możesz poprosić o pieczętę szkoły na drugim egzemplarzu i zabrać go do domu, na dowód, że podanie zostało złożone.

Jeśli chcesz zapisać dziecko do szkoły lub klasy dwujęzycznej, sportowej lub międzynarodowej, oprócz dokumentów i rozmowy z dyrektorem dziecko czekają testy sprawnościowe lub językowe. Wówczas o przyjęciu do tej klasy decydują osiągnięte wyniki.

Klasy II i III

Jeżeli Twoje dziecko ukończyło klasę pierwszą lub drugą w innej miejscowości, powinieneś zapisać je do klasy drugiej lub trzeciej w aktualnym miejscu zamieszkania. Wtedy oprócz dokumentów wymienionych powyżej musisz dostarczyć świadectwo ukończenia klasy pierwszej lub drugiej.

Jeśli Twoje dziecko uczęszczało do klasy pierwszej lub drugiej poza granicami Polski, ale nie masz dokumentu potwierdzającego ten fakt, możesz złożyć oświadczenie – pisemne lub ustne. W takiej sytuacji o przyjęciu Twojego dziecka do konkretnej klasy zdecyduje wynik rozmowy kwalifikacyjnej przeprowadzonej przez dyrektora i zespół nauczycieli szkoły. Jeżeli uczeń

przybywający z zagranicy nie może przedłożyć dokumentów, zostaje zakwalifikowany do odpowiedniej klasy na podstawie rozmowy kwalifikacyjnej. Rozmowę przeprowadza dyrektor szkoły, z udziałem, w razie potrzeby, nauczyciela lub nauczycieli. W rozmowie mogą również uczestniczyć nauczyciele specjaliści, którzy pomogą w podjęciu dobrej decyzji dotyczącej przyjęcia Twojego dziecka do właściwej klasy.

Jeśli obawiasz się, że Twoja znajomość języka polskiego może stanowić problem w porozumiewaniu się, poinformuj o tym dyrektora. Wtedy na spotkanie może zostać zaproszona osoba, która pomoże w jej tłumaczeniu. W wielu szkołach pracują nauczyciele, którzy znają język rosyjski lub ukraiński.

W niektórych szkołach zatrudnieni są asystenci międzykulturowi. Takie osoby ułatwiają komunikację między nauczycielami a uczniami, którzy nie znają języka polskiego, i ich rodzicami. W dalszej części *Przewodnika* piszemy o zadaniach asystentów międzykulturowych. Możesz także zaprosić zaufaną osobę, która zna Twój język oraz język polski i może pomóc w tłumaczeniu rozmowy.

Możesz zapisać dziecko do szkoły w ciągu całego roku szkolnego, ale postaraj się zrobić to jak najszybciej, aby zapewnić dziecku ciągłość nauczania.

Rozmowa kwalifikacyjna to nie egzamin. Jej wynik stanowi wskazówkę do podjęcia dobrej decyzji dotyczącej dalszej edukacji Twojego dziecka. Zaufaj wiedzy i doświadczeniu pedagogów. Zadawaj pytania, które pomogą podjąć właściwą decyzję.

WAŻNE!

Klasy IV–VIII

Drogi Rodzicu/Opiekunie,

zgodnie z przepisami polskiego prawa oświatowego Twoje dziecko powinno kontynuować naukę na tym samym etapie, na jakim odbywałoby się to w Ukrainie. Należy jednak pamiętać, że w polskim systemie edukacji nauczanie zintegrowane kończy się po trzeciej klasie.

Jeżeli przyjechaliście do Polski w ciągu roku szkolnego, w którym Twoje dziecko uczęszczało do klasy czwartej, rozważ możliwość zapisania go do klasy trzeciej, aby mogło zakończyć etap nauczania zintegrowanego. To ułatwi mu start na dalszym etapie edukacji i umożliwi szybsze wyrównanie różnic programowych oraz przyswojenie języka polskiego w stopniu, który umożliwia naukę przedmiotów w kolejnych klasach.

Oczywiście zgodnie z przepisami prawa oświatowego decyzja o zapisaniu ucznia do konkretnej klasy należy do rodziców/opiekunów prawnych. Pamiętaj jednak, że w razie wątpliwości możesz poprosić o pomoc dyrektora szkoły. Wskaże on zespół nauczycieli, którzy przeprowadzą z Twoim dzieckiem rozmowę kwalifikacyjną i na jej podstawie podpowiedzą Ci optymalne rozwiązanie.

WAŻNE!

Brak znajomości lub słaba znajomość języka polskiego nie może stanowić przeszkody w przyjęciu Twojego dziecka zgodnie z przepisami polskiego prawa oświatowego. W takim przypadku dziecku z doświadczeniem migracji przysługuje wsparcie językowe w formie dodatkowych zajęć z języka polskiego jako obcego.

W roku szkolnym 2024/2025 dodatkowe zajęcia lekcyjne z języka polskiego są prowadzone indywidualnie lub w grupach liczących nie więcej niż 15 uczniów, w wymiarze pozwalającym na opanowanie języka polskiego w stopniu umożliwiającym udział w obowiązkowych zajęciach edukacyjnych, nie niższym niż 4 godziny lekcyjne tygodniowo.

Jeżeli podczas rozmowy kwalifikacyjnej lub w ciągu roku szkolnego nauczyciele uznają, że różnice programowe z jakiegoś przedmiotu nauczania mogą utrudnić Twojemu dziecku uczenie się, może ono skorzystać z dodatkowych zajęć wyrównawczych z danego przedmiotu.

Uczniowie, którzy dodatkową naukę języka polskiego rozpoczęli w latach szkolnych 2022/2023 i 2023/2024, mają do niej prawo przez okres nie dłuższy niż 36 miesięcy.

Rysunek 1. Jak zapisać dziecko z doświadczeniem migracji do polskiej szkoły w kilku krokach

(źródło: Model szkoły przyjaznej uczniom i uczennicom z doświadczeniem migracji, 2023, s. 48)

Krok 1

Zgłoś się do obwodowej szkoły podstawowej.

Krok 2

Porozmawiaj z nauczycielem/ dyrektorem o przebiegu dotychczasowej edukacji dziecka w kraju pochodzenia.

Krok 3

Możesz wziąć ze sobą przetłumaczone przez tłumacza przysięgłego dokumenty potwierdzające kształcenie za granicą.

Krok 4

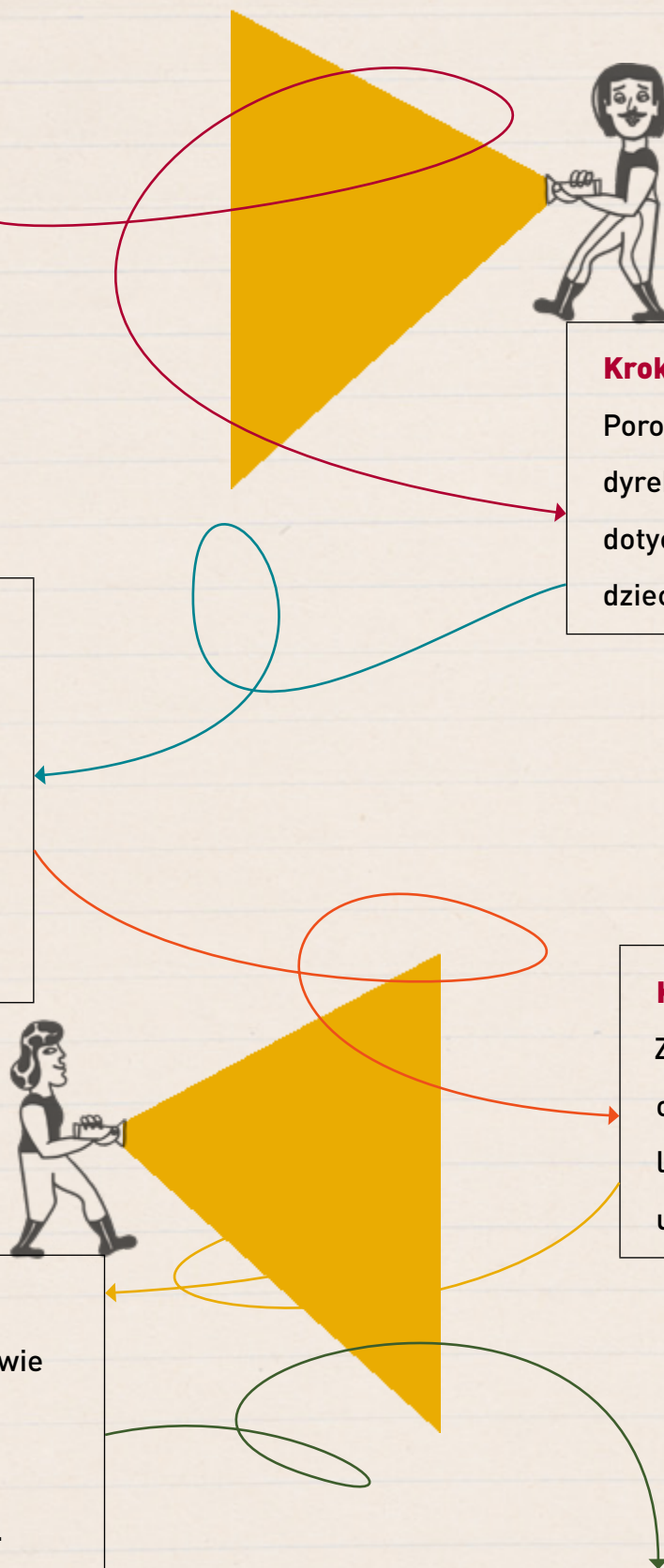
Złóż pisemne albo ustne oświadczenie rodziców lub opiekunów o liczbie ukończonych klas.

Krok 5

Ostateczną decyzję w sprawie umieszczenia dziecka w konkretnej klasie podejmuje dyrekcja szkoły.

Krok 6

Dyrekcja szkoły ma dwie możliwości wyboru klasy, do której dane dziecko zostanie zapisane: pierwszą możliwością jest umieszczenie go w standardowym oddziale ogólnodostępnym, drugą opcją jest oddział przygotowawczy.

Oddział przygotowawczy

Jeżeli w szkole uczy się większa grupa uczniów, którzy nie znają języka polskiego, dyrektor może utworzyć dla nich oddział przygotowawczy. To forma wsparcia dzieci obcojęzycznych.

Uczą się tam codziennej komunikacji, ale też słów i wyrażeń z matematyki, przyrody, historii i innych przedmiotów szkolnych. Poznają polską kulturę, biorą udział w lekcjach tematycznych i zajęciach integracyjnych, poznają miasto. Jednocześnie realizują podstawę programową dla swojego poziomu nauczania.

Nauka w oddziale przygotowawczym trwa rok. Okres ten w zależności od postępów ucznia w nauce i jego potrzeb edukacyjnych może zostać skrócony albo przedłużony, nie dłużej niż o jeden rok szkolny. Zajęcia edukacyjne w oddziale przygotowawczym prowadzą nauczyciele poszczególnych przedmiotów, którzy mogą być wspomagani przez asystenta międzykulturowego.

Szczegółowe informacje na temat oddziałów przygotowawczych można uzyskać w wydziale edukacji urzędu miasta lub gminy w miejscu zamieszkania.

Uczeń kończący edukację w oddziale przygotowawczym może otrzymać świadectwo promocyjne, które uprawnia go do kontynuowania edukacji na wyższym poziomie w klasie ogólnodostępnej lub zaświadczenie o ukończeniu oddziału przygotowawczego.

Uczniowie, którzy nie będą podlegali klasyfikacji rocznej, zamiast świadectwa szkolnego otrzymają wskazane wyżej zaświadczenie o uczęszczaniu do oddziału przygotowawczego. W takiej sytuacji mogą kontynuować edukację w Polsce na tym samym etapie, na którym przerwali ją w swoim kraju.

Organizacja i etapy nauki w szkole podstawowej

Pierwszy etap edukacji w Polsce to 8-letnia szkoła podstawowa. Wiesz już, że nauka w szkole jest obowiązkowa do pełnoletności, czyli do ukończenia 18. roku życia. Dzieci przed ukończeniem 18. roku życia podlegają władzy rodzicielskiej. Oznacza to, że nie mogą samodzielnie decydować o sobie, odbywać wizyt lekarskich, podróżować czy składać dokumentów do szkoły. W takich sytuacjach dziecku powinien towarzyszyć rodzic lub opiekun prawny.

W publicznych szkołach podstawowych nauczyciele realizują podstawę programową kształcenia ogólnego, która obowiązuje we wszystkich szkołach podstawowych w Polsce. Każdy nauczyciel może jednak wybrać dowolny program nauczania swojego przedmiotu, oparty na podstawie programowej i zatwierdzony przez ministra edukacji. Informacje o realizowanych programach powinny znajdować się na stronie internetowej szkoły. Jest to ważne zwłaszcza w sytuacji, gdy planujesz przeniesienie dziecka z jednej szkoły do drugiej.

Szkoły podstawowe mogą prowadzić oddziały:

- integracyjne (dla dzieci z niepełnosprawnościami),
- sportowe (dla dzieci uzdolnionych sportowo),
- dwujęzyczne od VII klasy (dla dzieci uzdolnionych lingwistycznie),
- przygotowawcze (dla dzieci nieznających języka polskiego na poziomie umożliwiającym edukację),

Oddziały specjalne (dla uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego).

Jeśli Twoje dziecko nie uczyło się w polskiej szkole, nie zna języka polskiego i obawiasz się, że może sobie nie poradzić w szkole ogólnodostępnej, możesz rozważyć zapisanie go do oddziału przygotowawczego. Piszemy o nim powyżej.

WAŻNE!

Etapy edukacji w szkole podstawowej

W edukacji podstawowej wyodrębniamy dwa etapy:

■ **Pierwszy etap edukacyjny:** klasy I–III – edukacja wczesnoszkolna – nauczanie zintegrowane.

■ W klasach I–III dzieci nabywają wiedzę i umiejętności w następujących obszarach:

- edukacja polonistyczna,
- edukacja matematyczna,
- edukacja społeczna,
- edukacja przyrodnicza,
- edukacja plastyczna,
- edukacja techniczna,
- edukacja informatyczna,
- edukacja muzyczna,
- wychowanie fizyczne;
- edukacja językowa – język obcy nowożytny,
- religia/etyka.

Drugi etap edukacyjny to klasy IV–VIII. Odbywa się w nich nauczanie przedmiotowe. W poniższej tabeli 1 na s. 64 znajdziesz przedmioty, jakich będzie uczyć się Twoje dziecko w poszczególnych klasach.

Tabela 1. **Przedmioty realizowane w poszczególnych klasach** (źródło: opracowanie własne)

Klasa	Przedmioty obowiązkowe	Przedmioty nadobowiązkowe
IV	Język polski, język obcy nowożytny, muzyka, plastyka, historia, przyroda, matematyka, informatyka, technika, wychowanie fizyczne	Religia / etyka, wychowanie do życia w rodzinie
V	Język polski, język obcy nowożytny, muzyka, plastyka, historia, geografia, biologia, matematyka, informatyka, technika, wychowanie fizyczne	Religia / etyka, wychowanie do życia w rodzinie
VI	Język polski, język obcy nowożytny, muzyka, plastyka, historia, geografia, biologia, matematyka, informatyka, technika, wychowanie fizyczne	Religia / etyka, wychowanie do życia w rodzinie
VII	Język polski, język obcy nowożytny, drugi, język obcy nowożytny, historia, geografia, biologia, chemia, fizyka, matematyka, informatyka, technika, wychowanie fizyczne	Religia / etyka, wychowanie do życia w rodzinie, doradztwo zawodowe
VIII	Język polski, język obcy nowożytny, drugi język obcy nowożytny, muzyka, historia, wiedza o społeczeństwie, geografia, biologia, chemia, fizyka, matematyka, informatyka, technika, wychowanie fizyczne, edukacja dla bezpieczeństwa	Religia / etyka, wychowanie do życia w rodzinie, doradztwo zawodowe

■ **Religia i etyka** – możesz zapisać swoje dziecko na zajęcia z religii lub etyki albo na oba równocześnie. Twoje dziecko nie musi uczęszczać na takie zajęcia, ale warto sprawdzić tę informację, ponieważ może ulec zmianie. Jeśli zdecydujesz się zapisać dziecko na któreś z tych zajęć, powinieneś wypełnić deklarację, którą otrzymasz w szkole.

-
- **W polskich szkołach nauka religii jest związana z konkretnym wyznaniem (najczęściej rzymskokatolickim) i z reguły lekcje prowadzone są przez osoby duchowne. Zanim zdecydujesz o zapisaniu dziecka na te zajęcia poproś o informację na ten temat.**
- **Wychowanie do życia w rodzinie (WDŻ)** – przedmiot dla uczniów szkoły podstawowej lub ponadpodstawowej, który obejmuje tematy dotyczące życia rodzinnego oraz edukacji seksualnej. Jest przedmiotem nadobowiązkowym, nauczany od klasy czwartej szkoły podstawowej. Jeśli nie chcesz, aby Twoje dziecko uczęszczało na zajęcia WDŻ, powinieneś wypełnić oświadczenie, które otrzymasz w szkole.
- **Zwolnienia z lekcji wychowania fizycznego (WF)** – jeśli Twoje dziecko się źle czuje, ale mimo to idzie do szkoły, możesz napisać mu jednorazową prośbę o zwolnienie z lekcji WF. Jeśli dziecko choruje przewlekłe i potrzebne jest zwolnienie z całego półrocza lub roku, musisz dostarczyć do szkoły zwolnienie wystawione przez lekarza specjalistę (zwolnienia od lekarzy rodzinnych nie są przyjmowane).
-

Opłaty

Nauka w publicznych szkołach podstawowych jest bezpłatna dla wszystkich uczniów, rodzice ponoszą jednak niewielkie koszty. Należą do nich coroczne składki (rada rodziców, ubezpieczenie, składka klasowa) i dodatkowe opłaty (np. wycieczki szkolne). Wychowawca klasy powiadomi Cię o opłatach na pierwszym zebraniu z rodzicami.

Pamiętaj, że nie wszystkie opłaty są obowiązkowe, z niektórych możesz zrezygnować. Wszystkie te opłaty są dobrowolne i ich uiszczenie lub brak nie warunkuje otrzymania świadectwa.

Podręczniki i zeszyty ćwiczeń w szkole podstawowej są bezpłatne. Uczniowie wypożyczają podręczniki w szkole, a po roku nauki trzeba je zwrócić. Zeszyty ćwiczeń są tylko dla ucznia (nie trzeba ich zwracać do biblioteki szkolnej).

Nauka w szkołach niepublicznych jest odpłatna. Każda szkoła ma własną ofertę dotyczącą nauki oraz cennik związany z jej kosztami.

Organizacja roku szkolnego

Rok szkolny w Polsce trwa od 1 września do 31 sierpnia i dzieli się na dwa semestry. Zajęcia szkolne odbywają się w większości szkół od poniedziałku do piątku. Lekcja trwa 45 minut.

Rozpoczęcie roku szkolnego w polskich szkołach odbywa się zwykle 1 września, a zakończenie – w przedostatnim/ostatnim tygodniu czerwca.

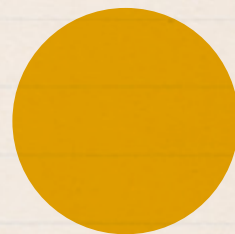
W tabeli 2. znajdziesz najważniejsze święta i dni wolne. O innych dniach wolnych, które mogą wypaść w trakcie roku szkolnego, poinformuje Cię szkoła. Rok szkolny podzielony jest na dwa semestry, a pomiędzy nimi są 2-tygodniowe ferie zimowe.

Termin zimowych przerw semestralnych zależy od województwa, w którym znajduje się szkoła, i zmienia się każdego roku, o czym informuje Ministerstwo Edukacji Narodowej przed rozpoczęciem roku szkolnego.

Tabela 2. **Dni wolne w roku szkolnym dla uczniów** (źródło: opracowanie własne)

Miesiąc	Święta/dni wolne
Październik	14.10. – Dzień Edukacji Narodowej (Dzień Nauczyciela) – dzień wolny od zajęć dydaktycznych
Listopad	01.11. – Wszystkich Świętych (dzień wolny) 11.11. – Święto Niepodległości (dzień wolny)
Grudzień	23.12. – 01.01. – zimowa przerwa świąteczna 25-26.12. – Święta Bożego Narodzenia
Styczeń	01.01 – Nowy Rok (dzień wolny) 06.01. – Święto Trzech Króli (dzień wolny)
Styczeń/ luty	Ferie zimowe – 2 tygodnie (dokładna data i podział na województwa według ustaleń Ministerstwa Edukacji Narodowej)
Marzec / kwiecień	Święta Wielkanocne – wiosenna przerwa świąteczna – 6 dni (w marcu lub kwietniu – święto ruchome)
Maj	01.05. – Święto Pracy (dzień wolny) 03.05. – Święto Konstytucji 3 Maja (dzień wolny)
Czerwiec	Koniec roku szkolnego (przedostatni/ostatni tydzień czerwca)
Lipiec 	Wakacje
Sierpień	Wakacje

Świetlica szkolna

Drogi Rodzicu/Opiekunie,

Jeśli pracujesz zawodowo i nie możesz zapewnić dziecku opieki po skończonych lekcjach lub przed ich rozpoczęciem, możesz zapisać je do świetlicy, która działa w większości szkół. Jest to miejsce dla uczniów, głównie z klas I–III, przeznaczone do spędzania czasu przed lekcjami lub po ich zakończeniu. W świetlicy pod opieką wychowawców uczniowie mogą także odpoczywać, brać udział w grach i zabawach, rozwijać swoje zainteresowania oraz integrować się z innymi dziećmi.

Czas pracy świetlicy zależy od potrzeb rodziców, dowozów uczniów (niektóre szkoły gminne zapewniają przewóz uczniom z dalszych miejscowości) lub szczególnej organizacji szkoły; najczęściej są to godziny od 7:00 do 17:00 lub 18:00.

Każda szkoła ma swój własny regulamin korzystania ze świetlicy, który powinien znajdować się na stronie internetowej szkoły. Tam też znajdziesz informacje na temat zasad przyjmowania dziecka do świetlicy. Możesz o to zapytać podczas przyjmowania dziecka do szkoły.

Opieka w świetlicy jest bezpłatna.

WAŻNE!

Stołówka szkolna

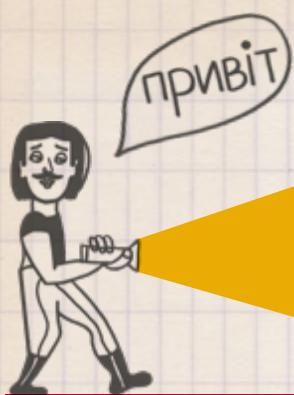
W wielu szkołach podstawowych znajdują się stołówki, w których uczniowie mogą zjeść ciepły posiłek. To ważne, zwłaszcza gdy dziecko spędza w szkole dużo czasu. Wyżywienie w stołówkach jest płatne, ale koszty są umiarkowane, ponieważ organ prowadzący szkołę dopłaca do każdego posiłku.

Informacje o kosztach i posiłkach znajdziesz na stronie internetowej szkoły. Możesz o to również zapytać w sekretariacie szkoły.

Jeśli masz trudności z zapewnieniem posiłków swojemu dziecku, skontaktuj się z pedagogiem szkolnym, który udzieli Ci informacji o dostępnej pomocy.

WAŻNE!

Ważne dokumenty ucznia

Legitymacja szkolna

Każdy uczeń danej szkoły otrzymuje legitymację szkolną. To dokument, który uprawnia do ustawowej 37% zniżki przy zakupie biletów kolejowych i 50% zniżki przy zakupie biletów tramwajowych czy autobusowych. W niektórych miastach legitymacja szkolna uprawnia do bezpłatnych przejazdów środkami komunikacji miejskiej. Dowiedz się, czy w Twoim mieście też jest taka możliwość.

Uczniowie posiadający legitymację korzystają także ze zniżek przy zakupie biletów do kina, teatru, muzeum, obiektów sportowych itp.

Od lipca 2024 roku dostępne są e-legitymacje w aplikacji mObywatel.

WAŻNE!

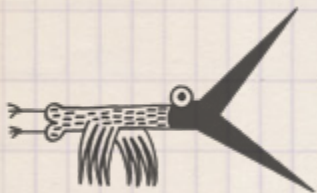
Uczniowie mogą dzięki nim potwierdzić swój status i korzystać z przysługujących zniżek. Legitymację można aktywować za pomocą kodu QR oraz kodu aktywacyjnego, ale tylko wtedy, gdy szkoła współpracuje z Ministerstwem Cyfryzacji. Dotychczas wydane papierowe legitymacje zachowują ważność do zakończenia nauki w danej szkole, pod warunkiem ich regularnego przedłużania (poprzez stemplowanie).

Schemat 6. **Wzór legitymacji szkolnej**

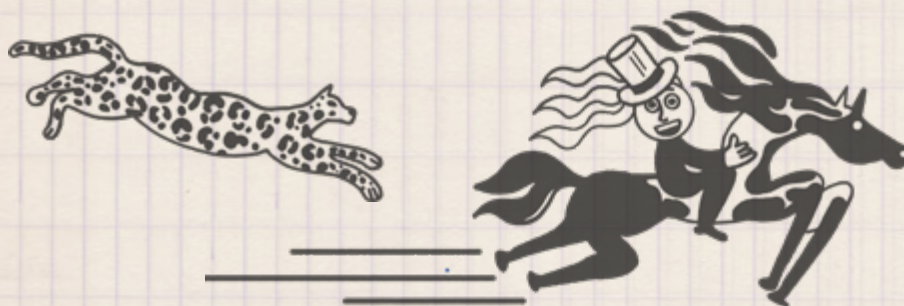
[źródło: Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 czerwca 2023 w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków Dz. U. z 2023 r. poz. 1120]

The image displays three versions of a school ID card (Legitymacja szkolna) with a red 'WZÓR' (sample) watermark. The top-left version is a paper form with fields for 'Imię i nazwisko', 'data urodzenia', 'numer PESEL', and 'polecenie podziału szkoły'. The top-middle version is a paper form with a table for 'Legitymacja ważna do dnia:' showing dates from 30 września to 20 września. The bottom-right version is a paper form with a table for 'Legitymacja ważna do dnia:' showing dates from 30 września to 20 września. The bottom-left version is a paper form with a table for 'Legitymacja ważna do dnia:' showing dates from 30 września to 20 września.

Karta rowerowa

Drogi Rodzicu/Opiekunie,

jeżeli Twoje dziecko ukończyło 10. rok życia, może przystąpić do egzaminu sprawdzającego kwalifikacje niezbędne do otrzymania karty rowerowej. To dokument uprawniający osoby, które nie ukończyły 18 lat, do poruszania się w ruchu miejskim rowerem, hulajnogą elektryczną i innymi urządzeniami elektrycznymi.

Kto wydaje kartę rowerową?

- dyrektor szkoły – w przypadku, gdy dziecko jest uczniem szkoły podstawowej i posiada zgodę rodzica lub opiekuna,
- dyrektor wojewódzkiego ośrodka ruchu drogowego – jeżeli dziecko ukończyło szkołę podstawową,
- przedsiębiorca prowadzący ośrodek szkolenia kierowców, w przypadku gdy posiada specjalne poświadczenie potwierdzające spełnienie przez niego dodatkowych wymagań – jeżeli dziecko ukończyło szkołę.

Schemat 7. Wzór karty rowerowej (źródło: Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i gospodarki Morskiej z dnia 12 kwietnia 2013 w sprawie uzyskania karty rowerowej (Dz. U. z 2013 r. poz. 512)

KARTA ROWEROWA	
1. Nazwisko	
2. Imię	
3. Data ur.	4. Adres zamiesz.: kod
miejsc.:	
ul.	
nr budynku nr lokalu	
Miejsce na fotografię 45 mm x 35 mm (podpis posiadacza) 5. Data wydania 6. Nazwa podmiotu wydającego kartę rowerową (podpis i pieczęć dyrektora lub kierownika podmiotu wydającego kartę rowerową)	

7. Zmiana adresu zamiesz.: kod
miejsc.:
ul.
nr budynku nr lokalu
..... (podpis i pieczęć dyrektora lub kierownika podmiotu wydającego kartę rowerową)
8. Miejsce na adnotacje

Współpraca szkoły z rodzicami/ opiekunami

Dobre relacje szkoły z rodzicami/opiekunami uczniów mają są bardzo ważne w motywowaniu dzieci do uczenia się, odnoszenia sukcesów i wzmacniania ich samooceny. Szkoła stwarza możliwość zgłaszania nie tylko ewentualnych problemów lub incydentów, ale także wszelkich informacji zwrotnych, w tym tego, co się udało z perspektywy rodzica/opiekuna. Zasady współpracy szkoły z rodzicami uczniów są przedstawione w statucie szkoły, o którym piszemy w dalszej części *Przewodnika*.

Kontakty rodziców/ opiekunów ze szkołą

Informacje o kontaktach bieżących: o zebraniach, konsultacjach i innych ważnych wydarzeniach przekazuje wychowawca klasy. Może on wybrać formę kontaktu. Najczęstszą jest dziennik elektroniczny, o którym dowiesz się z dalszej części *Przewodnika*.

Przekazywaniu informacji może służyć także dzienniczek ucznia, czyli specjalny zeszyt do korespondencji z rodzicami. Wiele szkół korzysta z takiej formy komunikacji, niezależnie od używania dziennika elektronicznego.

Niektórzy nauczyciele wysyłają powiadomienia sms lub e-mail. Warto również odwiedzać stronę internetową szkoły i jej profile w mediach społecznościowych. Zwróć uwagę na zapisy dotyczące planowanych spotkań z rodzicami. Należą do nich zebrania (tzw. wywiadówki), które odbywają się kilka razy w roku. Podczas wywiadówek omawiane są sprawy dotyczące klasy i szkoły. Warto w nich uczestniczyć, aby poznać innych rodziców. Możesz wśród nich znaleźć osoby, z którymi będziesz współpracować i wspierać się wzajemnie.

Oprócz wywiadówek w szkołach organizowane są konsultacje indywidualne. Podczas takich spotkań możesz uzyskać od nauczycieli informacje dotyczące Twojego dziecka. Postaraj się więc tak zaplanować swój czas, aby uczestniczyć w konsultacjach.

Harmonogram spotkań z rodzicami jest przedstawiony na początku roku i z reguły zamieszczony w dzienniku elektronicznym, a także na stronie internetowej. Ta informacja pozwoli Ci wcześniej zaplanować swoje działania, abyś mógł/mogła uczestniczyć w spotkaniach.

WAŻNE!

Pracownicy szkoły wspierający rodziców/ opiekunów

Wychowawca klasy

Wychowawca klasy to nauczyciel, który opiekuje się jednym zespołem klasowym przez cały cykl kształcenia dla danego poziomu edukacyjnego, czyli od klasy I do III lub od klasy IV do VIII. Wspiera swoich wychowanków w różnych sytuacjach szkolnych i życiowych. Uczeń może zwrócić się do wychowawcy bezpośrednio z prośbą o pomoc lub rozwiązanie trudnego problemu.

W zależności od sytuacji ucznia (trudności w nauce, nieradzenia sobie ze stresem, konfliktu z rówieśnikami lub nauczycielem, trudną sytuacją finansową, problemami zdrowotnymi itp.) wychowawca może zwrócić się z prośbą do psychologa/pedagoga/ doradcy zawodowego, aby udzielił uczniowi właściwej pomocy.

Wychowawca klasy współpracuje z rodzicami uczniów w zakresie nauczania, wychowania i profilaktyki.

Zawsze możesz zgłosić się do wychowawcy klasy, jeśli masz jakiegokolwiek pytania dotyczące życia szkoły lub masz potrzebę rozmowy o swoim dziecku. Zależnie od ustaleń, z wychowawcą możesz kontaktować się za pośrednictwem dziennika elektronicznego, przez telefon, sms, e-maila lub osobiście.

Pamiętaj, że na rozmowę należy się umówić, nie należy rozmawiać z wychowawcą czy innym nauczycielem na przerwie, gdy pełni on dyżur na korytarzu, ani przed lekcjami.

Pamiętaj także, że jest wiele osób w szkole, które pomogą Ci rozwiązać problemy związane z edukacją dziecka. Poniżej przedstawiamy sytuacje, które wymagają wsparcia ze strony szkoły.

Jeśli Twoje dziecko ma problem z konkretnym przedmiotem, skontaktuj się z nauczycielem przedmiotu i porozmawiaj o trudnościach dziecka. Jeśli rozmowa z nauczycielem nie przyniesie poprawy, zgłoś się do wychowawcy, który porozmawia z nauczycielem, aby pomóc dziecku w przezwyciężeniu trudności.

Jeśli pojawi się problem wychowawczy związany z Twoim dzieckiem lub innymi uczniami, porozmawiaj o tym z wychowawcą klasy, który może zaprosić na spotkanie pedagoga szkolnego.

Nauczyciel języka polskiego

Jeżeli Twoje dziecko ma trudności językowe, możesz poprosić o wsparcie nauczyciela języka polskiego, który prowadzi dodatkowe lekcje dla uczniów przybyłych z zagranicy lub asystenta międzykulturowego. Jeśli Twoje dziecko uczęszcza na dodatkowe zajęcia z języka polskiego, możesz kontaktować się bezpośrednio z nauczycielem tego przedmiotu. Nauczyciel poinformuje Cię o postępach Twojego dziecka lub o ewentualnych trudnościach i tematach, nad którymi trzeba popracować.

Administracja szkoły

Kiedy będziesz mieć problem z dokumentacją, formalnościami, kwestionariuszami, pomocy udzielą Ci osoby pracujące w sekretariacie szkoły, a także wicedyrektor czy dyrektor szkoły.

Dyrektor szkoły jest osobą, do której możesz się udać w celu rozwiązania każdego problemu. Pamiętaj jednak, że jest to „instancja najwyższa” w obszarze komunikacji z rodzicami i ze względu na ilość obowiązków dysponuje stosunkowo najmniejszą ilością czasu dla rodziców. Dlatego staraj się rozwiązywać problemy podczas spotkań z nauczycielami, którzy znają sprawę i mogą pomóc w jej rozwiązaniu.

W wielu szkołach opracowano zasady dobrej komunikacji z rodzicami.

Można je zwykle znaleźć na stronie internetowej szkoły.

Sytuacje trudne

Jeśli Twoje dziecko poczuje się źle podczas zajęć w szkole, powinno zgłosić to wychowawcy lub innemu nauczycielowi. Nauczyciel skieruje ucznia do pielęgniarki szkolnej.

Jeśli zajdzie taka potrzeba, wychowawca lub osoba pracująca w sekretariacie zadzwoni do Ciebie z prośbą o odebranie dziecka ze szkoły. W sytuacji zgłoszenia złego samopoczucia dziecko nie może samo opuścić szkoły.

W razie popełnienia przez Twoje dziecko (czego absolutnie nikomu nie życzymy) czynu zabronionego (np. bójka, używanie alkoholu, narkotyków, palenie papierosów, naruszanie zasad współżycia społecznego) dyrektor szkoły skontaktuje się z Tobą drogą telefoniczną lub elektroniczną. W razie braku kontaktu dyrektor może zadzwonić na policję.

Pamiętaj, że jeśli Twoje dziecko popełni wyżej wymienione czyny, a nie jest pełnoletnie, nie zostanie wydalone ze szkoły, ale może być ukarane naganną oceną zachowania. W sytuacjach rażącego naruszenia przepisów prawa sprawa może trafić do rozpatrzenia przez sąd rodzinny.

Staraj się na bieżąco odbierać wiadomości ze szkoły. Przekazywane są wyłącznie w bardzo ważnych sprawach i nie powinno się ich ignorować.

Zgodnie z polskim prawem stosowanie kar fizycznych wobec dzieci (takich jak: klapsy, bicie, szturchanie, popychanie itp.) jest zabronione pod każdą postacią. **WAŻNE!** Jeżeli ktokolwiek dopuszcza się takich czynów wobec dziecka, należy zgłosić to na policję.

Zakaz stosowania kar cielesnych wobec dzieci dotyczy wszystkich osób z ich otoczenia, zarówno w szkole, jak i w domu, i niesie za sobą konsekwencje prawne. Możesz o tym przeczytać w dokumencie „Standardy ochrony dzieci przed przemocą”, który znajduje się na stronie internetowej każdej szkoły.

Warto również zapoznać się z informacjami na stronie Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę (www.fdds.pl).

Życie codzienne w szkole

Drogi Rodzicu/Opiekunie,

aby Twoje dziecko dobrze czuło się w nowej szkole i abyście mogli szybko przyzwycząić się do nowych realiów, zadbaj o:

- regularne sprawdzanie informacji w dzienniku elektronicznym,
- zapewnienie dziecku posiłków podczas pobytu w szkole – możesz zapisać je na odpłatne obiady w szkolnej stołówce, a jeśli się na to nie zdecydujesz, pamiętaj o przygotowaniu kanapek lub innych przekąsek,
- dostarczanie wszelkich opinii, orzeczeń i zaświadczeń o stanie zdrowia dziecka,
- obecności na zebraniach rodziców (wywiadówkach),
- zgłaszanie na bieżąco ewentualnych problemów,
- zapewnienie dziecku schludnego i czystego ubrania stosownie do okoliczności (pamiętaj o stroju galowym podczas uroczystości szkolnych) oraz zmiennego stroju na zajęcia sportowe, a także obuwia zmiennego (jeśli obowiązuje w szkole Twojego dziecka),
- aktywny udział w życiu szkoły i klasy Twojego dziecka (imprezy, spotkania itd.).

Pamiętaj, że:

- młodsze dzieci (w klasach I–III) nie mogą same wracać do domu, musi je odebrać upoważniony do tego opiekun,

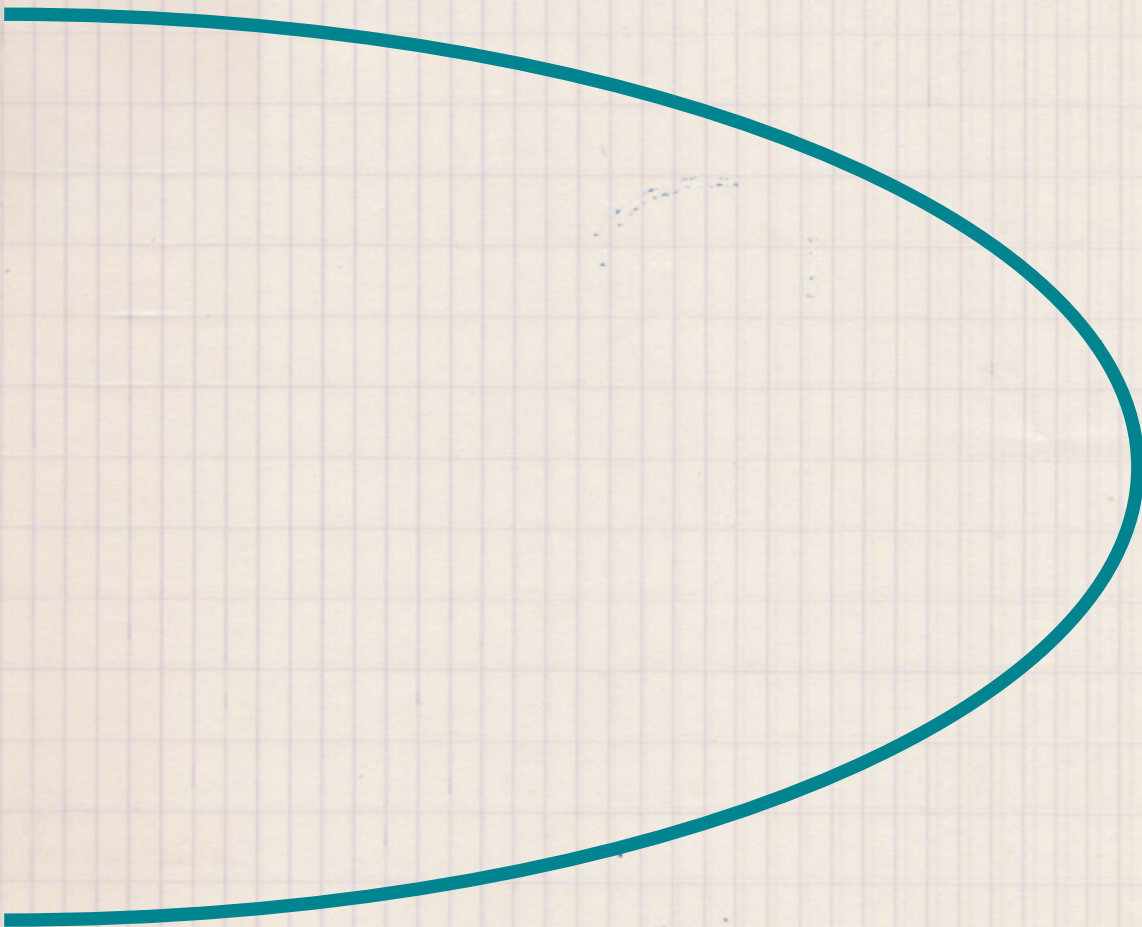
- jeśli chcesz, żeby Twoje dziecko wyszło ze szkoły przed zakończeniem zajęć, musisz to zgłosić w sekretariacie i u wychowawcy klasy,
- dzieci mają obowiązek uczęszczania do szkoły, a każda nieobecność musi być usprawiedliwiona (niektóre szkoły mają swoje formularze, które dostępne są w sekretariacie lub na stronie internetowej szkoły).

-
- Pamiętaj, aby w porę usprawiedliwić każdą nieobecność swojego dziecka w szkole. Jeśli tego nie zrobisz, dziecko będzie miało nieusprawiedliwione godziny, co może mieć negatywny wpływ na ocenę zachowania.
 - Powinieneś również wiedzieć, że w przypadku większej liczby nieusprawiedliwionych nieobecności Twojego dziecka, możesz ponieść administracyjną karę finansową.
 - Dowiedz się, jakie są zasady usprawiedliwiania nieobecności w szkole Twojego dziecka. Każda szkoła ma swój statut, w którym powinny być opisane regulacje dotyczące oceniania postępów w nauce i zachowania, a także zasady usprawiedliwiania nieobecności. Zapoznaj się z tym dokumentem, aby poznać szczegółowe wymagania obowiązujące w placówce Twojego dziecka.
-

WAŻNE!

Wyrażenie zgody

Drogi Rodzicu/Opiekunie,

pamiętaj, że jesteś głównym i najważniejszym opiekunem swojego dziecka. Dlatego każda czynność, jaką szkoła podejmuje, poza bieżącą działalnością opiekuńczo-wychowawczo-dydaktyczną, wymaga Twojej zgody wyrażonej pisemnie. Dotyczy to między innymi wyjścia klasowego poza szkołę (np. do kina, teatru, muzeum), wycieczki klasowej, udziału w konkursach, zawodach sportowych, egzaminu na kartę rowerową itp.

Pamiętaj również, że fotografowanie, filmowanie i publikowanie wizerunku Twojego dziecka wymaga Twojej pisemnej zgody. Bez niej nikt nie ma prawa tego robić.

Rada rodziców

W większości szkół działają rady rodziców. W ich skład wchodzi przedstawiciele rodziców z całej szkoły, wybrani spośród siebie podczas pierwszego w roku szkolnym zebrania rodziców. Każdy rodzic może zostać wybrany do rady rodziców, jeśli wyrazi na to zgodę. Warto zgłosić się do rady rodziców, aby mieć wpływ na decyzje podejmowane przez nią. Rada rodziców ma wiele kompetencji, które szczegółowo przedstawia statut szkoły.

Zmiana szkoty

Może się zdarzyć, że podejmiesz decyzję o zmianie szkoły dla Twojego dziecka. Pamiętaj, aby poinformować o tym wychowawcę klasy lub dyrektora szkoły. Możesz wtedy poprosić o dokumenty potwierdzające przebieg edukacji dziecka (świadczenia, opinie, charakterystykę dziecka zawierającą opis mocnych stron, zainteresowań, uzdolnień).

Wychowawca/wychowawczyni klasy na Twoją prośbę przygotowuje opinię o dziecku, jego uzdolnieniach, zainteresowaniach czy potrzebach edukacyjnych i podejmowanych środkach zaradczych.

Aby zmiana szkoły przebiegała w przyjaznej atmosferze, warto również przeprowadzić z dzieckiem rozmowy o nowej dla niego sytuacji i zapewnić o wsparciu ze strony rodzica. Należy przygotować dziecko do rozpoczęcia nauki w nowej szkole.

Potraktuj poważnie fakt, że dziecko nie mogło zamknąć etapu edukacji w swojej szkole i z tego powodu będzie mu trudno mu rozpocząć nowy etap. Pamiętaj, że przed odejściem ze szkoły należy oddać wszystkie książki i podręczniki wypożyczone z biblioteki szkolnej.

W przypadku reemigracji wskazane jest zapewnienie dziecku wsparcia. Ojczysty kraj rodzica może być widziany przez dziecko z zupełnie innej perspektywy niż perspektywa rodzica.

Warto więc zadbać zarówno o dokumenty, jak i o relacje z najbliższymi osobami. Wskazane jest też, byś zachęcił dziecko, by po wyjeździe napisało „list”, w którym żegna się ze swoją szkołą, kolegami i koleżankami itp.

Asystent międzykulturowy

Wspominaliśmy już o asystencie międzykulturowym. To ważna osoba w szkole, do której uczęszczają uczniowie z doświadczeniem migracji.

Jeśli Twoje dziecko nie zna języka polskiego lub znajomość języka nie pozwala mu na swobodną komunikację, szkoła może zatrudnić asystenta międzykulturowego. Decyduje o tym dyrektor szkoły.

Asystent międzykulturowy to osoba, której zadaniem jest wspieranie dzieci z doświadczeniem migracji uczęszczających do szkół w Polsce oraz społeczności szkolnych, w tym kadry pedagogicznej oraz rodziców i opiekunów prawnych dzieci.

Osoba pełniąca taką funkcję może być zatrudniona jako pomoc nauczyciela ze środków przekazanych przez organ prowadzący szkołę lub przez organizację pozarządową.

Do zadań osoby pracującej jako asystent międzykulturowy może należeć m.in.:

- wsparcie dzieci z doświadczeniem migracji w nauce oraz w procesie integracji ze społecznością szkolną,
- pomoc w tłumaczeniu z języka polskiego na język ojczysty dziecka i jego rodziny (oraz odwrotnie), zarówno podczas zajęć szkolnych, jak

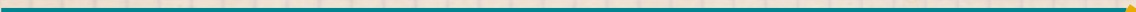
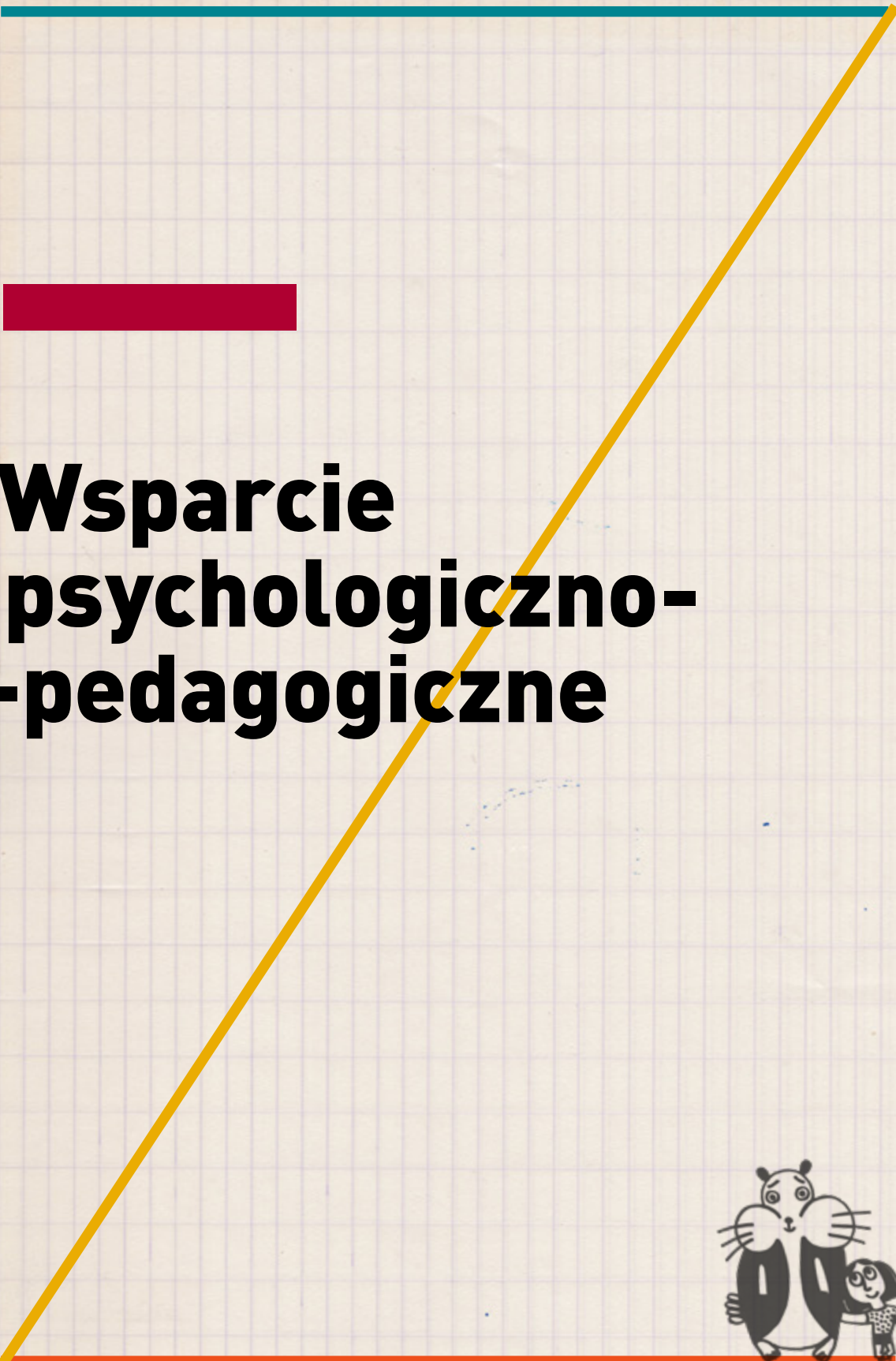
- i podczas zebrań rodziców oraz spotkań indywidualnych z psychologiem/ pedagogiem szkolnym, dyrektorem szkoły lub kadrą pedagogiczną szkoły,
- pośredniczenie w kontaktach pomiędzy szkołą a rodzicami lub opiekunami prawnymi dzieci,
- mediacje w przypadku konfliktów na tle kulturowym, narodowym, rasowym, etnicznym lub religijnym.

Zapytaj, czy w szkole Twojego dziecka jest zatrudniony asystent międzykulturowy. Jeśli tak, pamiętaj, że jest to osoba, która może Cię wesprzeć w każdej sytuacji. Zawsze też możesz zwrócić się do wychowawcy klasy, który wskaże Ci dalszą ścieżkę pomocy. Nie obawiaj się prosić o nią.

Od roku szkolnego 2024/25 Ministerstwo Edukacji Narodowej planuje upowszechnienie zatrudniania asystentów międzykulturowych w szkołach, w których uczą się dzieci z doświadczeniem migracji nieznające języka polskiego w wystarczającym stopniu do uczenia się. Ustawa nie zakłada obowiązku zatrudniania asystenta, ale daje taką możliwość.

WAŻNE!

Wsparcie psychologiczno- pedagogiczne

Każdy uczeń w szkole może skorzystać z bezpłatnej pomocy psychologa i/lub pedagoga. Specjalista wspiera uczniów m.in. w sytuacji niepowodzeń szkolnych, w trudnościach dotyczących emocji oraz komunikacji interpersonalnej. Uczeń może zwrócić się do niego bezpośrednio z prośbą o wsparcie.

Psycholog/pedagog szkolny może także udzielić pomocy rodzicom ucznia we wspieraniu rozwoju ich dziecka, rozpoznawaniu i rozwijaniu jego indywidualnych możliwości, predyspozycji i uzdolnień.

Zgodnie z przepisami prawa oświatowego Twoje dziecko – jako uczeń z doświadczeniem migracji – ma szczególne prawo do pomocy psychologiczno-pedagogicznej na terenie szkoły.

Przysługuje mu możliwość objęcia dobrowolną i nieodpłatną pomocą psychologiczno-pedagogiczną ze względu na trudności adaptacyjne związane z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego, w tym związane z wcześniejszym kształceniem za granicą.

Pomoc taką, po rozpoznaniu potrzeb psychoedukacyjnych uczniów przez nauczycieli i specjalistów, organizuje dyrektor szkoły we współpracy m.in. z rodzicami ucznia.

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna jest udzielana w szkole zarówno uczniom, jak i ich rodzicom. Nauczyciele, wychowawcy i specjaliści szkolni wspierają uczniów w trakcie bieżącej pracy. Pomoc może być udzielana m.in. w formie porad, konsultacji, zajęć rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne. Psycholog/pedagog szkolny może także udzielić pomocy rodzicom/opiekunom ucznia w wspieraniu rozwoju ich dziecka.

Wsparcie pedagoga

W każdej szkole podstawowej zatrudniony jest pedagog szkolny. Pedagog to osoba, która wspiera uczniów w rozwoju psychofizycznym, pomaga uczniom, którzy mają problemy z zachowaniem się w szkole, uczestniczy w rozwiązywaniu konfliktów, organizuje wsparcie materialne lub rzeczowe dla rodziców dzieci z trudną sytuacją materialną.

Wsparcie psychologa

W większości szkół pracuje psycholog szkolny, który wspiera w swojej pracy pedagoga szkolnego i nauczycieli.

Każdy, kto ma potrzebę rozmowy o swoich emocjach lub potrzebuje pomocy w rozwiązaniu problemów, może zgłosić się do psychologa szkolnego.

Jeśli obserwujesz u swojego dziecka niepokojące zachowania, z którymi nie możesz sobie poradzić, nie wahaj się skorzystać z pomocy psychologa. Może dokonać diagnozy Twojego dziecka i wspierać w radzeniu sobie z trudnościami emocjonalnymi.

Pamiętaj, że migracja to trudne doświadczenie, zwłaszcza dla dziecka, które nie zawsze rozumie sytuację, w jakiej się znalazło.

Wsparcie specjalistów

W każdej szkole – poza pedagogiem i psychologiem – zatrudnieni są inni specjaliści (np. logopeda, pedagog specjalny), którzy wspierają uczniów przejawiających trudności w funkcjonowaniu szkolnym. Jeżeli Twoje dziecko było badane w poradni psychologiczno-pedagogicznej i otrzymało opinię lub orzeczenie, warto dostarczyć do szkoły te dokumenty, aby otrzymać właściwą pomoc. Specjaliści pomagają także uczniom, którzy nie posiadają takich dokumentów, ale wykazują potrzeby w zakresie wsparcia.

Wsparcie nauczycieli

Każdy nauczyciel jest zobowiązany do udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej poprzez dostosowanie treści programowych, form i metod pracy oraz oceniania dla uczniów z różnorodnymi potrzebami edukacyjnymi.

Dla dzieci i uczniów z niepełnosprawnością, posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, w przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych oraz integracyjnych zatrudniani są dodatkowo nauczyciele współorganizujący kształcenie integracyjne lub specjalne. Dyrektor szkoły, uwzględniając indywidualne potrzeby rozwojowe, edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne dzieci i uczniów z niepełnosprawnością, wyznacza zajęcia edukacyjne oraz zintegrowane działania określone w indywidualnym programie edukacyjno-terapeutycznym (IPET). Zajęcia te są realizowane we współpracy z nauczycielami dodatkowo zatrudnionymi lub z ich udziałem.

Każdy uczeń z doświadczeniem migracji ma prawo do dostosowania treści programowych w zakresie językowym. Masz prawo do uzyskania informacji w sprawie tych dostosowań.

WAŻNE!

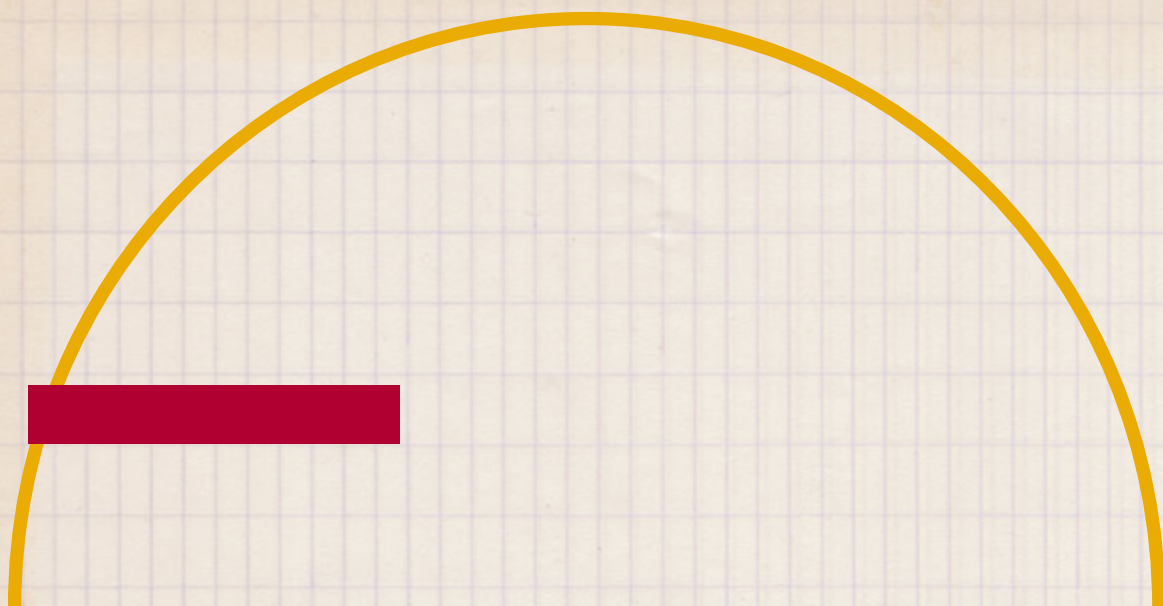
Ocenianie

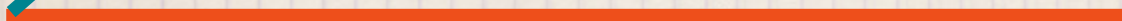
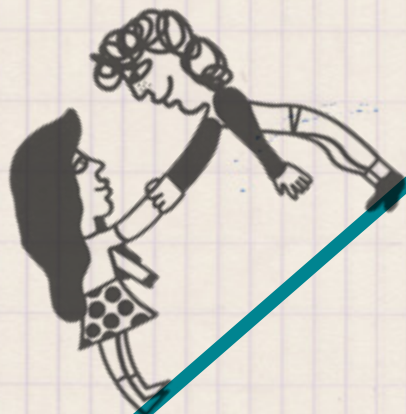
Ocenianie osiągnięć uczniów regulują przepisy prawa oświatowego.

Każda szkoła ma swoje autonomiczne zasady oceniania wewnątrzszkolnego, zgodne z przepisami prawa. Coraz więcej szkół odchodzi od systemu oceniania bieżącego opartego na tradycyjnych stopniach. Informacje na ten temat znajdują się w statucie szkoły. Warto zapoznać się z tym dokumentem. Piszemy o nim poniżej.

Skala ocen

W klasach I–III szkoły podstawowej nauczyciele wystawiają śródroczne i roczne klasyfikacyjne z zajęć edukacyjnych w formie opisowej. Ocena opisowa uwzględnia poziom i postępy w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań dla danego etapu edukacyjnego. W ocenie opisowej nauczyciel wskazuje również potrzeby rozwojowe i edukacyjne ucznia związane z przewyższaniem trudności w nauce lub rozwijaniem uzdolnień. W ciągu roku szkolnego uczniowie klas I–III mogą otrzymywać oceny bieżące wyrażone w sposób określony w statucie szkoły.

Począwszy od klasy IV szkoły podstawowej, roczne oraz końcowe oceny klasyfikacyjne z zajęć edukacyjnych ustala się na podstawie przepisów prawa oświatowego w ocenach według następującej skali:

- ocena celująca (cel.) – 6,
- ocena bardzo dobra (bdb.) – 5,
- ocena dobra (db.) – 4,
- ocena dostateczna (dst.) – 3,
- ocena dopuszczająca (dop.) – 2,
- ocena niedostateczna (ndst.) – 1.

W większości szkół stosuje się zapis ocen bieżących w formie przedstawionej powyżej.

Na początku każdego roku szkolnego nauczyciele mają obowiązek poinformować uczniów i rodziców o wymaganiach edukacyjnych niezbędnych do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych. Jeśli potrzebujesz wyjaśnień dotyczących wymagań edukacyjnych, poproś o dodatkowe informacje. Pomocy może Ci udzielić wychowawca klasy lub asystent międzykulturowy.

Pamiętaj również o różnicach w skalach ocen w Ukrainie i w Polsce.

Tabela 3. **Różnice w skalach ocen w Ukrainie i w Polsce**

Oceny w Ukrainie	Oceny w Polsce		
12	6 celujący	6	4- minus dobry
11	5+ bardzo dobry plus	5	3+ dostateczny plus
10	5 bardzo dobry	4	3 dostateczny
9	5- bardzo dobry minus	3	3- dostateczny minus
8	4+ plus dobry	2	2 dopuszczający
7	4 dobry	1	1 niedostateczny

Oceny są jawne dla ucznia i jego rodziców/opiekunów prawnych. Zgodnie z prawem oświatowym nauczyciel ma obowiązek uzasadnić wystawioną ocenę. Jeśli uzasadnienie oceny jest dla Ciebie niezrozumiałe, poproś nauczyciela o objaśnienie.

WAŻNE!

Promowanie do następnej klasy

W klasach IV–VII, aby uzyskać promocję do następnej klasy, a w klasie VIII, aby ukończyć szkołę, uczeń powinien otrzymać roczne oceny na poziomie min. dopuszczającym.

Jeżeli uczeń w wyniku klasyfikacji rocznej otrzymał negatywną (niedostateczną) ocenę klasyfikacyjną z jednego albo dwóch przedmiotów, może przystąpić do egzaminu poprawkowego z tych zajęć. Egzamin poprawkowy przeprowadza komisja powołana przez dyrektora szkoły.

Uczeń, który z przyczyn usprawiedliwionych (np. choroby) nie przystąpił w wyznaczonym terminie do egzaminu poprawkowego, może przystąpić do niego w dodatkowym terminie, wyznaczonym przez dyrektora szkoły.

Roczna ocena klasyfikacyjna ustalona w wyniku egzaminu poprawkowego jest ostateczna. Uczeń, który nie zdał egzaminu poprawkowego, nie otrzymuje promocji do klasy programowo wyższej, czyli musi powtarzać klasę.

Jeżeli uczeń w wyniku klasyfikacji rocznej otrzymał negatywną (niedostateczną) ocenę klasyfikacyjną z trzech lub więcej przedmiotów, nie otrzymuje promocji do klasy programowo wyższej, czyli musi powtarzać klasę.

O zagrożeniu oceną niedostateczną nauczyciel danego przedmiotu musi zawiadomić rodziców miesiąc przed klasyfikacją roczną. Tę informację przekazuje w dzienniku elektronicznym. O dzienniku elektronicznym piszemy w dalszej części *Przewodnika*.

WAŻNE!

Uczniowie klas I–III z reguły nie powtarzają klasy. Może się to zdarzyć, jeśli trudności w nauce mogą dziecku w poważnym stopniu utrudnić dalszą edukację. Decyzję o powtarzaniu klasy przez dziecko podejmuje rada pedagogiczna w porozumieniu z rodzicami.

W sytuacji trudności edukacyjnych dziecka możesz liczyć na wsparcie szkoły. Pedagog szkolny na wniosek wychowawcy klasy lub nauczyciela może skierować dziecko do poradni psychologiczno-pedagogicznej, w której specjaliści przeprowadzą badanie, mające na celu dostosowanie form pomocy do potrzeb edukacyjnych dziecka. O roli i zadaniach poradni psychologiczno-pedagogicznej piszemy w dalszej części *Przewodnika*.

Ocena zachowania

Ocenić podlega również zachowanie ucznia. W klasach I–III ocena zachowania ma formę opisową. Począwszy od klasy IV szkoły podstawowej, roczną i końcową ocenę klasyfikacyjną zachowania ustala się według następującej skali:

- wzorowe (wz.),
- bardzo dobre (bdb.),
- dobre (db.),
- poprawne (pop.),
- nieodpowiednie (ndp.),
- naganne (ng.).

Ocena zachowania obejmuje następujące obszary:

- wywiązywanie się z obowiązków ucznia,
- postępowanie zgodne z dobrem społeczności szkolnej,
- dbałość o honor i tradycje szkoły,
- dbałość o piękno mowy ojczystej,
- dbałość o bezpieczeństwo i zdrowie własne oraz innych osób,
- godne, kulturalne zachowanie się w szkole i poza nią,
- okazywanie szacunku innym osobom.

Każda szkoła opracowuje własne kryteria oceny zachowania uwzględniające te obszary.

WAŻNE!

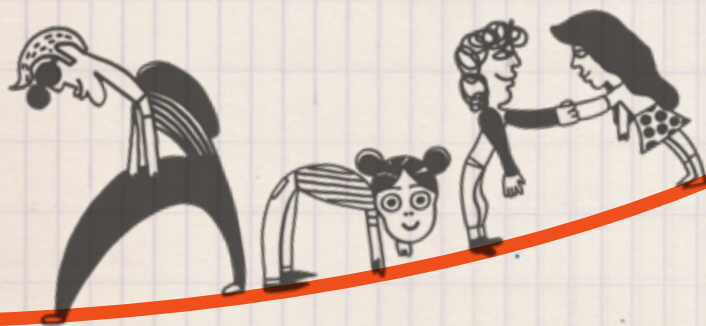
Począwszy od klasy IV szkoły podstawowej, uczeń, który w wyniku klasyfikacji rocznej uzyskał z obowiązkowych zajęć edukacyjnych średnią rocznych ocen klasyfikacyjnych co najmniej 4,75 oraz co najmniej bardzo dobrą roczną ocenę klasyfikacyjną zachowania, otrzymuje promocję do klasy programowo wyższej lub świadectwo ukończenia szkoły z wyróżnieniem (tzw. świadectwo z biało-czerwonym paskiem).

Uczniowi, który uczęszczał na religię lub etykę, do średniej ocen wlicza się także roczną ocenę klasyfikacyjną uzyskaną z tych zajęć. Od roku szkolnego 2024/25 ocena z religii nie będzie już wliczana do średniej ocen.

Dziennik elektroniczny

Oceny uczniów zapisywane są w dzienniku. Obecnie w większości szkół dokumentacja szkolna prowadzona jest w dzienniku elektronicznym, choć w niektórych przypadkach nadal może być wymagana równoległa dokumentacja w formie papierowej. Dziennik elektroniczny (e-dziennik) to program komputerowy lub serwis internetowy służący do rejestracji przebiegu nauczania. Znajdziesz w nim zapisy na temat postępów Twojego dziecka, a także informacje bieżące dotyczące frekwencji, zapowiadanych sprawdzianów, wycieczek spotkań z rodzicami itp. Dziennik elektroniczny ma formę aplikacji mobilnej, do której będziesz mieć bieżący dostęp.

Szkoły korzystają z dzienników elektronicznych różnego typu. Informacje o dzienniku elektronicznym stosowanym w szkole swojego dziecka znajdziesz na stronie internetowej szkoły. Od wychowawcy klasy lub podczas zgłoszenia dziecka do szkoły uzyskasz informacje na temat logowania i korzystania z dziennika elektronicznego.

W przypadku trudności w korzystaniu z dziennika elektronicznego poinformuj o tym wychowawcę klasy. Nie obawiaj się zadawać pytań, aby mieć pełny dostęp do informacji o swoim dziecku. Sprawdzaj systematycznie wpisy nauczycieli i wychowawcy, aby na bieżąco wspierać dziecko w nauce i nie dopuścić do zaległości, a w razie trudności – w porę udzielić mu pomocy.

WAŻNE!

Świadectwo szkolne

Potwierdzeniem uzyskania albo nieuzyskania promocji do klasy programowo wyższej lub ukończenia szkoły jest świadectwo szkolne. To dokument urzędowy. W przypadku jego zgubienia lub zniszczenia należy zgłosić się do szkoły, która go wydała, z wnioskiem o wydanie duplikatu. Należy pamiętać, że uzyskanie duplikatu może wiązać się z koniecznością uiszczenia opłaty administracyjnej.

Statut szkoły

Statut to najważniejszy dokument regulujący organizację i pracę szkoły. Jest tworzony przez radę pedagogiczną i opiniowany przez radę rodziców. Statut szkoły określa jej cele i zadania oraz sposób ich realizacji. W statucie zawarte są również zadania zespołów nauczycielskich, formy pomocy i opieki dla uczniów, którzy jej potrzebują, formy współpracy z instytucjami świadczącymi specjalistyczną pomoc i poradnictwo dla dzieci (m.in. współpracy z pracownikami poradni psychologiczno-pedagogicznej) oraz zasady współdziałania organów szkoły, takich jak dyrektor, rada szkoły, rada pedagogiczna, rada rodziców oraz samorząd uczniowski.

W statucie szkoły są zawarte zapisy na temat praw i obowiązków uczniów, kar i nagród, a także szczegółowe zasady oceniania wewnątrzszkolnego. Zapoznaj się z nimi, aby znać wymagania szkoły i prawa ucznia w tym zakresie.

Statut powinien znajdować się na stronie internetowej szkoły.

Egzamin ósmoklasisty

Pod koniec roku szkolnego w ósmej klasie (zazwyczaj w maju) przeprowadzany jest egzamin ósmoklasisty. Jest to egzamin powszechny, obowiązkowy, oceniany przez ekspertów zewnętrznych. Każdy uczeń ósmej klasy musi do niego przystąpić, aby ukończyć szkołę podstawową. Egzamin obejmuje trzy przedmioty obowiązkowe:

- język polski,
- matematykę,
- język obcy nowożytny nauczany w szkole.

Nie jest określony minimalny wynik, jaki uczeń powinien uzyskać, jednak punkty uzyskane na egzaminie oraz oceny końcowe na świadectwie ukończenia szkoły podstawowej są podstawą do podejmowania nauki na kolejnym etapie kształcenia w szkole ponadpodstawowej. Dlatego warto wspierać dziecko w dobrym przygotowaniu się do egzaminu.

Wiele szkół przeprowadza w ciągu roku szkolnego próbne egzaminy. Ich celem jest diagnoza wiedzy i umiejętności uczniów i udzielenie im wskazówek do dalszej pracy.

Uczniowie z doświadczeniem migracji mają prawo do dostosowania form i warunków egzaminu na podstawie pozytywnej opinii rady pedagogicznej lub opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej.

Uczniowie z doświadczeniem migracji mają prawo do dostosowania form i warunków egzaminu na podstawie pozytywnej opinii rady pedagogicznej lub opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej.

WAŻNE!

Ułatwienia dla uczniów z doświadczeniem migracji

Ułatwienia na egzaminie ósmoklasisty to:

- przyznanie uczniom z doświadczeniem migracji odrębnych arkuszy egzaminacyjnych,
- wydłużenie czasu przeprowadzenia egzaminu, możliwości korzystania ze słownika dwujęzycznego,
- możliwość przystąpienia do egzaminów w osobnej sali.

W uzasadnionych przypadkach i w porozumieniu z dyrektorem Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej uczniowie z doświadczeniem migracji mogą skorzystać z zastosowania innych kryteriów oceniania, jak dla uczniów z trudnościami w uczeniu się.

Jeżeli chcesz, żeby Twoje dziecko skorzystało z dostosowań, złóż podanie do dyrektora szkoły w wyznaczonym w danym roku szkolnym terminie.

Taki wniosek może złożyć również nauczyciel lub specjalista szkolny (np. pedagog). Pamiętaj jednak, że ta decyzja należy do Ciebie.

Na podstawie otrzymanego wniosku rada pedagogiczna wyda opinię, która zostanie przestana do okręgowej komisji egzaminacyjnej w Twoim województwie.

Szczegółowe informacje dotyczące egzaminu ósmoklasisty znajdziesz na stronach internetowych:

- Centralnej Komisji Egzaminacyjnej (CKE) – www.cke.gov.pl,
- Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej (OKE) w swoim województwie.

Zaświadczenie o wynikach egzaminu ósmoklasisty Twoje dziecko otrzyma na zakończenie roku szkolnego i razem ze świadectwem ukończenia szkoły dostarczy je do wybranej szkoły ponadpodstawowej.

Uczniowie uchodźcy z Ukrainy nie będą musieli przystępować do egzaminu z języka polskiego podczas egzaminu ósmoklasisty 2024/2025.

WAŻNE!

Obowiązkowe jest dla nich przystąpienie do egzaminu z matematyki i języka obcego nowożytnego.

Jeśli zdecydujesz, że w roku szkolnym 2024/2025 Twoje dziecko może przystąpić do egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego, powinieneś poinformować o tym w deklaracji, którą złożysz dyrektorowi szkoły.

O rezygnacji z przystąpienia do egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego należy poinformować pisemnie dyrektora szkoły, nie później niż na 3 miesiące przed terminem egzaminu ósmoklasisty.

W przypadku ucznia, który nie przystąpił do egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego, w zaświadczeniu o szczegółowych wynikach egzaminu ósmoklasisty, w miejscu przeznaczonym na wpisanie wyniku egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego, wpisuje się odpowiednio „nie przystępował” albo „nie przystępowała”.

Jeśli uczeń nie przystąpi do egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego, w postępowaniu rekrutacyjnym do publicznego liceum ogólnokształcącego, publicznego technikum i publicznej branżowej szkoły I stopnia na rok szkolny

2025/2026 ocenę z języka polskiego, wymienioną na świadectwie ukończenia szkoły podstawowej, przelicza się na punkty w następujący sposób:

- za ocenę celującą – przyznaje się 35 punktów,
- za ocenę bardzo dobrą – przyznaje się 30 punktów,
- za ocenę dobrą – przyznaje się 25 punktów,
- za ocenę dostateczną – przyznaje się 15 punktów,
- za ocenę dopuszczającą – przyznaje się 10 punktów.

O dalszym etapie edukacji swojego dziecka dowiesz się z kolejnej części *Przewodnika*.

5

Szkolnictwo ponadpodstawowe

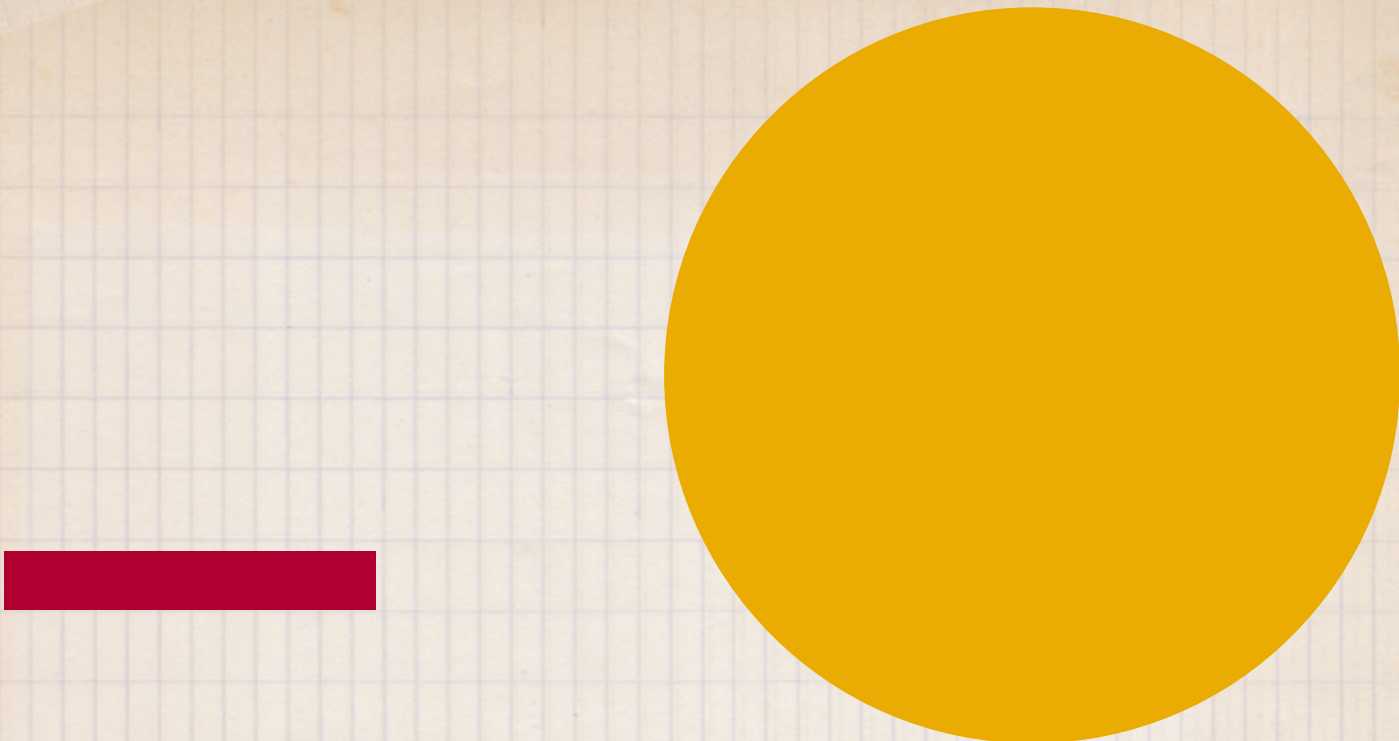

Drogi Uczniu/Uczennico,

jeśli zajrzałeś/zajrzałaś do tego miejsca w *Przewodniku*, to najprawdopodobniej skończysz wkrótce szkołę podstawową i przed Tobą pierwsza poważna decyzja dotycząca przyszłości zawodowej – wybór szkoły ponadpodstawowej (czasem mówi się o niej „szkoła średnia”). Powinieneś też wiedzieć, że w Polsce nauka do 18. roku życia jest obowiązkowa i jest to zapisane w Konstytucji.

Zanim podejmiesz tę poważną decyzję, pomyśl, jakie są twoje zainteresowania i uzdolnienia, jakie masz ambicje i marzenia oraz jakie będziesz miał/miała możliwości podjęcia pracy w zawodzie lub kontynuacji nauki. Możliwości masz wiele. A oto i one.

Branżowe szkoly – I i II stopnia

Po ukończeniu szkoły podstawowej możesz rozpocząć naukę w branżowej szkole I stopnia, w której nauka trwa 3 lata i łączy w sobie zdobywanie wiedzy teoretycznej z praktyczną nauką zawodu w zakładach pracy. Ta szkoła przygotowuje Cię do przystąpienia do egzaminu zawodowego. Po jego zdaniu oraz po ukończeniu szkoły otrzymasz dyplom zawodowy, ale nie będziesz jeszcze mógł przystąpić do egzaminu maturalnego.

Branżowa szkoła daje możliwość szybkiego zdobycia zawodu. Jeśli zatem nie myślisz o studiach, ale chcesz zostać kucharzem, fryzjerką czy mechanikiem, to ta szkoła jest dla Ciebie.

Na stronie internetowej infozawodowe.men.gov.pl będącej źródłem informacji na temat kształcenia zawodowego i doradztwa zawodowego, znajdziesz informacje o zawodach w jakich można się kształcić oraz dowiesz się jakie umiejętności należy nabyć, aby uzyskać daną kwalifikację zawodową.

W dalszej części *Przewodnika* wyjaśnimy Ci, na czym polega obecny system egzaminacyjny związany z przygotowaniem zawodowym. Taka wiedza pozwala lepiej wybrać zawód, w którym będziesz się kształcić.

Oczywiście, będziesz się też uczyła/uczył kilku przedmiotów ogólnych: przez 3 lata – języka polskiego, nowożytnego języka obcego, matematyki, historii,

wychowania fizycznego oraz 2 spośród 4 przedmiotów, takich jak: geografia, biologia, chemia, fizyka. Ponadto w pierwszej klasie będziesz się uczył przedmiotu biznes i zarządzanie oraz edukacja dla bezpieczeństwa.

Osoba, która ukończyła branżową szkołę I stopnia, ma wykształcenie zasadnicze branżowe. Wybór tej szkoły nie zamyka Ci drogi do dalszego kształcenia. Po ukończeniu branżowej szkoły I stopnia będziesz mogła/mógł kontynuować naukę w dwuletniej branżowej szkole II stopnia, której ukończenie jest jednoznaczne z posiadaniem wykształcenia średniego branżowego.

Po zdaniu egzaminu zawodowego uzyskasz dyplom zawodowy technika oraz będziesz mogła/mógł przystąpić do egzaminu maturalnego. Gdy w ten sposób uzyskasz świadectwo dojrzałości – co powinno zająć Ci razem 5 lat – będziesz mogła/mógł pójść na studia.

Do branżowej szkoły II stopnia przyjmuje się kandydatów, którzy ukończyli branżową szkołę I stopnia w okresie 5 lat szkolnych poprzedzających rok szkolny, na który ubiegają się o przyjęcie do publicznej branżowej szkoły II stopnia, oraz którzy:

- posiadają świadectwo ukończenia branżowej szkoły I stopnia,
- posiadają zaświadczenie o zawodzie nauczonym w branżowej szkole I stopnia, którego zakres odpowiada pierwszej kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie nauczonym w branżowej szkole II stopnia, do której ubiegają się o przyjęcie,
- posiadają odpowiednie zaświadczenie lekarskie.

Kształcenie w branżowej szkole II stopnia może być prowadzone w formie dziennej, stacjonarnej lub zaocznej. Niezależnie od formy będziesz się uczyć języka polskiego, języka obcego nowożytnego, matematyki i informatyki (w dziennej formie jest jeszcze wychowanie fizyczne).

Tę szkołę od innych wyróżnia to, że obowiązkowe zajęcia edukacyjne z zakresu kształcenia w zawodzie są prowadzone w ramach kwalifikacyjnego kursu zawodowego. Czym są te kursy, wyjaśnimy Ci poniżej.

Szkoła branżowa to nie tylko konkretny zawód, ale także dobra baza do zdobywania kwalifikacji na dalszych etapach życia, poza szkołą. Możesz uczyć się samodzielnie, zdobywać doświadczenie poprzez praktyki i pracę w zawodzie oraz szkować się na specjalistycznych kursach.

Czym są kwalifikacyjne kursy zawodowe (KKZ)?

Kwalifikacyjny kurs zawodowy to kurs prowadzony według programu nauczania uwzględniającego podstawę programową kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego.

Niektóre zawody wymagają zdobycia więcej niż jednej kwalifikacji.

Po ukończeniu kursu otrzymasz zaświadczenie, które upoważni Cię do przystąpienia do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe w zakresie danej kwalifikacji, przeprowadzonego przez okręgową komisję egzaminacyjną (tzw. egzamin zewnętrzny). Egzamin ten jest przeprowadzany z zakresu danej kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie zgodnie z klasyfikacją zawodów szkolnictwa branżowego. Szczegółowy harmonogram egzaminu zawodowego publikowany jest w Komunikacie dyrektora CKE na stronie internetowej <https://cke.gov.pl>

Gdy ukończysz kwalifikacyjny kurs zawodowy i zdasz egzamin zawodowy w zakresie danej kwalifikacji, otrzymasz certyfikat kwalifikacji zawodowej.

Więcej informacji o egzaminie zawodowym odnajdziesz w części poświęconej temu zagadnieniu.

Liceum ogólnokształcące

Jeśli jeszcze nie wybrałaś/wybrałeś dla siebie zawodu, którego chciałabyś/chciałbyś się nauczyć w ciągu 3 lat albo chcesz zdać maturę i pójść na studia wyższe, to dobrym wyborem będzie liceum ogólnokształcące.

Nauka w tej szkole trwa 4 lata i daje Ci szansę przygotowania się do egzaminu maturalnego, który nie jest obowiązkowy. Oznacza to, że możesz ukończyć liceum bez świadectwa dojrzałości (matury). Ukończenie liceum da Ci wykształcenie średnie, ale nie da konkretnego zawodu. Jeśli chcesz rozpocząć studia wyższe, musisz pozytywnie zdać egzamin maturalny. W dalszej części *Przewodnika* wyjaśnię Ci, jak jest zorganizowany ten egzamin i na czym polega.

W liceum ogólnokształcącym będziesz się uczyła/uczył wielu przedmiotów – niektórych przez 4 lata, niektórych krócej. Nauka większości przedmiotów odbywa się na poziomie podstawowym, ale będziesz musiał wybrać 2 albo 3 przedmioty, których będziesz się uczyć na poziomie rozszerzonym.

Każde liceum zapewnia Ci naukę niektórych obowiązkowych przedmiotów na poziomie podstawowym przez 4 lata. Są to: język polski, dwa języki obce, matematyka, historia, wychowanie fizyczne. Pozostałych przedmiotów (geografia, biologia, chemia, fizyka, informatyka) w wersji podstawowej będziesz się uczyć przez 3 lata; przez 1 rok albo 2 będziesz się uczył

przedmiotu biznes i zarządzanie – to zależy, jakie w danej szkole wybrano rozwiązanie. Ponadto w pierwszej klasie liceum spotkasz się przedmiotem edukacja dla bezpieczeństwa oraz – tu każda szkoła może Ci zaproponować jeden z przedmiotów – filozofia, plastyka, muzyka lub język łaciński i kultura antyczna. W każdym liceum spotkasz drobne różnice w organizacji nauki, dlatego musisz sam rozstrzygnąć, który model najbardziej pasuje do Twoich zainteresowań. Zobacz, jak to może wyglądać.

Jeśli w przyszłości zamierzasz studiować na politechnice, to wybierz rozszerzenie z matematyką oraz jednym z przedmiotów ścisłych, którego lubisz się uczyć: fizyką, biologią, chemią. Taki wybór umożliwi Ci także przyjęcie na medycynę. W obu przypadkach musisz jednak najpierw zdać z dobrym wynikiem egzamin maturalny z tych przedmiotów w wersji rozszerzonej.

Licea w Polsce często proponują takie łączenie przedmiotów:

- matematyka + fizyka, biologia + chemia.

Spotkasz się też z ofertą takich rozszerzeń:

- języki polski + historia,
 - język polski + geografia,
 - język polski + historia,
 - język polski + biologia,
 - geografia + wiedza o społeczeństwie + historia,
 - matematyka + geografia
- oraz wiele innych.

Trochę to skomplikowane, dlatego zanim podejmiesz decyzję, porozmawiaj o tym z doradcą zawodowym w Twojej szkole podstawowej – to osoba, która zna wszystkie modele rozwiązań dostępne w obszarze, w którym mieszkasz (mieście czy dzielnicy). Wrócimy jeszcze do sprawy wyboru przedmiotów przy omawianiu egzaminu maturalnego.

Technikum

Innym typem szkoły, którą możesz wybrać po ukończeniu szkoły podstawowej jest 5-letnie technikum. W tej szkole uczniowie kształceni są w zawodzie, a także realizowana jest podstawa programowa kształcenia ogólnego

Technikum od liceum różni także to, że tutaj uczeń wybiera 1 lub 2 spośród przedmiotów ogólnych (nauczanych na poziomie podstawowym), które będzie realizował na poziomie rozszerzonym. Liczba godzin przeznaczona na realizację tego przedmiotu jest też inna (8 godzin w pięcioletnim cyklu) niż w liceum.

Oprócz kształcenia ogólnego technikum zapewnia zdobycie kwalifikacji w wybranym zawodzie szkolnictwa branżowego. Uczniowie tej szkoły kształcą się bowiem zawodowo przez wszystkie lata w systemie łączącym teorię z praktyką (spośród 56 godzin kształcenia zawodowego co najmniej połowa to zajęcia praktyczne w szkolnych warsztatach). Poza zajęciami praktycznymi w szkole uczniowie technikum odbywają także praktyki zawodowe w zakładach pracy.

Ukończenie technikum nie zapewnia automatycznie kwalifikacji do wykonywania zawodu. Aby potwierdzić posiadanie kwalifikacji w danym zawodzie, uczniowie technikum muszą przystąpić do egzaminów zawodowych obejmujących wszystkie kwalifikacje wyodrębnione w danym zawodzie i zdać je. Po zdaniu

tych egzaminów, potwierdzonym odpowiednimi certyfikatami kwalifikacji zawodowych, oraz ukończeniu szkoły, mogą uzyskać dyplom zawodowy na poziomie technika, np. technika informatyka, technika hotelarstwa czy technika technologii żywności.

Po ukończeniu i zdaniu egzaminów zawodowych technikum uczniowie uzyskują kwalifikacje zawodowe i mogą podjąć pracę. Mają także możliwość zdawania egzaminu maturalnego i podjęcia studiów. Egzamin maturalny nie jest jednak obowiązkowy.

Podejmując decyzję o nauce w technikum musisz być przygotowana/ przygotowany na wyzwania, ponieważ ta szkoła to takie 2 w 1: wykształcenie ogólne (z opcją matury) plus kształcenie zawodowe. Zatem dobrze to sobie przemyśl i zaplanuj, bo nauki będzie tutaj dużo. Ale za to w technikum będziesz mogła/mógł zdobyć wiadomości i umiejętności w zakresie konkretnego zawodu, zdobędziesz umiejętności praktyczne w trakcie nauki, zdobędziesz tytuł zawodowy i będziesz lepiej przygotowana/przygotowany do podjęcia studiów na kierunkach technicznych.

Egzaminy zawodowe i Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK)

Zdający, który zdał egzamin zawodowy w zakresie kwalifikacji wyodrębnionej w danym zawodzie, otrzymuje certyfikat kwalifikacji zawodowej, wydany przez komisję okręgową.

Osoba, która posiada certyfikaty kwalifikacji zawodowej potwierdzające wszystkie kwalifikacje wyodrębnione w danym zawodzie oraz posiada odpowiedni poziom wykształcenia, otrzymuje dyplom zawodowy. Do dyplomu zawodowego dołącza się Europass – Suplement do Dyplomu Zawodowego, który stanowi uzupełnienie informacji zawartych w dyplomie i ma za zadanie ułatwić ich lepsze zrozumienie, przede wszystkim przez pracodawców i instytucje zagraniczne.

Dyplomy i suplementy do dyplomów wydawane są przez okręgowe komisje egzaminacyjne. Zdający, który nie zdał egzaminu zawodowego, otrzymuje informację o wynikach z tego egzaminu.

Poniżej możesz zobaczyć, jak w polskim systemie kwalifikacji (ZSK) opisywane są zawody. Oczywiście, to jest tylko przykład. Zawodów jest kilkaset, a kwalifikacji tysiące – informację szczegółową znajdziesz w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji.

kwalifikacje.gov.pl/k

Kwalifikacja wyodrębniona w tym zawodzie to oficjalnie:

- MEC.03 – Montaż i obsługa maszyn i urządzeń.

Posiadacz certyfikatu dla tej kwalifikacji zawodowej potrafi:

- instalować i uruchamiać maszyny i urządzenia,
- wykonywać i naprawiać typowe części maszyn,
- przeprowadzać przeglądy techniczne maszyn i urządzeń,
- oceniać stan techniczny maszyn i urządzeń z wykorzystaniem badań diagnostycznych,
- kontrolować maszyny i urządzenia po naprawie,
- regulować i ustawiać pracę maszyn i urządzeń według określonych parametrów eksploatacyjnych.

Będziesz mogła/mógł pracować na stanowisku:

- monter maszyn,
- pracownik serwisu maszyn i urządzeń,
- monter linii produkcyjnych,
- pracownik prototypowni.

Szukaj zatem pracy w:

- zakładach przemysłu metalowego i maszynowego,
- przedsiębiorstwach obsługowo-naprawczych,
- zakładach regeneracji części, maszyn i urządzeń,
- zakładach produkcyjnych.

**Mechanik-
monter maszyn
i urządzeń**

Kwalifikacje wyodrębnione w zawodzie:

- MEC.05 – użytkowanie obrabiarek skrawających,
- MEC.09 – organizacja i nadzorowanie procesów produkcji maszyn i urządzeń.

Posiadacz certyfikatu dla tej kwalifikacji zawodowej potrafi:

- organizować i nadzorować przebieg procesów wytwarzania maszyn i urządzeń, przeprowadzać kontrolę jakości wykonania wyrobów i usług,
- projektować proste obiekty mechaniczne wraz ze sporządzaniem ich dokumentacji konstrukcyjnej,
- instalować i uruchamiać obiekty mechaniczne wprowadzane do eksploatacji,
- sporządzać kalkulację wytwarzania i naprawy maszyn i urządzeń.

Będziesz mogła/mógł pracować na stanowisku:

- technik mechanik,
- monter konstrukcji mechanicznych,
- asystent projektanta konstrukcji mechanicznych,
- pracownik utrzymania ruchu,
- technik ds. pomiarów,
- pracownik kontroli technicznej w zakładach,
- pracownik nadzoru procesu wytwarzania urządzeń.

Możesz ubiegać się o pracę w:

- zakładach przemysłowych,
- biurach projektowych i pracowniach badawczych,
- zakładach usługowych naprawiających maszyny,
- przemyśle stoczniovym i kolejowym.

**Technik
mechanik**

Widzisz zapewne, że świat wokół Ciebie ciągle się zmienia. Powstają nowe zawody, o których jeszcze wczoraj nie słyszałeś. Zatem bardzo ważne jest, abyś stale rozwijała/rozwijał swoje kompetencje. Jeśli zaś chcesz znaleźć interesującą ofertę pracy, ważne będzie także potwierdzenie tego w formie kwalifikacji. Pomocny w tym będzie Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK). W Polsce istnieje on od 2016 roku i służy szczególnie tym, którzy chcą się uczyć i rozwijać przez całe życie, także osobom, które dopiero przygotowują się do wejścia na rynek pracy. W Polsce kwalifikacje nadawane są w systemach oświaty i szkolnictwa wyższego, ale także przez stowarzyszenia i organizacje branżowe oraz podmioty prowadzące działalność gospodarczą. Zintegrowany System Kwalifikacji wprowadził mechanizmy zapewniające jakość włączonych do systemu kwalifikacji.

W ramach ZSK oprócz kwalifikacji nadawanych w systemie oświaty (czyli w zasadzie w szkole) dostępne są także kwalifikacje wolnorynkowe, których zdobycie nie wymaga ukończenia konkretnej szkoły.

Czym są kwalifikacje wolnorynkowe? To nic innego jak zestaw różnorodnych umiejętności wymaganych do realizowania zadań, np. zawodowych. Uzyskanie kwalifikacji rynkowej możliwe jest po sprawdzeniu przez odpowiednią instytucję certyfikującą wymaganych dla tej kwalifikacji wiedzy i umiejętności.

Dlaczego warto zdobywać nowe certyfikaty? Są one rozpoznawalnym w całej Unii Europejskiej potwierdzeniem naszych umiejętności, które w dzisiejszych czasach zdobywamy tak naprawdę wszędzie. Posiadanie certyfikatu przynosi wiele korzyści. Przede wszystkim jest on bardziej czytelnym, wiarygodnym dowodem Twoich umiejętności. Dzięki temu przyszły pracodawca wie, że osoba legitymująca się danym certyfikatem ma wiedzę i umiejętność ci, których wymaga oferowane przez niego stanowisko.

Więcej informacji o interesujących Cię kwalifikacjach i instytucjach certyfikujących znajdziesz na stronie Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji:

<https://kwalifikacje.gov.pl/>

Do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji wprowadzono nową kategorię kwalifikacji sektorowych – są to kwalifikacje zawodowe, które nie podlegają osobnym przepisom prawnym. Zostały stworzone z myślą o potrzebach konkretnej branży lub sektora, uwzględniając ich specyfikę. Takie kwalifikacje nadawane są przez organizacje, które działają w danym obszarze i zajmują się tą branżą na co dzień.

Egzamin maturalny

Drogi Uczniu/Uczennico,

jeżeli ukończyłeś 4-letnie liceum ogólnokształcące, szkołę artystyczną (realizującą program 4-letniego liceum), 5-letnie technikum, branżową szkołę II stopnia albo posiadasz świadectwo lub inny dokument potwierdzający wykształcenie średnie lub średnie branżowe wydane za granicą, ale nieuprawniające do podjęcia studiów w Polsce, możesz przystąpić do egzaminu maturalnego (czasami nazywamy go egzaminem dojrzałości lub po prostu maturą).

Egzamin maturalny, oprócz tego, że wyznacza poziom spełniania przez zdających wymagań egzaminacyjnych w zakresie przedmiotów, z których przystępują do egzaminów, przede wszystkim zastępuje egzamin wstępny do szkół wyższych, które wykorzystują jego wyniki z danego przedmiotu lub przedmiotów (najczęściej na poziomie rozszerzonym) jako kryteria w procesie rekrutacji.

Zakres wiadomości i umiejętności sprawdzany podczas tego egzaminu określany jest przez ministra edukacji, a zatem jest jednakowy dla wszystkich. Za przygotowanie egzaminu maturalnego odpowiada Centralna Komisja Egzaminacyjna (CKE) oraz 8 komisji okręgowych. Wszyscy zdający piszą egzamin w tym samym czasie w całym kraju i przy użyciu takich samych arkuszy egzaminacyjnych.

Egzaminy pisemne odbywają się między 4 a 31 maja (to termin główny).

Dla tych zdających, którzy z udokumentowanych przyczyn zdrowotnych lub losowych nie mogli przystąpić do egzaminu w maju i uzyskali zgodę dyrektora właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej (sprawdź, która komisja okręgowa przeprowadza egzamin w Twojej szkole) na przystąpienie do egzaminu w innym terminie, wyznacza się termin dodatkowy w czerwcu – zwykle w pierwszych trzech tygodniach miesiąca.

Część ustna egzaminu (dla wszystkich przedmiotów) odbywa się najczęściej w ciągu 10 dni. Np. w roku 2024 egzaminy odbyły się między 11 i 16 maja (z wyjątkiem 12 maja) oraz między 20 a 25 maja.

Maturzyści, którzy mają prawo do przystąpienia do egzaminów poprawkowych, mogą to uczynić w ostatniej dekadzie sierpnia. Są to zdający, którzy w maju/czerwcu przystąpili do wszystkich przedmiotów obowiązkowych i nie zdali egzaminu tylko z jednego przedmiotu obowiązkowego w części ustnej albo w części pisemnej.

Egzamin poprawkowy odbywa się też na takich samych zasadach w całym kraju i trwa dwa dni – pierwszego dnia część ustna, drugiego pisemna. Szczegółowy harmonogram egzaminu maturalnego jest ogłaszany w komunikacie przez dyrektora CKE:

cke.gov.pl/egzamin-maturalny/

Prace maturzystów sprawdzane są anonimowo przez niezależnych egzaminatorów z komisji okręgowych.

Obecnie absolwenci szkół ponadpodstawowych przystępują obowiązkowo do czterech egzaminów w części pisemnej:

- język polski – poziom podstawowy,
- matematyka – poziom podstawowy,
- język obcy nowożytny – poziom podstawowy,
- wybrany przedmiot dodatkowy – poziom rozszerzony (absolwent szkoły lub oddziału dwujęzycznego ma obowiązek przystąpić do egzaminu z języka obcego nowożytnego na poziomie dwujęzycznym).

Niektóre licea w Polsce prowadzą oddziały dwujęzyczne, w których nauczanie jest prowadzone w dwóch językach: polskim i obcym nowożytnym. W oddziałach dwujęzycznych uczniowie uczą się przynajmniej dwóch przedmiotów prowadzonych w dwóch językach. Może to być biologia, chemia, fizyka, matematyka oraz częściowo historia (bez historii Polski) i geografia (bez geografii Polski). Do podjęcia nauki w oddziale dwujęzycznym uczniowie przygotowują się w klasie wstępnej.

W części ustnej zdający obowiązkowo przystępują do dwóch egzaminów:

- z języka polskiego (bez określania poziomu),
- z języka obcego nowożytnego (bez określania poziomu).

Absolwenci szkół lub oddziałów z językiem nauczania mniejszości narodowej obowiązkowo przystępują także do egzaminu z języka tej mniejszości w części ustnej (bez określania poziomu) oraz w części pisemnej (na poziomie podstawowym).

Absolwent szkoły ponadpodstawowej otrzyma świadectwo dojrzałości, jeżeli: przystąpił do wszystkich wymaganych prawem egzaminów (wymienionych powyżej), uzyskał co najmniej 30% punktów z egzaminu z każdego przedmiotu obowiązkowego w części ustnej oraz w części pisemnej, przystąpił do egzaminu z wybranego przedmiotu dodatkowego na poziomie rozszerzonym w części pisemnej (dla tego przedmiotu nie jest określony próg zaliczenia).

Oprócz jednego obowiązkowego egzaminu z przedmiotu dodatkowego na poziomie rozszerzonym absolwent może przystąpić do egzaminów z nie więcej niż 5 kolejnych przedmiotów dodatkowych.

Wybierać można spośród m.in. takich przedmiotów jak: biologia, chemia, filozofia, fizyka, geografia, historia, historia muzyki, historia sztuki, informatyka, oraz spośród języków obcych (egzamin możesz zdawać albo na poziomie rozszerzonym, albo na poziomie dwujęzycznym): język angielski, francuski, hiszpański, niemiecki, rosyjski, włoski. Od roku 2025/2026 na egzaminie maturalnym będzie możliwość wyboru języka ukraińskiego jako obcego nowożytnego. Można wybrać także język łaćski i kulturę antyczną, a także języki mniejszości narodowych (tylko na poziomie rozszerzonym): białoruski, czeski, hebrajski, litewski, niemiecki, ukraiński, łemkowski czy kaszubski, który ma status języka regionalnego. Ponadto zdający może wybrać do zdawania na poziomie rozszerzonym język polski, matematykę i wiedzę o społeczeństwie.

W zależności od wyborów dokonanych w części obowiązkowej egzaminu, wybór przedmiotów dodatkowych (w części pisemnej i/lub części ustnej) może być ograniczony.

Porównaj teraz rozszerzenia, o których Ci mówiłem w części dotyczącej nauki w liceum. Twój wybór przedmiotów do zdawania na egzaminie powinien odpowiadać wybranemu rozszerzeniu, bo tak będzie Ci prawdopodobnie łatwiej. Warto też sprawdzić, na jakie przedmioty wskazuje wyższa uczelnia w swojej polityce rekrutacji studentów. Najlepiej zajrzyj na jej stronę internetową i sprawdź. Możesz posłużyć się tą wyszukiwarką (Znajdź studia dla siebie):

radon.nauka.gov.pl/raporty/oferta_dydaktyczna

A teraz kilka słów o tym, jakie obowiązki spoczywają na osobie zamierzającej przystąpić do egzaminu maturalnego.

Uczniowie ostatniej klasy liceum, technikum, szkoły branżowej II stopnia czy szkoły artystycznej muszą złożyć we wrześniu do dyrektora macierzystej szkoły wstępną deklarację przystąpienia do egzaminu maturalnego (Deklaracja A). Uczniowie będący obywatelami Ukrainy składają deklarację na nieco innym druku (Deklaracja C).

Jeśli zmienisz zdanie co do swoich planów egzaminacyjnych, będziesz mogła/mógł to zgłosić w ostatecznej deklaracji, którą trzeba złożyć w styczniu/lutym. Jeśli jesteś uczennicą/ucznem polskiej szkoły, to złożyć ją musisz dyrektorowi szkoły, który przekaże Ci kopię z potwierdzeniem przyjęcia.

Trochę inaczej wygląda m.in. sytuacja osoby posiadającej świadectwo lub inny dokument potwierdzający wykształcenie średnie lub średnie branżowe wydane za granicą, ale niedające prawa do przyjęcia na studia w Polsce. W takim przypadku deklarację trzeba złożyć do dyrektora właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej (Deklaracja B).

Obywatele Ukrainy, którzy rozpoczęli kształcenie w polskiej szkole po 30 września 2023 r., muszą złożyć deklarację przystąpienia do egzaminu maturalnego nie później niż do 15 marca (Deklaracja C). W kolejnych latach termin ten może ulec zmianie, dlatego sprawdź to wcześniej na stronie CKU!

Ponieważ żyjemy w czasach rozwiązań cyfrowych w wielu dziedzinach życia, wszystkie deklaracje możemy złożyć albo w postaci papierowej, albo w postaci elektronicznej (e-deklaracje).

Nie można złożyć deklaracji w obu formach naraz!

Jeśli zdecydujesz się na formę elektroniczną, to spotkasz się ze Zintegrowanym Interfejsem Użytkownika (ZIU) na stronie internetowej:

ziu.gov.pl

Logowanie do ZIU jest możliwe przy użyciu loginu i hasła otrzymanego od dyrektora szkoły (dotyczy to uczniów ostatnich klas) albo od dyrektora OKE (dotyczy to Deklaracji B). Można się też posłużyć profilem zaufanym, e-dowodem albo zrobić to za pośrednictwem bankowości elektronicznej.

Generalnie z przystąpieniem do egzaminu maturalnego nie wiążą się żadne opłaty. Niemniej w niektórych przypadkach za przystąpienie do egzaminu pobierana jest opłata. Obowiązek sprawdzenia, czy za dany egzamin należy wnieść opłatę, **spoczywa na absolwencie!** W przypadku wątpliwości należy skontaktować się z dyrektorem szkoły lub właściwą okręgową komisją egzaminacyjną. Jeśli zdający wnosi opłatę, to ma obowiązek dołączenia do deklaracji kserokopii dowodu wniesienia opłaty.

Dostosowanie warunków i form przeprowadzania egzaminu maturalnego

Niektórzy ze zdających mogą zdawać swój egzamin maturalny w sposób nieco odmienny niż pozostali. Uprawnieni do tego są zdający ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (np. z niepełnosprawnością, niedostosowani społecznie oraz zagrożeni niedostosowaniem społecznym) oraz uczniowie z doświadczeniem migracji, w szczególności zaś obywatele Ukrainy, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny.

W zależności od tego, do której kategorii uprawnionych należysz, możesz liczyć na dostosowanie formy i/lub warunków przeprowadzania egzaminu. Dostosowanie form egzaminu maturalnego polega na przygotowaniu odrębnych arkuszy dostosowanych do potrzeb i możliwości zdających, a dostosowanie warunków przeprowadzania egzaminu maturalnego polega na:

- zminimalizowaniu ograniczeń zdającego wynikających z niepełnosprawności, niedostosowania społecznego lub zagrożenia niedostosowaniem społecznym,
- zapewnieniu zdającemu miejsca przeprowadzania egzaminu odpowiedniego do jego potrzeb edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych,
- wykorzystaniu odpowiedniego sprzętu specjalistycznego i środków dydaktycznych,
- odpowiednim przedłużeniu czasu przewidzianego na przeprowadzenie egzaminu maturalnego,

- ustaleniu zasad oceniania rozwiązań zadań wykorzystywanych do przeprowadzania egzaminu maturalnego, uwzględniających potrzeby edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne zdającego,
- zapewnieniu w czasie egzaminu maturalnego obecności i pomocy nauczyciela wspomagającego zdającego w czytaniu lub pisaniu lub specjalisty z zakresu danego rodzaju niepełnosprawności, niedostosowania społecznego lub zagrożenia niedostosowaniem społecznym, jeżeli jest to niezbędne do uzyskania właściwego kontaktu ze zdającym lub pomocy w obsłudze sprzętu specjalistycznego i środków dydaktycznych.

Każdego roku dyrektor CKE publikuje na swojej stronie internetowej komunikat, w którym informuje, kto i na jakie dostosowania może liczyć. Podczas ostatniego egzaminu maturalnego uprawnionymi do dostosowania w zakresie formy byli zdający posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niepełnosprawność, zdający z zaburzeniem widzenia barw – na podstawie zaświadczenia lekarskiego oraz obywatele Ukrainy – na podstawie pozytywnej opinii rady pedagogicznej.

Obywatele Ukrainy mogli też liczyć (także na podstawie pozytywnej opinii rady pedagogicznej) na dostosowanie **warunków** przeprowadzania egzaminu.

Pozytywna opinia rady pedagogicznej niezbędna jest do podjęcia decyzji o dostosowaniu warunków w przypadku osoby z dysleksją, dysgrafią, dysortografią lub z dyskalkulią, a także gdy zdający był objęty pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole ze względu na trudności adaptacyjne związane z wcześniejszym kształceniem za granicą, zaburzenia komunikacji językowej czy sytuację kryzysową lub traumatyczną. Rada pedagogiczna musi też zaakceptować uprawnienia do dostosowania w przypadku ucznia

z doświadczeniem migracji, któremu ograniczona znajomość języka polskiego utrudnia zrozumienie czytanego tekstu.

Na stronie CKE znajdziesz szczegółowe informacje dotyczące egzaminu maturalnego oraz dostosowań (w każdym roku mogą być nieco inne): cke.gov.pl/

Rekrutacja do szkół ponadpodstawowych – procedura

Drogi Uczniu/Uczennico,

jeśli podjąłeś/podjęłaś już decyzję o wyborze typu szkoły ponadpodstawowej, to przed Tobą jeszcze kilka kroków zanim rozpoczniesz naukę na tym etapie we wrześniu. Przyjmowanie uczniów do klasy pierwszej szkół ponadpodstawowych w Polsce to proces dość skomplikowany, ponieważ w każdym województwie mogą obowiązywać różne terminy postępowania rekrutacyjnego oraz różne zasady wpisywania na świadectwa ukończenia szkoły podstawowej osiągnięć uczniów w zawodach wiedzy, artystycznych i sportowych. Ponieważ terminy na składanie wniosków o przyjęcie do szkoły mogą być różne, musisz dokładnie sprawdzić, jak wygląda harmonogram w województwie, w którym przebywasz. To bardzo ważne, bo w przypadku rekrutacji elektronicznej system nie pozwoli na złożenie wniosku po terminie – nie możesz się spóźnić ani minuty. Nie czekaj zatem do ostatniej chwili.

W rekrutacji, zwłaszcza gdy ubiegasz się o przyjęcie do popularnej szkoły, mogą Ci się przydać dodatkowe punkty – dostaniesz je za osiągnięcia sportowe, artystyczne czy przede wszystkim za osiągnięcia w konkursach przedmiotowych organizowanych w każdym województwie przez kuratorów oświaty lub inne podmioty.

Kolejna ważna informacja: zostaniesz przyjęta/przyjęty do szkoły na podstawie świadectwa ukończenia szkoły podstawowej, ale będziesz musiała/musiał też

przedłożyć zaświadczenie o zdaniu egzaminu ósmoklasisty – ono jest ważne, ponieważ w przypadku większej liczby kandydatów niż liczba wolnych miejsc w szkole, wynik z egzaminu może zdecydować o pierwszeństwie przy przyjęciu. Do publicznych szkół ponadpodstawowych w pierwszej kolejności przyjmowani są laureaci lub finaliści ogólnopolskich olimpiad przedmiotowych oraz laureaci konkursów przedmiotowych o zasięgu wojewódzkim lub ponadwojewódzkim, przeprowadzonych zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie ustawy o systemie oświaty.

Ponadto gdy wybierzesz szkołę prowadzącą kształcenie zawodowe, będziesz musiała/ musiał przedstawić też zaświadczenie lekarskie zawierające orzeczenie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do podjęcia praktycznej nauki zawodu, jeśli zaś w wybranej przez Ciebie szkole uczniowie przygotowują się do uzyskania umiejętności kierowania pojazdem silnikowym – orzeczenie lekarskie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdami.

Badanie lekarskie wykonuje się na podstawie skierowania wydanego przez szkołę, do której kandydat się ubiega.

Do większości szkół ponadpodstawowych nabór prowadzony jest w formie elektronicznej, choć istnieje możliwość wyboru formy tradycyjnej (papierowej) – wtedy wniosek składasz osobiście w szkole. Najlepiej szukać informacji o terminach i formach rekrutacji w szkole, do której chcesz się dostać. Jeszcze jedna ważna informacja. W szkołach ponadpodstawowych – w przeciwieństwie do szkół podstawowych – nie obowiązuje tzw. rejonizacja, co oznacza, że możesz wybierać dowolne szkoły.

Możesz spotkać się z różnymi platformami rekrutacyjnymi, które będą się od siebie nieco różniły. Jednak podstawowe kroki i zakres wprowadzanych do systemu informacji o kandydacie są podobne, ponieważ podstawą postępowania są przepisy ogólnokrajowe. Spójrz zatem, jak to może wyglądać w Olsztynie oraz w Opolu.

Rysunek 2. Rekrutacja do szkół i przedszkoli w Olsztynie

(źródło: <https://portal.edukacja.olsztyn.eu>)

Rysunek 3. Rekrutacja do szkół i przedszkoli w Opolu (źródło: opolskie.edu.com.pl)

WAŻNE!

Kiedy już znalazłaś/znalazłeś właściwą aplikację do szkoły w danym miejscu (możesz spotkać różne nazwy: „Nabór do szkół ponadpodstawowych”, „Rekrutacja do szkół ponadpodstawowych”), przystępujesz do wypełnienia danych.

- W pierwszym kroku trzeba wpisać do systemu numer PESEL – bez tego nie będziesz mogła/mógł się zarejestrować.
- Potem trzeba podać pozostałe informacje, takie jak: imię (imiona), nazwisko, dane teleadresowe, dane rodziców.

Najważniejsze z punktu widzenia kandydata są jednak informacje o Twoich preferencjach dotyczących wybranej szkoły.

Rysunek 4. **Elektroniczny system rekrutacji** (źródło: <https://www.vulcan.edu.pl/>)

Najczęściej będziesz mogła/mógł wybrać 3 szkoły. Zacznij od wskazania tej, na której najbardziej Ci zależy. Układając listę wybranych szkół według swoich preferencji, w porządku od najbardziej do najmniej preferowanej, należy pamiętać, że szkoła umieszczona na liście preferencji jako pierwsza jest szkołą tzw. pierwszego wyboru.

Dobrze sobie przemyśl listę wybranych szkół, bo choć istnieje teoretyczna możliwość dokonania zmian w Twojej aplikacji, to w praktyce może to być skomplikowane i nie będzie na to zbyt dużo czasu. Przede wszystkim trzeba będzie wycofać wniosek i odebrać dokumenty ze szkoły pierwszego wyboru. Będziesz musiała/musiał złożyć stosowny (pisemny) wniosek o wydanie dokumentów i odblokowanie konta kandydata w systemie – następuje to za pisemną zgodą rodzica (opiekuna prawnego). W poszczególnych miastach mogą obowiązywać różne tryby postępowania, np. trzeba będzie wrzucić podpisaną, zaklejoną kopertę do specjalnej skrzynki w szkole pierwszego wyboru. Jeśli po rekrutacji w szkole pozostają nadal wolne miejsca, przeprowadza się rekrutację uzupełniającą (zgodnie z terminarzem postępowania rekrutacyjnego), która powinna zakończyć się do końca sierpnia roku szkolnego poprzedzającego rok szkolny, na który jest przeprowadzane postępowanie.

Do postępowania uzupełniającego stosuje się zasady dotyczące rekrutacji uczniów do szkół poszczególnych typów. Postępowanie uzupełniające prowadzi dyrektor szkoły.

W przypadku większej liczby kandydatów niż liczba wolnych miejsc w szkole, na pierwszym etapie postępowania rekrutacyjnego brane są pod uwagę łącznie następujące kryteria:

- wyniki egzaminu ósmoklasisty,
- wymienione na świadectwie ukończenia szkoły podstawowej oceny z języka polskiego i matematyki oraz z dwóch obowiązkowych zajęć edukacyjnych ustalonych przez dyrektora danej szkoły jako brane pod uwagę w postępowaniu rekrutacyjnym do danego oddziału tej szkoły,
- świadectwo ukończenia szkoły podstawowej z wyróżnieniem,
- szczególne osiągnięcia wymienione na świadectwie ukończenia szkoły podstawowej:

- uzyskanie wysokiego miejsca nagrodzonego lub uhonorowanego zwycięskim tytułem w zawodach wiedzy, artystycznych i sportowych, organizowanych przez kuratora oświaty albo organizowanych co najmniej na szczeblu powiatowym przez inne podmioty działające na terenie szkoły, z wyjątkiem tytułu laureata lub finalisty ogólnopolskiej olimpiady przedmiotowej oraz tytułu laureata konkursu przedmiotowego o zasięgu wojewódzkim lub ponadwojewódzkim,
 - osiągnięcia w zakresie aktywności społecznej, w tym na rzecz środowiska szkolnego, w szczególności w formie wolontariatu,
 - w przypadku kandydatów ubiegających się o przyjęcie do oddziałów wymagających szczególnych indywidualnych predyspozycji – wyniki sprawdzianu uzdolnień kierunkowych.
-

A co jeśli nie chodziłeś do szkoły podstawowej w Polsce, nie ukończyłeś tu 8 klasy i nie przystąpiłeś do egzaminu 8-klasisty? Najważniejsza informacja jest taka, że nie uczestniczysz w powszechnej rekrutacji.

Do szkoły ponadpodstawowej możesz zostać przyjęty na podstawie decyzji dyrektora szkoły, o ile posiada ona wolne miejsca. Zostaniesz zakwalifikowana/zakwalifikowany do odpowiedniej klasy (lub na semestr, jeśli ubiegasz się o przyjęcie do szkoły dla dorosłych; musisz mieć wtedy ukończone 16 lat) liceum, technikum lub szkoły branżowej I stopnia na podstawie dokumentów: świadectwa, zaświadczenia lub innego dokumentu stwierdzającego ukończenie szkoły lub kolejnego etapu edukacji za granicą. Jeśli nie ukończyłaś/ukończyłeś jeszcze takiej szkoły, to przyjęcie odbywa się na podstawie świadectwa, zaświadczenia lub innego dokumentu potwierdzającego uczęszczanie do szkoły za granicą i wskazującego klasę lub etap edukacji, który ukończyłaś/ukończyłeś

oraz dokument potwierdzający sumę lat nauki szkolnej. Może to być także pisemne oświadczenie złożone przez rodzica albo inną osobę sprawującą opiekę nad uczniem dotyczące sumy lat nauki szkolnej; jeśli jesteś osobą pełnoletnią, to możesz złożyć oświadczenie samodzielnie. Oświadczenie złożysz wyłącznie w przypadku, gdy ustalenie sumy lat nauki nie jest możliwe na podstawie świadectwa, zaświadczenia lub innego dokumentu.

Co powinnaś/powinieneś zrobić, żeby uczyć się w szkole ponadpodstawowej w Polsce? Przede wszystkim napisać podanie skierowane do dyrektora szkoły, w której chcesz się uczyć. Oprócz wszystkich danych osobowych i teleadresowych napisz, jakie są Twoje motywacje dotyczące wyboru tej właśnie szkoły. Niczego nie zmyślaj, pisz zgodnie z prawdą. Jeśli jesteś osobą niepełnoletnią, to podanie muszą też podpisać Twoi rodzice (opiekunowie prawni).

Spróbuj podanie złożyć osobiście – poproś o spotkanie z dyrektorem i przedstaw mu powody, dla których chcesz się uczyć w tej szkole. Powiedz, w czym jesteś dobra/dobry, jakie są Twoje mocne strony. To może pomóc, ale dyrektor podejmie decyzję pozytywną w zależności od tego, czy szkoła dysponuje wolnymi miejscami.

Uzbrój się zatem w cierpliwość, bo jest wielce prawdopodobne, że będziesz musiała/musiał odwiedzić kilka szkół, zanim uda Ci się znaleźć wolne miejsce. Obecnie w Polsce widoczny jest kryzys demograficzny i wolnych miejsc w szkołach może być więcej, więc miej nadzieję, że uda się szybciej zostać uczniem szkoły ponadpodstawowej w polskim systemie oświaty.

Szkoły policealne

W Polsce funkcjonuje blisko 1,5 tysiąca szkół policealnych, w których uczy się prawie 200 tysięcy słuchaczy. Jeśli po ukończeniu liceum wybierzesz szkołę policealną zamiast studiów, będziesz miała/miał do wyboru szkołę publiczną lub niepubliczną. Publiczne szkoły policealne oraz szkoły z uprawnieniami szkół publicznych otrzymują na swoją działalność dotację. Szkoły niepubliczne zwykle pobierają za naukę opłaty.

Aby rozpocząć naukę w szkole policealnej, trzeba mieć wykształcenie średnie lub średnie branżowe. Oznacza to, że kandydat do szkoły policealnej musi mieć świadectwo ukończenia liceum, technikum lub branżowej szkoły II stopnia. Co ciekawe, nie jest konieczne posiadanie świadectwa dojrzałości. Szkoła policealna może być dobrym rozwiązaniem dla osoby, której np. nie powiodło się na egzaminie maturalnym lub z różnych względów do niego nie przystąpiła. W szkole policealnej może uczyć się zatem osoba, która chce zdawać maturę w kolejnym roku, a jednocześnie chce kontynuować edukację. Można też nie planować w ogóle zdawania matury, a skupić się np. na zdobyciu konkretnego zawodu.

Nauka w szkole policealnej trwa od roku (2 semestry) do dwóch i pół roku (5 semestrów). A tych obecnie oferuje się naprawdę wiele. Szkoły policealne dość szybko reagują na zmiany na rynku pracy, więc w ich ofercie znajdziesz wiele ciekawych propozycji.

Oto przykładowa propozycja zawodów jednej ze szkół:

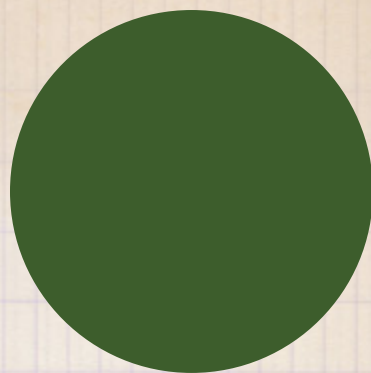
- 2-semestralne – florysta, technik sterylizacji medycznej,
- 3-semestralne – opiekun medyczny,
- 4-semestralne – technik masażysta, podolog, technik usług kosmetycznych ze specjalizacją stylizacja wizerunku, higienistka stomatologiczna, terapeuta zajęciowy, protetyk słuchu, opiekunka dziecięca,
- 5-semestralne – technik farmaceutyczny, technik elektroradiolog.

Zajęcia w szkole policealnej odbywają się w tygodniu (w systemie dziennym) lub w weekendy – zwykle w piątki po południu i w soboty (w systemie zaocznym). Często szkoły organizują zajęcia popołudniami i wieczorami, aby umożliwić naukę osobom, które zamierzają łączyć szkołę z pracą zawodową.

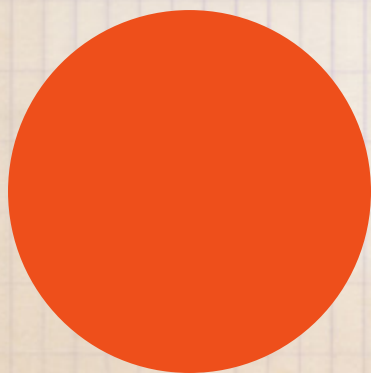
W szkole policealnej duży nacisk kładzie się na praktyczne przygotowanie do wykonywania zawodu. Słuchacz zdobywa więc praktyczną wiedzę i konkretne umiejętności. Wiele zajęć odbywa się w szkolnych pracowniach, słuchacze biorą też udział w praktykach zawodowych.

Ukończenie szkoły policealnej nie zmienia Twojego poziomu wykształcenia (nadal będzie to wykształcenie średnie, średnie branżowe lub wyższe, jeśli uczyłas/uczyłeś się w szkole policealnej jako absolwent uczelni), jednak umożliwia zdobycie kwalifikacji zawodowych. Słuchacze szkół publicznych – lub tych z uprawnieniami szkół publicznych – muszą podejść do zewnętrznych egzaminów zawodowych (czyli egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie) i otrzymać certyfikat kwalifikacji zawodowej. Jeśli zaliczą wszystkie wymagane w danym zawodzie egzaminy, otrzymują dyplom zawodowy.

Jakiej pomocy udzieli Ci szkoła ponadpodstawowa?

W jednej z części naszego *Przewodnika* mogłaś/mogłeś przeczytać o różnych formach pomocy psychologiczno-pedagogicznej, na jakie można liczyć w związku z edukacją w polskim systemie oświaty. W szkołach, w tym także szkołach ponadpodstawowych, zatrudnia się nauczycieli pedagogów, pedagogów specjalnych, psychologów, logopedów lub terapeutów pedagogicznych, a także doradców zawodowych. Wiele zależy od liczby uczniów w danej szkole, w szczególności zaś od liczby osób o specjalnych potrzebach edukacyjnych, o których informują treści zawarte w opiniach i orzeczenia poradni psychologiczno-pedagogicznych.

Najczęściej możesz w szkole ponadpodstawowej spotkać pedagoga oraz psychologa. Każda z tych osób ma za zadanie wspierać rozwój psychiczny uczniów, wspierać rodziców w ich zadaniach wychowawczych oraz pomagać nauczycielom w pracy z uczniami. Ci specjaliści diagnozują trudne sytuacje w szkole po to, żeby rozwiązywać problemy wychowawcze przeszkadzające w aktywnym i pełnym uczestnictwie ucznia w życiu szkoły. Natomiast doradca zawodowy (często wraz z wychowawcą i pedagogiem) przygotowują Cię do wyboru zawodu i kierunku kształcenia.

6

**Uczniowie ze
zróżnicowanymi
potrzebami
edukacyjnymi
w polskim
systemie oświaty**

Drogi Rodzicu/Opiekunie,

wiemy doskonale, że rozwój każdego dziecka przebiega w sposób indywidualny.

W związku z tym chcielibyśmy, abyś wiedział, że polski system edukacji jest dostosowany do zróżnicowanych potrzeb. Istnieje w nim wiele rozwiązań, które mogą zostać zaproponowane Tobie i Twojemu dziecku – po to, aby zapewnić wszechstronny rozwój i efektywny proces kształcenia.

Uczniowie ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi to wszyscy ci, którzy mają różnorodne trudności w procesie uczenia się. To, jaka zostanie udzielona im pomoc psychologiczno-pedagogiczna, jaka będzie jej forma i jaki będzie jej zakres, zależy od indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych ucznia oraz jego możliwości psychofizycznych, ale też od tego, czy posiada m.in.:

- orzeczenie o niepełnosprawności,
- orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego,
- opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej o specyficznych trudnościach w uczeniu się lub innej opinii poradni psychologiczno-psychologicznej wskazującej na potrzebę takiego dostosowania,
- rozpoznane indywidualne psychofizyczne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz indywidualne możliwości psychofizyczne,
- opinię lekarza o ograniczonych możliwościach wykonywania przez uczniów określonych ćwiczeń fizycznych,
- opinię lekarza o braku możliwości uczestniczenia ucznia w zajęciach komputerowych lub informatyki,
- opinię o zwolnieniu z nauki drugiego języka obcego nowożytnego.

Na podstawie rozpoznania dokonanego w szkole (tj. występujących szczególnych

uzdolnień, potencjału, zainteresowań, dysharmonii rozwojowych, trudności w uczeniu się, zaburzeń zachowania lub emocji, deficytów kompetencji i zaburzeń sprawności językowych, choroby przewlekłej, sytuacji kryzysowych lub traumatycznych, niepowodzeń edukacyjnych, zaniedbań środowiskowych, adaptacji w nowym środowisku) uczniom nieposiadającym orzeczenia lub opinii pomoc psychologiczno-pedagogiczna również może zostać udzielona.

Poniżej prezentujemy rozwiązania systemowe, z których możesz skorzystać.

Polski system edukacji wyodrębnia poszczególne grupy dzieci/uczniów, którym zapewnia dostosowanie do zróżnicowanych potrzeb rozwojowych:

Tabela 4. **Dokumenty na podstawie których organizowana jest pomoc psychologiczno-pedagogiczna** (źródło: opracowanie własne)

Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego	Opinia
Uczeń z niepełnosprawnością intelektualną	Uczeń z chorobą przewlekłą
Uczeń z niepełnosprawnością sensoryczną (niepełnosprawność wzroku/słuchu)	Uczeń z zaburzeniami zachowania, w tym ADHD
Uczeń z niepełnosprawnością ruchową, w tym afazją	Uczeń z grupy ryzyka lub ze specyficznymi trudnościami w uczeniu
Uczeń z niedostosowaniem społecznym i zagrożony niedostosowaniem społecznym	Uczeń zdolny
Uczeń z niepełnosprawnością sprzężoną	
Uczeń ze spektrum autyzmu, w tym zespołem Aspergera	

**Pomoc
psychologiczno-
-pedagogiczna
i działalność
poradni
psychologiczno-
-pedagogicznych
jako forma
wsparcia
uczniów**

Drogi Rodzicu/Opiekunie,

niejednokrotnie w tym *Przewodniku* spotkałeś się z informacją dotyczącą poradni psychologiczno-pedagogicznej. W tym rozdziale chcielibyśmy przybliżyć Ci charakterystykę tej instytucji, która stanowi bardzo ważny element wspierający dla dziecka, ucznia, rodzica i nauczyciela w polskim systemie edukacji. Według nas poradnie psychologiczno-pedagogiczne mają kluczowe znaczenie dla wsparcia Ciebie i Twojego dziecka w poprawnym i efektywnym procesie edukacyjnym i wychowawczym.

Funkcje poradni psychologiczno-pedagogicznych:

■ diagnoza:

- psychologiczna: ocena poziomu rozwoju intelektualnego, ocena poziomu rozwoju pozawczego, diagnoza zaburzeń emocjonalnych, trudności w zachowaniu oraz problemów związanych z funkcjonowaniem społecznym,
- pedagogiczna – ocena umiejętności szkolnych oraz identyfikacja specyficznych trudności w nauce,
- logopedyczna – diagnoza zaburzeń mowy i komunikacji, ocena artykulacji i innych aspektów językowych (Kowalski, 2018),

■ terapia i wsparcie:

- indywidualne – terapia psychologiczna, pedagogiczna i logopedyczna dostosowana do indywidualnych potrzeb dziecka,
- grupowe – zajęcia terapeutyczne i wsparcia grupowego dla dzieci i młodzieży z podobnymi problemami,
- wsparcie dla rodziców i nauczycieli – konsultacje, warsztaty i szkolenia mające na celu wspieranie kompetencji wychowawczych i edukacyjnych (Adamiak, Boryszewska, Malenko, 2018),
- profilaktyka:
 - programy profilaktyczne – organizacja zajęć i warsztatów profilaktycznych mających na celu zapobieganie problemom rozwojowym i edukacyjnym,
 - wsparcie w integracji – pomoc w adaptacji dzieci z trudnościami do środowiska szkolnego i społecznego,
- doradztwo zawodowe – planowanie kariery – wsparcie w wyborze ścieżki edukacyjnej i zawodowej, doradztwo w zakresie możliwości dalszego kształcenia i rozwoju zawodowego.

Struktura i organizacja

Prowadzenie publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych należy do zadań oświatowych powiatów. Organ prowadzący poradnię określa rejon jej działania.

Pamiętaj, że wsparcie publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych jest bezpłatne.

Po wsparcie możesz zgłosić się w każdym momencie, jest ono udzielane na Twój wniosek.

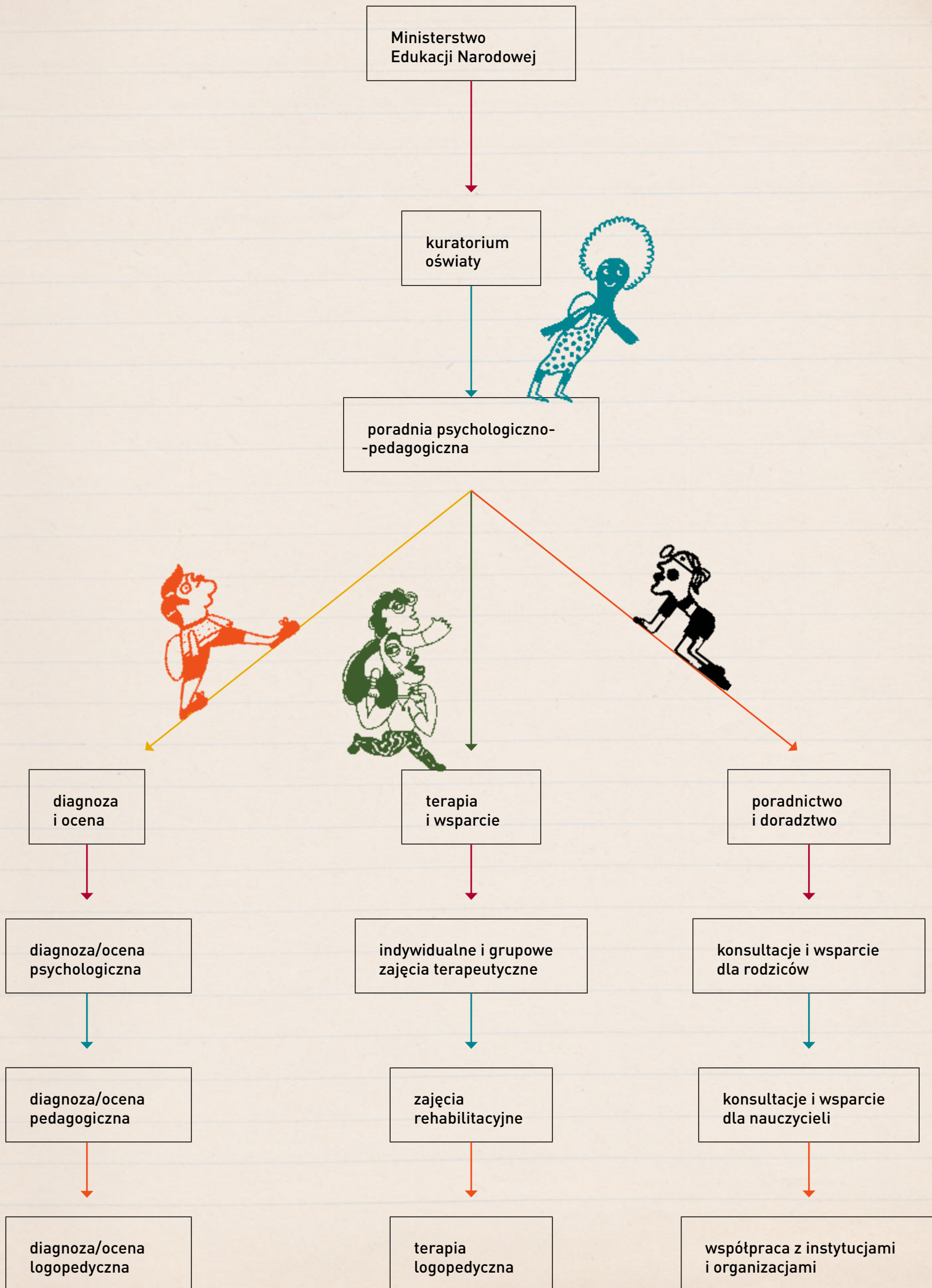
Poradnie psychologiczno-pedagogiczne udzielają wsparcia od momentu urodzenia dziecka aż do zakończenia ostatniego etapu edukacji, tzn. szkoły ponadpodstawowej. Każda poradnia zatrudnia zespół specjalistów, w tym psychologów, pedagogów, logopedów oraz terapeutów, którzy współpracują ze szkołami, przedszkolami i innymi placówkami edukacyjnymi w danym regionie.

Znadania poradni psychologiczno-pedagogicznych:

- wczesne wykrywanie i interwencja – dzięki diagnozom przeprowadzanym przez poradnie możliwe jest wczesne wykrywanie problemów rozwojowych i edukacyjnych oraz wdrażanie odpowiednich działań interwencyjnych, wsparcie edukacyjne i emocjonalne – poradnie oferują szeroki zakres wsparcia, który pomaga dzieciom i młodzieży radzić sobie z trudnościami szkolnymi i osobistymi, co przekłada się na lepsze wyniki edukacyjne i zdrowie psychiczne,
- zwiększanie kompetencji rodziców i nauczycieli – poprzez szkolenia i warsztaty poradnie pomagają rodzicom i nauczycielom zdobywać wiedzę i umiejętności potrzebne do skutecznego wspierania dzieci w ich rozwoju .

Schemat 8. **Znaczenie poradni psychologiczno-pedagogicznych** (źródło: opracowanie własne)

Dlaczego diagnoza jest ważna?

Drogi Rodzicu/Opiekunie,

zapewne zastanawiasz się, po co Ci te wszystkie informacje dotyczące poradni psychologiczno-pedagogicznej i jak może to pomóc Tobie i Twojemu dziecku.

Diagnoza ma na celu przede wszystkim rozpoznanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz określenie psychofizycznych możliwości danej osoby. Diagnoza potrzeb dziecka jak i jego środowiska jest pierwszym krokiem wsparcia! Ma zawsze charakter interdyscyplinarny, czyli zawsze powinna być przeprowadzana przez kilku specjalistów, tj. psychologa, pedagoga, logopedę itd. Pamiętaj, że wszystkie dokumenty wydawane przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną, czy to w formie opinii, czy orzeczenia, obligują placówkę oświatową do przestrzegania zapisów, które się w nich znajdują.

Efektem diagnozy jest w szczególności:

- wydanie opinii, w tym:
 - o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju – jest to jedyna opinia wydawana przez zespół orzekający działający w publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej,
 - w sprawie specyficznych trudności w uczeniu się,
 - w sprawie odroczenia rozpoczęcia przez dziecko obowiązkowej nauki,

- w sprawie wcześniejszego przyjęcia dziecka do szkoły podstawowej,
 - w sprawie udzielenia zezwolenia na indywidualny program lub tok nauki,
 - w sprawie spełniania przez dziecko obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego poza przedszkolem, oddziałem przedszkolnym lub inną formą wychowania przedszkolnego,
 - w sprawie spełniania przez ucznia obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki poza szkołą,
 - w sprawie zwolnienia ucznia z nauki drugiego języka obcego,
 - w sprawie objęcia ucznia nauką w klasie terapeutycznej,
 - w sprawie objęcia ucznia indywidualizowaną ścieżką kształcenia,
 - w sprawie dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb edukacyjnych ucznia,
 - w sprawie pierwszeństwa w przyjęciu ucznia z problemami zdrowotnymi do szkoły ponadpodstawowej,
 - w sprawie możliwości zawarcia umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego realizowanego w formie nauki zawodu lub przyuczenia do wykonywania określonej pracy z osobą, która nie ukończyła 15 roku życia, a także ukończyła (dotyczy nauki zawodu) lub nie ukończyła (dotyczy przyuczenia do wykonywania określonej pracy) ośmioletniej szkoły podstawowej, a także w przypadku, w którym osoba ukończyła 15 rok życia oraz nie ukończyła ośmioletniej szkoły podstawowej (dotyczy przyuczenia do wykonywania określonej pracy w sprawie) braku przeciwwskazań do wykonywania przez dziecko
 - pracy lub innych zajęć zarobkowych,
 - w innych sprawach związanych z kształceniem i wychowaniem dzieci i młodzieży (np. dla lekarzy, sądu).
-
- wydanie orzeczenia o potrzebie:
 - kształcenia specjalnego,

- zajęć rewalidacyjno-wychowawczych,
 - indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego,
 - indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży.
-
- objęcie bezpośrednią pomocą psychologiczno-pedagogiczną w poradni dziecka, rodziców lub zarówno dziecka jak i rodziców,
 - wspomaganie nauczycieli i specjalistów prowadzących zajęcia z dzieckiem w jednostce oświaty, do której uczęszcza.

Orzeczenie jest wydawane na podstawie wniosku złożonego przez rodziców dziecka lub pełnoletnich uczniów. Jako rodzice macie prawo uczestniczyć w posiedzeniu zespołu orzekającego, gdzie możecie przedstawić swoją opinię. Macie również prawo do odwołania w ciągu 14 dni do kuratora oświaty w województwie, w którym mieści się szkoła.

Pamiętaj!

- Wsparcie oferowane przez publiczną poradnię psychologiczno-pedagogiczną jest dobrowolne i bezpłatne!
- Przeprowadzenie diagnozy w poradni oraz udostępnienie wyników tej diagnozy lub opinii następuje na wniosek rodzica albo pełnoletniego ucznia!
- Opinia wydana przez poradnię jest przekazywana do placówki oświatowej, do której uczęszcza uczeń, wyłącznie na wniosek rodzica lub pełnoletniego ucznia!
- Jeśli Twoje dziecko uczęszcza do żłobka, przedszkola lub szkoły, poradnią właściwą, w której zostanie udzielone Ci wsparcie, jest poradnia obsługująca rejon, na którym znajduje się żłobek, przedszkole lub szkoła,

- Jeśli Twoje dziecko nie uczęszcza do żłobka lub przedszkola, poradnią właściwą, w której zostanie udzielone Ci wsparcie, jest poradnia obsługująca rejon Twojego miejsca zamieszkania,
- Określone typy opinii i orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego pozwalają na dostosowanie warunków egzaminów klas ósmych i egzaminów maturalnych do specyficznych potrzeb ucznia – szczegółowe dostosowania każdego roku uaktualnia CKE.

Drogi Rodzicu/Opiekunie,

w tym rozdziale, oprócz charakterystyki poradni psychologiczno-pedagogicznych, chcielibyśmy również przybliżyć Ci zagadnienie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego w polskim systemie oświaty. Ważne, abyś wiedział, że jest ono dostępne dla wszystkich dzieci, które potrzebują pomocy w nauce, rozwoju emocjonalnym lub społecznym. Placówki oświatowe, przedszkola, szkoły i poradnie psychologiczno-pedagogiczne pracują razem, aby pomóc dzieciom w przezwyciężaniu trudności i rozwijaniu ich potencjału.

Rodzice mogą zgłosić się do nauczyciela lub poradni, jeśli zauważą, że ich dziecko ma problemy w przedszkolu, szkole lub w życiu codziennym. Specjaliści szkolni przeprowadzą diagnozę, aby zrozumieć, jakie wsparcie jest potrzebne, a następnie opracują plan pomocy, który może obejmować terapię, zajęcia wyrównawcze lub inne formy wsparcia korzystne dla dziecka.

Pamiętaj, polski system edukacji kładzie duży nacisk na wsparcie każdego dziecka, aby mogło ono rozwijać się zgodnie ze swoimi możliwościami i talentami. W celu ułatwienia Ci zrozumienia i korzystania z pomocy psychologiczno-pedagogicznej w Polsce poniżej przedstawiamy definicję,

charakterystykę i krótką instrukcję, jak otrzymać pomoc psychologiczno-pedagogiczną w polskim systemie oświaty.

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna w Polsce to zorganizowane wsparcie skierowane do dzieci i młodzieży, które ma na celu rozwiązywanie problemów edukacyjnych, wychowawczych oraz rozwojowych. Jest ona dostępna zarówno dla uczniów, jak i ich rodziców oraz nauczycieli i jest świadczona przez szkoły, poradnie psychologiczno-pedagogiczne oraz inne placówki edukacyjne.

Jak skorzystać z pomocy?

- Zgłoszenie potrzeby: rodzice mogą zgłosić potrzebę wsparcia do nauczyciela, pedagoga szkolnego lub bezpośrednio do poradni psychologiczno-pedagogicznej.
- Diagnoza i ocena: specjaliści w poradni przeprowadzają diagnozę, aby ocenić potrzeby dziecka i zaproponować odpowiednie formy wsparcia.
- Realizacja pomocy: na podstawie diagnozy opracowuje się indywidualny plan pomocy, który jest realizowany przez specjalistów w szkole lub poradni.

Co zrobić po odebraniu opinii z poradni psychologiczno- -pedagogicznej?

-
- **Przedstaw dokument w przedszkolu/szkole (np. wychowawcy grupy przedszkolnej/klasy, pedagogowi przedszkolnemu/szkolnemu).**
Pamiętaj! Możesz to zrobić, ale nie musisz.
 - **Nauczyciel wychowawca lub inny specjalista, któremu przedstawisz dokument, zapoznaje się z nim, a następnie zaznajamia z nim pozostałych nauczycieli, którzy mają zajęcia z Twoim dzieckiem.**
 - **Zespół ds. pomocy psychologiczno-pedagogicznej opracowuje arkusz z dostosowaniami wymagań do indywidualnych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych Twojego dziecka wraz z zaleceniami.**
 - **Jako rodzic/opiekun masz prawo zapoznać się z arkuszem, podpisać je i wyrazić zgodę lub nie na udzielenie pomocy psychologiczno-pedagogicznej.**
-

WAŻNE!

Co wynika z posiadania opinii?

- **Nauczyciele muszą zapewnić uczniowi wskazane formy pomocy, np. zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, zajęcia logopedyczne, wyrównawcze, rozwijające umiejętności uczenia się, rozwijające kompetencje społeczno-emocjonalne.**
- **Nauczyciele w szkole muszą dostosować wymagania z poszczególnych przedmiotów do indywidualnych możliwości psychofizycznych dziecka/ucznia.**
- **Nauczyciele muszą dostosować warunki zdawania egzaminów i sprawdzianów kończących dany etap edukacyjny zgodnie z wytycznymi Centralnej Komisji Egzaminacyjnej.**

Co zrobić po odebraniu orzeczenia dziecka z poradni psychologiczno- -pedagogicznej?

WAŻNE!

- Przedstaw dokument w przedszkolu/szkole (np. wychowawcy grupy przedszkolnej/klasy, pedagogowi przedszkolnemu/szkolnemu). Pamiętaj! Możesz to zrobić, ale nie musisz.
- Nauczyciel wychowawca lub inny specjalista, któremu przedstawisz dokument, zapoznaje się z nim, a następnie zaznajamia z nim pozostałych nauczycieli, którzy mają zajęcia z Twoim dzieckiem.
- Zespół, który tworzą nauczyciele i specjaliści prowadzący zajęcia z uczniem, a w przypadku ośrodków specjalnych także wychowawcy grup wychowawczych prowadzący zajęcia z wychowankiem w tym ośrodku, dokonuje wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia (WOPFU), a następnie opracowuje indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny (IPET)
- Jako rodzic/opiekun prawny masz prawo uczestniczyć w spotkaniach zespołu, a także w opracowaniu i modyfikacji IPET oraz dokonywaniu (WOPFU). Powinieneś być zawiadomiony w sposób pisemny przez dyrektora przedszkola, szkoły lub ośrodka specjalnego, o terminie każdego spotkania zespołu i możliwości uczestniczenia w tym spotkaniu.
- Jako rodzic/opiekun prawny powinieneś otrzymać kopię WOPFU i IPET-u.
- IPET opracowywany jest jeden raz na okres, na jaki zostało wydane orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, ale nie dłużej niż na etap edukacyjny, a WOPF-u dokonuje się co najmniej dwa razy do roku.
- Jako rodzic/opiekun masz prawo zapoznać się z IPET-em i WOPF-em, podpisać je i wyrazić zgodę lub nie na udzielenie pomocy psychologiczno--pedagogicznej.

Co wynika z posiadania orzeczenia?

- Prawo do odpowiedniej organizacji kształcenia w przedszkolu/szkole.
- Realizację zaleceń zawartych w orzeczeniu – obligatoryjne zadanie dla przedszkola/szkoły.
- Zapewnienie warunków do nauki, sprzętu specjalistycznego i środków dydaktycznych.
- Umożliwia skorzystanie z zajęć specjalistycznych (rewalidacja, socjoterapia, zajęcia resocjalizacyjne).
- Wsparcie specjalistów na zajęciach dydaktycznych.

Różnice w systemach oświatowych w Polsce i w Ukrainie

Drogi Rodzicu/Opiekunie,

zwróć uwagę na „etapy graniczne”, czyli klasy kończące poszczególne etapy edukacji.

Pisaliśmy o tym wcześniej w kontekście uczniów kl. III i IV. Warto również zwrócić uwagę na rekrutację uczniów starszych. Jeśli Twoje dziecko uczęszczało w Ukrainie do klasy IX, optymalnym rozwiązaniem jest zapisanie go do klasy I szkoły ponadpodstawowej.

W sytuacji, kiedy Twoje dziecko jest absolwentem klasy VIII w Ukrainie, rozważ możliwość zapisania go również do klasy I szkoły ponadpodstawowej.

Tabela 5. Różnice w systemach edukacji w Ukrainie i w Polsce (źródło: opracowanie własne na podstawie: ABC – szkolny pakiet startowy. Poradnik dla rodziców i opiekunów, 2023; Edukacja w polskiej szkole – wszystko, co należy wiedzieć o edukacji szkolnej w Polsce [wersja polska], 2023; Pierwsze kroki w szkole – wielkopolski informator dla cudzoziemców, 2023)

Szkoła podstawowa – I etap edukacyjny				Szkoła podstawowa - II etap edukacyjny				Szkoła ponadpodstawowa			
POLSKA											
1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4
UKRAINA											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	

Tabela 6. System oceniania (źródło: opracowanie własne na podstawie: ABC – szkolny pakiet startowy. Poradnik dla rodziców i opiekunów, 2023; Edukacja w polskiej szkole – wszystko, co należy wiedzieć o edukacji szkolnej w Polsce [wersja polska], 2023; Pierwsze kroki w szkole – wielkopolski informator dla cudzoziemców, 2023)

Szkoła podstawowa początkowa			Szkoła podstawowa dalsza						Szkoła średnia		
Ocenianie kształtujące, werbalne			Ocenianie punktowe								
System oceniania oparty na taksonomii Blooma											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Rozróżniam Poziom podstawowy			Rozumiem Poziom dostateczny			Potrafię wykorzystać Poziom dobry			Analizuję, tworzę Poziom bardzo dobry		
1	2	2+	3-	3	3+	4-	4	4+	5	5+	6

8

Prawa dziecka/ucznia w polskim systemie edukacji

Drogi Rodzicu/Opiekunie,

nie ma jednego dokumentu, w którym zawarte byłyby wszystkie prawa ucznia. Zostały one zapisane m.in. w *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 r.*, *Konwencji o Prawach Dziecka*, *Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka*, *Ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty*, a także wewnętrznych statutach szkolnych. Do najważniejszych praw zalicza się:

Schemat 9. Prawa ucznia w polskim systemie edukacji (źródło: opracowanie własne na podstawie: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, Konwencja o Prawach Dziecka, Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, Ustawa z 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe*)

Bibliografia

- Adamiak, B., Boryszewska, J.K., Malenko, N. (2018). *Organizacja i udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom ze specyficznymi potrzebami edukacyjnymi w systemie edukacji polskiej i brytyjskiej*. Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls.
- *Edukacja w polskiej szkole – wszystko, co należy wiedzieć o edukacji szkolnej w Polsce* (wersja polska). Warszawa: Polskie Forum Migracyjne.
forummigracyjne.org
- Kowalski, M. (20218). *Reflections on educational effects in the age of crises. Problems of Education in the 21st Century*, 77(2), 172-178.
- *Model szkoły przyjaznej uczniom i uczennicom z doświadczeniem migracji* (2023). Toruń: Fundacja EMIC. emic.com.pl
- *Pierwsze kroki w szkole – wielkopolski informator dla cudzoziemców* (2022). Poznań: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, Kuratorium Oświaty w Poznaniu, Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu. rops.poznan.pl
- Rafał-Łuniewska, J. (2017). *Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka – pytania i odpowiedzi*. W: Elszkowska, A., Golon, A., Raabe, K., Krawczyk, F., Majcher, D., Niklewska-Piotrowska, E., Piotrowicz, R., Rafał-Łuniewska, J. (red.). *Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka w teorii i praktyce* (s. 19-28). Warszawa: ORE.

Akty prawne:

- *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej*, art. 70. Prawo do nauki (Dz. U. z 1997 r. Nr 78 poz. 483).
- Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 12 kwietnia 2013 w sprawie uzyskania karty rowerowej (Dz. U. z 2013 r. poz. 512).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 21 marca 2022 r. w sprawie organizacji kształcenia, wychowania i opieki dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2094, z późn. zm.).
- Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 września 2017 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (Dz. U. poz. 1743).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz. U. z 2020 r. poz. 1309).
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2024 r. poz. 750, z późn. zm).
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 737, z późn. zm.).

Netografia:

- cke.gov.pl
- kwalifikacje.gov.pl
- cke.gov.pl
- radon.nauka.gov.pl
- ziu.gov.pl
- portal.edukacja.olsztyn.eu
- vulcan.edu.pl
- opolskie.edu.com.pl

Aneks. Wykaz dokumentów

Drogi Rodzicu/Opiekunie,

Na stronie Fundacji EMIC znajdziesz przydatne **wzory dokumentów**:

Wykaz dokumentów:

- Deklaracja korzystania z obiadów
- Informacje o odebraniu dziecka ze świetlicy
- Karta zgłoszenia do świetlicy szkolnej
- Oświadczenie o kontynuacji kształcenia ucznia w ukraińskim systemie oświaty
- Oświadczenie o samodzielnym powrót do domu
- Podanie o przeniesienie dziecka do innej klasy
- Upoważnienie na odebranie dziecka przez osobę niepełnoletnią
- Upoważnienie na odebranie dziecka
- Wniosek o przeniesienie ucznia do innej szkoły
- Wniosek o przyjęcie do szkoły podstawowej
- Wzór usprawiedliwienia
- Zgoda na przetwarzanie danych osobowych
- Zgoda na wykorzystanie wizerunku dziecka
- Karta obiegowa ucznia/uczenicy
- Karta informacyjna dziecka
- Zgody: religia, WF

